

**T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**YÜKSEK
LİSANS
TEZİ**

**6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU
ÇERÇEVESİNDE ANONİM ŞİRKETLERDE
AZINLIK HAKLARI**

HASRET ALTINTAŞ

**ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI**

EKİM 2015

**6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU ÇERÇEVESİNDE ANONİM
ŞİRKETLERDE AZINLIK HAKLARI**

Hasret ALTINTAŞ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI
TİCARET HUKUKU BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

EKİM 2015

Hasret ALTINTAŞ tarafından hazırlanan “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Özel Hukuk Anabilim Dalı Ticaret Hukuku Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sencer KARA
Özel Hukuk Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Başkan: Doç. Dr. Mehmet ÖZDAMAR
Özel Hukuk Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Üye : Yrd. Doç. Dr. Burçak YILDIZ
Özel Hukuk Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/~~onaylamıyorum~~

Burçak Yıldız

Tez Savunma Tarihi: 15/10/2015

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Suna Başak

Prof. Dr. Suna BAŞAK

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
  - Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
  - Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
  - Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
  - Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,
- bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Hasret ALTINTAŞ

15/10/2015

6102 SAYILI TÜRK TİCARET KANUNU ÇERÇEVESİNDE
ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIK HAKLARI
(Yüksek Lisans Tezi)

Hasret Altıntaş

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
Ekim 2015

ÖZET

Çalışmaya konu olan azınlık, kanun koyucunun tespit ettiği belli orandaki pay sahipleri anlamına gelmektedir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na göre esas sermayenin en az onda birini, oluşturan pay sahibi veya sahipleri anonim şirketlerde azınlığı oluşturur. Halka açık anonim şirketler için bu oran, esas sermayenin yirmide biri olarak tayin edilmiştir. Anonim şirketler sermaye esasına dayalı olarak kuruldukları için oy çoğunluğu esasına göre yönetilirler. Bu durum, şirkette azınlık olan pay sahiplerinin aleyhinedir. Anonim şirkette çoğunluk ilkesinin hâkim olması menfaat ihtilaflarının doğmasına neden olmaktadır. Menfaat ihtilaflarının azaltılması, azınlık pay sahiplerinin korunmasına bağlıdır. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'ndan farklı olarak 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda azınlık pay sahiplerinin haklarının iyileştirilmesi adına önemli değişikliklere yer verilmiştir. Bu değişiklikler çalışmada olumlu ve olumsuz azınlık hakları başlığı altında incelenmiştir.

Bilim Kodu : 2.132
Anahtar : Azınlık hakları, azınlık pay sahiplerinin korunması, pay
Kelimeler : sahibi, azınlık, çoğunluk.
Sayfa Adedi : 102
Tez Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Mustafa Sencer KARA

MINORITY SHAREHOLDERS' RIGHTS IN JOINT STOCK COMPANIES UNDER
THE TURKISH COMMERCIAL CODE NR. 6102

(Master Thesis)

Hasret ALTINTAŞ

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

October 2015

ABSTRACT

The definition of minority in the scope of accompanying thesis refers to the shareholders holding some portion of shares defined by law-maker. According to the Turkish Commercial Code Nr. 6102, the minority constitutes the shareholder/s that have at least ten percent of capital stock in joint stock companies. The aforementioned ratio has been determined as twenty percent for open joint stock companies. Since the joint stock companies are established on basis of capital, they are managed based on voting rights. This situation is against the benefits of minority shareholders. The prevailing majority rule in joint stock companies lead to conflict of interest. Mitigation of conflict of interest depends on protection of minority shareholders. Unlike the Turkish Commercial Code Nr. 6762, significant amendments take part about the improvement of the rights of minority shareholders in the Turkish Commercial Code Nr. 6762. These amendments have been reviewed in thesis under the topics of "positive" and "negative" minority rights.

Science Code : 2.132
Key Words : Minority rights, protection of minority shareholders,
shareholder, minority, majority
Page Number : 102
Supervisor : Assist. Prof. Dr. Mustafa Sencer KARA

TEŞEKKÜR

6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerinden farklı olarak, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda, azınlığın menfaatlerinin korunması amacıyla önemli değişikliklere yer verilmesi, azınlık haklarının tez konusu olarak seçilmesinde etkili olmuştur. Anonim şirketler hukukunun en önemli sorunlarından birinin incelenmesinde bana yol gösteren, çalışma süresince de değerli katkılarını ve zamanını benden esirgemeyen saygıdeğer hocam ve tez danışmanım Yrd. Doç. Dr. M. Sencer Kara'ya teşekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans eğitimi süresince bilgi birikimlerini bize aktarmaktan kaçınmayan ve önemli kazanımlar elde etmemizi sağlayan Ticaret Hukuku kürsüsü hocalarımızdan Prof. Dr. Mertol Can'a, Doç. Dr. Mehmet Özdamar'a, Doç. Dr. Hayrettin Çağlar'a ve Yrd. Doç. Dr. Kürşat Göktürk'e ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet Çelebi Can'a da teşekkürü bir borç bilirim. Ayrıca tezimin her aşamasında manevi yönden destek olan eşim ve aileme de sevgilerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER	vii
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

AZINLIK HAKLARININ TANIMI, HUKUKİ NİTELİĞİ, SINIFLANDIRILMASI VE BENZER HAKLARDAN FARKLARI

1.1. Genel Olarak	3
1.2. Azınlık Hakları Hakkında Genel Bilgiler	6
1.2.1. Azınlık ve Azınlık Hakları Kavramı	6
1.2.1.1. Terminoloji sorunu	7
1.2.1.2. Azınlığın tespiti	8
1.2.1.2.1. Kapalı tip anonim şirketlerde azınlığın tespiti	10
1.2.1.2.2. Halka açık anonim şirketlerde azınlığın tespiti	12
1.2.2. Azınlık Haklarının Kaynağı	13
1.3. Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği	14
1.4. Azınlık Haklarının Sınıflandırılması	16
1.4.1. Olumlu - Olumsuz Azınlık Hakları	16
1.4.2. Genel Kurul Esnasında - Genel Kurul Dışında Kullanılan Azınlık Hakları	16
1.5. Azınlık Haklarının, Pay Sahiplerinin Benzer Haklarından Farkları	17

	Sayfa
1.5.1. Azınlık Haklarının Bireysel Haklardan Farkları	17
1.5.2. Azınlık Haklarının Müktesep Haklardan Farkları	18
1.5.3. Azınlık Haklarının İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Haklarından Farkları	21

2. BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE OLUMLU AZINLIK HAKLARI

2.1. Genel Olarak	23
2.2. Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkı.....	24
2.3. Denetçinin Haklı Nedenle Görevden Alınması ve Yeni Denetçi Seçilmesini Dava Hakkı	26
2.4. Azınlığın Genel Kurulu Olağanüstü Toplantıya Davet Etme ve Gündeme Madde Ekletme Hakkı	30
2.4.1. Yönetim Kuruluna Başvuru.....	30
2.4.2. Mahkemeye Başvuru.....	32
2.5. Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi Talebi	35
2.5.1. Genel Olarak	35
2.5.2. Finansal Tabloların Bilgi Alma Hakkı Doğrultusunda İncelenmesi	37
2.5.3. Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi Talebinin Sonuçları .	39
2.5.3.1. Genel olarak.....	39
2.5.3.2. Finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesinin diğer gündem maddelerine etkisi.....	42
2.6. Özel Denetim İsteme Hakkı	43
2.6.1. Denetim Türleri.....	43
2.6.2. Özel Denetim İstenebilmesi İçin İzlenmesi Gereken Usul	44
2.6.2.1. Genel olarak.....	44

	Sayfa
2.6.2.2. Genel kurul tarafından özel denetime karar verilmesi	45
2.6.2.2.1. Özel denetim isteme hakkının kullanılabilmesi için gerekli şartlar	47
2.6.2.2.2. Mahkemeye başvuruda bulunulması	48
2.7. Nama Yazılı Hisse Senedi Basılmasını İsteme Hakkı	56
2.8. Haklı Nedenle Şirketin Feshini İsteme Hakkı	57
2.8.1. Haklı Neden	57
2.8.2. Haklı Nedenle Anonim Şirketin Feshi Davası	60
2.8.2.1. Haklı nedenle fesih davası açabilecek kimseler	64
2.8.2.2. Davanın sonuçları	65
2.8.2.2.1. Fesih kararı	66
2.8.2.2.2. Azınlığın paylarının satın alınarak şirketten çıkarılmaları kararı	67
2.8.2.2.3. Alternatif çözümler	70
2.8.2.3. Fesih davasında usul ve zamanaşımı	72

3. BÖLÜM

TTK'DA YER ALAN OLUMSUZ AZINLIK HAKLARI

3.1. TTK'da Yer Alan Olumsuz Azınlık Hakları	75
3.1.1. Kuruldan Dolayı Sorumlu Olanların Sulh ve İbrasına Engel Olma...	75
3.1.1.1. Sulh ve ibra kavramları	75
3.1.1.2. Azınlığın kuruldan ve sermaye artırımından dolayı sorumlu olanların sulh ve ibrasına engel olması	79
3.1.1.3. Azınlığın kuruldan sonraki ibra kararlarına engel olma hakkı var mıdır?	81
3.1.2. Toplantı ve Karar Yeter Sayıları	83

	Sayfa
3.1.2.1. Basit toplantı ve karar yetersayı 85	85
3.1.2.2. Ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayıları 85	85
3.2. Olumsuz Azınlık Haklarına Uyulmamasının Sonucu 89	89
SONUÇ 93	93
KAYNAKÇA..... 95	95
ÖZGEÇMİŞ..... 102	102

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar, açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar	Açıklamalar
B.	Baskı
BK	6098 sayılı Borçlar Kanunu
BKZ.	Bakınız
ÇEV.	Çeviren
Dn.	Dipnot
E.	Esas
ETTK	6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu
HAAŞ	Halka Açık Anonim Şirket
HD.	Hukuk Dairesi
HMK	6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
K.	Karar
Kurul	Sermaye Piyasası Kurulu
M.	Madde
MKK	Merkezi Kayıt Kuruluşu
N.	Numara
RG	Resmi Gazete
S.	Sayfa
SerPK	Sermaye Piyasası Kanunu
T	Tarih
TBB	Türkiye Barolar Birliği
TBK	6098 sayılı Borçlar Kanunu
TD	Ticaret Dairesi
TMK	Türk Medeni Kanunu
TTK	6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
TTSG	Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi
VD.	Ve devamı
Y.	Yıl
YARG.	Yargıtay

GİRİŞ

Şahıs şirketlerinden farklı olarak sermaye şirketlerinden olan anonim şirketler, oy çoğunluğu esasına göre yönetilirler ve bu şirketlerde çoğunluk ilkesi geçerlidir. Çoğunluk ilkesinin mutlak bir şekilde uygulanması ise, her zaman adaleti sağlamayabilir. Nitekim şirkette küçük yatırımcı konumunda bulunan azınlığı her durumda çoğunluğun kararlarına tabi tutmak şirkette menfaat ihtilafların doğmasına yol açar. Şirket operasyonlarının etkin bir şekilde gerçekleşebilmesi için bu menfaat ihtilaflarının ortadan kaldırılması, bunun için de hukuk düzenlerinin azınlığa bir takım haklar tanınması gerekmektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nda anonim şirketlerde azınlık, esas sermayenin en az onda birini oluşturan pay sahibi veya sahipleri olarak belirlenmiştir. Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi olan halka açık anonim şirketler için ise bu oran, esas sermayenin yirmide biri olarak düzenlenmiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nda düzenlenen azınlık haklarını konu alan çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde azınlık hakları genel olarak incelendikten sonra azınlık haklarının hukuki niteliği tespit edilmeye çalışılmış, doktrinde azınlık haklarına ilişkin yapılan sınıflandırmalara yer verilmiş ve azınlık haklarının bireysel ve müktesep haklardan farkları ortaya konulmuştur.

Çalışmanın olumlu azınlık hakları başlıklı ikinci bölümünde, azınlığın yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, denetçinin haklı nedenle görevden alınması ve yeni denetçi seçilmesini dava hakkı, azınlığın genel kurulu toplantıya çağırması ve gündeme madde konulması istemi, genel kurul toplantısındaki finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi talebi, özel denetçi atanması, nama yazılı pay senedi bastırılması istemi, haklı nedenle şirketin feshini talep hakkı incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde olumsuz azınlık hakları kategorisinde yer alan azınlığın kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibrasına engel olma hakkı ve toplantı ve karar yeter sayıları incelenmiştir. Olumsuz azınlık haklarına uyulmamasının sonucunun incelenmesinin ardından ise çalışma sonuca bağlanmıştır.

1. BÖLÜM

AZINLIK HAKLARININ TANIMI, HUKUKİ NİTELİĞİ, SINIFLANDIRILMASI VE BENZER HAKLARDAN FARKLARI

1.1. Genel Olarak

Sermaye şirketleri, sermaye esasına dayalı olarak kuruldukları için oy çoğunluğu esasına göre yönetilirler. Sermaye şirketlerinden farklı olarak şahıs şirketlerinin yönetimi ise oybirliği esasına dayanır. Bu nedenle sermaye şirketlerinden olan anonim şirketlerde karar alımında sahip olunan sermaye payının oranı taşır. Çoğunluk¹, yönetim kurulunda kişi sayısına, genel kurulda ise şirket sermayesinde sahip olunan paya göre oluşur.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 423'üncü maddesi gereği, genel kurul tarafından verilen kararlar toplantıda hazır bulunan, bulunmayan ve hatta olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerlidir. Esasen çoğunluk hakları, oy kullanmak ile yakından ilgilidir. Çoğunluk haklarının münhasıran oy kullanmak yoluyla değerlendirilebilmesi mümkündür². TTK'nın 421'inci maddesinde olduğu gibi, bazı hallerde toplantı ve karar nisaplarında kanun gereği ağırlaştırılmış nisaplar aransa da, bu durum anonim şirketlerde çoğunluk ilkesinin hâkim olduğu gerçeğini değiştirmez³. Genel kurulda çoğunluğun isteği ile verilen kararlar anonim şirketlerde menfaat çatışmalarına yol açmaktadır.

Demokratik bir rejimde her türlü karar çoğunluğun oyu ile alınır. Anonim şirketler de bu yönü ile demokratik rejimlere benzetilmektedir⁴. Anonim şirketin yönetimi, genel kurulda çoğunluğu sağlayan grup tarafından belirlenir. Çoğunluk bazen basit yetersayıdır, bazen ağırlaştırılmış yeter sayıdır. Esasen genel kurulda çoğunluğu sağlayan ve yönetim kurulu üyelerini ve denetçileri tayin eden grup,

¹ Çoğunluk terimi, geçerli bir kararın alınması için gerekli oy sayısı olarak ifade edilebilir. Çoğunluk terimi için bakınız, Ünsal, G. (1990). *Anonim Şirketlerde Menfaat Grupları, Pay Sahiplerine Tanınan Haklar ve Özellikle Azınlık Hakları*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara, s. 10.

² Ünsal, a.g.e., 1990: 9.

³ Helvacı, M. (1998). Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı. *Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 297- 310, s. 297.

⁴ Ünsal, a.g.e., 1990: 10.

şirketin hâkimiyetini de ele geçirmiş olur⁵. Şirketin yönetimini üstlenen üyeler ise, her zaman iyi bir yönetim sergilemeyebilir ve şirketi kendi çıkarları doğrultusunda yönetme eğilimi içinde olabilirler. Bu eğilim, anonim şirketlerdeki pay grupları arasındaki menfaat çatışmalarını kaçınılmaz kılar⁶. Paydaşlar arasındaki bu menfaat çatışmaları, çoğunluk pay sahiplerinin şirketin üzerinde mutlak hâkimiyet kurmak istemelerine ve paydaşlar arasında kişisel çekişmelere, özellikle de aile şirketlerinde görülen aile içi geçimsizliklere dayanır⁷.

Çoğunluk ilkesinin uygulanması, halka açık anonim şirketlerdeki küçük yatırımcılar açısından oldukça önemlidir. Nitekim azınlık pay sahiplerinin haklarının korunması, ekonomik büyüme, sermaye piyasalarının gelişmesi, istihdam artışı ve adaletin sağlanması açısından da ekonomiye katkı sağlar⁸. Bu nedenle, kanun koyucu tarafından çoğunluk ilkesinin kötüye kullanılmaması için bazı düzenlemeler getirilmiştir. Öncelikle genel kurul toplantıları ve kararların alınması özel şekil şartlarına bağlanmış, gündeme bağlılık ilkesi getirilmiş ve anonim şirketin faaliyetlerini etkileyen önemli konularda toplantı ve karar yeter sayıları artırılmıştır (TTK, m. 409-424)⁹. Bunların yanında, hemen hemen tüm hukuk sistemlerinde olduğu gibi¹⁰ bireysel ve müktesep haklar ile azınlık haklarının korunması amacıyla yasal düzenlemelere gidilmiştir. Ayrıca sevk edilen genel kurullarla, çoğunluk gücünün kötüye kullanılması tamamen engellenmeye çalışılmıştır. Bu genel kurullar, kanunun emredici hükümlerine, ahlâka, kamu düzenine, kişilik haklarına uygun hareket etme zorunluluğu (BK, m. 26-27),

⁵ İmregün, O. (1962). *Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri*. İstanbul: İsmail Akgün Matbaası, s. 1.

⁶ Doğanay, İ. (1970). Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre, Anonim Şirketlerde, Azınlıkta Kalan Pay Sahiplerinin, Genel Kurul Kararlarını İptal Ettirebilmeleri Hali, *İmran Öktem'e Armağan*. Ankara: Sevinç Matbaası, 359-388, s. 362-363, İmregün, a.g.e., 1962: 2, Kaya, A. (2001). *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s.7.

⁷ İnternet: O'neal, F. H. (1987). Oppression of Minority Shareholders: Protecting Minority Rights. 35 *Cleveland State Law Review* 121. Web: <http://engagedscholarship.csuohio.edu/clevstlr/vol35/iss1/7> adresinden 20 Ocak 2014 'de alınmıştır.

⁸ İnternet: Sergiiovych, I.I. (2012). *Protecting Minority Shareholders in Civil and Common Law Systems: Canadian, Ukrainian and German Examples*. Unpublished Master Thesis, s. 10; Web: <http://ssrn.com/abstract=2271323> adresinden 20 Ocak 2014'de alınmıştır.

⁹ Tekinalp, Ü. (2013). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*. (Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Geliştirilmiş 3. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, (Sermaye Ortaklıkları), N. 14-21.

¹⁰ Diğer hukuk sistemlerinde azınlık haklarının doğuşu için bkz. Sumer, A. (1991). *Anonim Ortaklıkta Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi*. İstanbul: İsmail Akgün Matbaası, s. 6 vd.

dürüstlük kuralları (MK, m. 2), ve eşit işlem ilkesi gibi düzenlemelerdir¹¹. Bu düzenlemeler ile çoğunluk haklarının kullanılmasına sınır getirilmiştir.

Müktesep haklar, ağırlaştırılmış nisaplar, azınlık hakları ve imtiyazlı haklar gibi çoğunluk gücünü sınırlandıran araçlar ile anonim şirketlerde çoğunluk ilkesinin etkileri hafifletilmeye çalışılmış ve çoğunluğa karşı koruma sağlayan bir sistem kurulmak istenmiştir¹². Azınlık hakları da aynı amaçla düzenlenmiştir. Bir başka deyişle çoğunluk haklarının kullanılmasında sınır bireysel haklar, müktesep haklar, azınlık hakları ve genel kurallardır¹³.

Anonim şirketler hukukundaki en önemli sorun, çeşitli menfaatler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesidir. TTK'nın sistematiğine bakıldığında, anonim şirketlerde menfaatler dengesinin şirket menfaati ve pay sahiplerinin menfaati esas alınarak kurulduğunu söyleyebiliriz. Şirket menfaati, şirketin kuruluşunu sağlayan amacın gerçekleşmesidir¹⁴. Şirketin menfaati, kendisini meydana getiren pay sahiplerinin menfaati ile aynı olabileceği gibi, farklı da olabilir. Çoğunluk veya azınlığın menfaati ile şirket menfaati çatışabilir¹⁵. Pay sahiplerinin, bir başka deyişle çoğunluk pay sahipleri ile azınlık pay sahiplerinin menfaatlerinin çatışmaya başladığı noktada çoğunluk gücünü sınırlandıran araçlar devreye girmektedir.

Şirket yönetiminde hâkim olan çoğunluğun devamlı olarak kâr dağıtmama politikasını seçmesinin altında, pay sahiplerinin hisse senetlerini düşük bedelle kendilerine satmaya zorlama fikri yatabilir¹⁶. Çoğunluk bu ve benzeri yöntemlerle azınlığı yıldırma çabasına girebilir. Çoğunluğun azınlığı istismar etmesini engelleyebilmek oldukça zordur. Buradan hareketle, azınlık ve çoğunluk menfaatlerini dengede tutabilmenin anonim şirketler hukukunun en mühim problemi olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin *O'Neal*¹⁷, anonim şirket yöneticilerinin azınlık pay sahiplerini pasifize edebilmek için harcadıkları zamanın çoğu zaman

---

¹¹ Tekinalp, Ü. (1988). Otuz Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi. *Türk Ticaret Kanunu'nun 30. Yılı Semineri*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası, 229- 254, s. 233 vd., Kaya, a.g.e., 2001: 7.

¹² Sumer, a.g.e, 1991: 5.

¹³ Ünsal, a.g.e., 1990: 14.

¹⁴ Ünsal, a.g.e., 1990: 6.

¹⁵ Ünsal, a.g.e., 1990: 7.

¹⁶ Ünsal, a.g.e., 1990: 45.

¹⁷ O'Neal, a.g.e, 1987: 123, 20.01.2014 tarihinde alınmıştır.

şirket operasyonları için harcadıkları zamandan daha fazla olduğuna dikkat çekmiştir.

Azınlık ile çoğunluk arasındaki menfaat dengesini korumaya çalışırken çok ihtiyatlı davranmak gerekir. Zira *İmregün'ün* de belirttiği gibi bir anonim şirkette çoğunluğun mutlak kötü, azınlığın mutlak iyi olduğunu her olay için söyleyebilmemiz mümkün değildir¹⁸. Nitekim azınlığa tanınan imkânlar genişletildiğinde, anonim şirkette yönetim serbestisi sınırlandırılmış olur, bu ise bir sermaye şirketi olan anonim şirketin yapısına aykırıdır. Azınlığı her durumda çoğunluğun kararlarına tabi tutmak ise tahammül edilemez sonuçları beraberinde getirebilir¹⁹. Çoğunluk karşısında eli kolu bağlanan azınlığın zamanla sermayeye katılma konusunda isteği kalmayacaktır²⁰. Bu nedenle sermaye ve oy çoğunluğunu ellerinde bulunduran çoğunlukla, azınlık arasında adil bir hak ve menfaatler dengesinin kurulması gereklidir²¹.

1.2. Azınlık Hakları Hakkında Genel Bilgiler

1.2.1. Azınlık ve Azınlık Hakları Kavramı

Çoğunluk olmayan olarak tarif edilen azınlık, anonim şirketler hukukunda farklı bir anlam taşır. Matematiksel olarak yarım dan daha azı ifade eden azınlık, anonim şirketlerde, yarım dan daha da az olmalarına rağmen, kendilerine belli hak ve yetkiler tanınan pay sahipleridir²². Azınlığın belirlenmesinde matematiksel açıdan farklı olarak pay sahibi sayısı dikkate alınmaz. Zira azınlık, kapalı anonim şirketlerde sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde ise, sermayenin yirmide birini oluşturan pay sahiplerinden meydana gelir (TTK, m. 411).

---

¹⁸ İmregün a.g.e., 1962: 169.

¹⁹ Doğanay, a.g.e., 1970: 364.

²⁰ Kısa-Ulaş, S. (2003). Anonim Ortaklıklarda Yaşanan Çıkar Çatışmasının Azınlıkta Kalanlara Zarar Vermemesi İçin Öngörülen Önleyici Hukuki Araçlar. *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 507-536, s. 507-508.

²¹ Aydın, A. (1999). Anonim Ortaklıkta Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlığa Karşı Korunması. *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Armağanı*. İstanbul: Beta Yayınevi, 29- 50, s. 29, Doğanay, a.g.e., 1970: 366, Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklıkta Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Pay Sahiplerine Karşı Korunması. *Makaleler I*, (3. Tıpkı Baskı). İstanbul: Arıkan Yayınları, (İmtiyazlı Pay Sahipleri), 215-224, s. 215.

²² Ulusoy, E. (2014). Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması., E. Ulusoy. (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 15-44, s. 17.

*Ulusoy*²³, yarıdan daha da az olmalarına rağmen, kendilerine belli hak ve yetkiler tanınan pay sahiplerini teknik anlamda azınlık olarak nitelendirmiştir. Teknik anlamda azınlığı ise, oransal, nominal ve fiili azınlık olmak üzere üç türe ayırmıştır. Oransal azınlık, esas sermayenin veya oy haklarının belirli bir yüzdesini temsil eden azınlıktır. Nominal azınlık, azınlığın oransal olarak değil, paylarının nominal değerlerine göre belirlenen azınlığı ifade eder. Buna göre TTK'nın 439'uncu maddesinde bahsi geçen "*paylarının itibari değeri toplamı en az birmilyon Türk Lirası olan pay sahipleri*" teknik anlamda nominal azınlık grubuna dahildir. Her somut olayın fiili koşullarına göre esas sermayedeki ve oy haklarındaki oranları değişen azınlık ise, fiili azınlık olarak adlandırılır. 6102 sayılı TTK'da azınlık hakları kural olarak oransal azınlığı oluşturan pay sahiplerine tanınmıştır.

Azınlık hakları, anonim şirketlerdeki çoğunluk gücü karşısında azınlık kabul edilen pay sahibinin durumunu kuvvetlendirmek amacıyla yapılan hukukî çalışmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Azınlık hakları, Kara Avrupası hukuk düzeninde "koruyucu haklar" olarak adlandırılan grup içerisinde yer alır²⁴. Anonim şirketlerde demokrasiyi sağlamak için yapılan çalışmaların ürünü olan bu haklar ile pay sahipleri arasındaki menfaat çatışması önlenmeye çalışılmıştır.

1.2.1.1. Terminoloji sorunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda, "azınlık" yerine "azlık" (TTK, m. 360, TTK, m. 411, TTK, m. 486) terimi kullanılmıştır. 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda da 348'inci madde dışında "azlık" (ETTK, m. 341, ETTK, m. 366, ETTK, m. 377) terimi tercih edilmiştir. Doktrine baktığımızda ise terimin farklı şekillerde kullanıldığını görmekteyiz. Örneğin, *Arslanlı*, *Domanıç* ve *Poroy* "azlık"

²³ Ulusoy, a.g.m., 2014: 17-22.

²⁴ Tekinalp, a.g.e., 1988: 231, Sergiiovych, Azınlık pay sahiplerinin haklarının, Kara Avrupası hukuk sistemini benimseyen ülkeler ile kıyaslandığında, Anglo-Sakson hukuk sistemini benimseyen ülkelerde daha iyi korunduğuna ilişkin bir sonuca varmıştır, Sergiiovych, a.g.e., 2012: 115, 20.01.2014 tarihinde alınmıştır.

terimini tercih ederken²⁵, *İmregün, Moroğlu, Pulaşlı ve Tekil* “azınlık” terimini kullanmaktadırlar²⁶.

Moroğlu, TTK’da kullanılan “azlık” terimi yerine, anlamı sözlüklerde yer alan “azınlık” teriminin kullanılmasının gerekliliğini Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’na ilişkin eleştirilerinde belirtmiştir²⁷. Kanaatimizce kanun koyucunun “azınlık” terimini kullanmaması bilinçli bir tercihtir. Zira “azınlık” teriminin kamu hukukunda özel ve siyasi bir anlamı vardır²⁸. Buna karşılık, *Bahtiyar*’ın da belirttiği gibi “azınlık” terimine özel hukuk alanında farklı bir anlam yüklenmiştir ve bu nedenle kamu hukukundaki kavram ile karıştırılma olasılığı bulunmamaktadır²⁹.

Anonim şirketlerde “çokluk” değil, çoğunluktan bahsedilmektedir³⁰. Bu nedenle de tezde, bu terimin karşıtı olan azınlık terimi tercih edilerek anonim şirkette esas sermayenin onda biri oranında payı temsil eden ve TTK’nın özel hak ve yetkilerle donattığı pay sahipleri “azınlık”, bu grubu şirketteki çoğunluğa karşı korumak için verilen haklar da “azınlık hakları” olarak adlandırılacaktır.

1.2.1.2. Azınlığın tespiti

Anonim şirketler hukukunda azınlık ve çoğunluk kavramları göreceli kavramlardır. Bir şirkette oyda imtiyazların bulunup bulunmadığı, azınlık kavramının genel kurulda temsil edilen sermayeye göre belirlenmesinde önem taşır. Bu nedenle örneğin, bir şirketin genel kurulunda yüzde kırk dokuzunu temsil

²⁵ Azlık terimi için bkz. Arslanlı, H. (1960). *Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller*. İstanbul, (II-III), s. 37, Domaniç, H. (1978). *Anonim Şirketler*. İstanbul, s. 867 vd., Tekinalp, a.g.e., 2013: N.13-22, (Sermaye Ortaklıkları).

²⁶ Azınlık terimi için bkz. İmregün, O. (1993). *Kara Ticareti Hukuku Dersleri*. (Yeniden Gözden Geçirilmiş 10. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 402 vd., Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih. *Makaleler I*. (3.Tıpkı Baskı). İstanbul: Arıkan Yayınları, (Haklı Nedenle Fesih), 89-102, s. 89, Pulaşlı, H. (2011). *6102 sayılı Türk Ticaret Kanuna Göre Şirketler Hukuku Şerhi*. Ankara: Adalet Yayınevi, (II), s. 1417 vd., Tekil, F. (1974). *Şirketler Hukuku, Anonim Şirketler*. İstanbul, (II), s. 292 vd.

²⁷ Moroğlu, E. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler*. (5. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 201.

²⁸ Hukuk Sözlüğüne bakıldığında azınlık kelimesinin birinci anlamının ekalliyet, ikinci anlamının ise bir ülkede veya belli bir toplulukta veya bir kurulda çoğunluğu oluşturmayanlar olduğu görülecektir. Anlamlar için bkz. Yılmaz, E. (1996). *Hukuk Sözlüğü*. (Genişletilmiş 5. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 94.

²⁹ Bahtiyar, M. (2005). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı’nın Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (61);47-106, s. 50.

³⁰ Ulusoy, a.g.m., 2014: 15, (2. dn.).

eden pay sahipleri azınlık sıfatı taşıırken, başka bir şirketin genel kurulunda sermayenin yüzde beşini temsil eden pay sahipleri çoğunluk oluşturabilir.

TTK'nın 418'inci maddesine göre, genel kurullar Kanunda veya esas sözleşmede farklı bir hüküm yoksa sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığı ile toplanır ve kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. Bu husus çok sayıda pay sahibini barındıran halka açık anonim şirketler açısından daha da önem taşır. Zira halka açık anonim şirketlerde, sayı ve sermaye olarak fazla olan pay sahiplerinin, genel kurul toplantılarına katılmamaları nedeniyle, şirket yönetimi azınlığın hâkimiyeti altına girebilir ve çoğunluk olarak adlandırdığımız grup, azınlık konumuna düşebilir. İşte bu durum doktrinde güç boşluğu³¹ olarak adlandırılmıştır. Genel kurulda güç boşluğunun oluşması durumunda azınlık grubunu tarif etmek oldukça güçtür.

Anonim şirketler hukukuna bakıldığında azınlık teriminin üç farklı anlamı olduğu düşünülebilir³². Buna göre, şirket esas sermayesinin yarısının altındaki payları temsil eden pay sahipleri ya da genel kurul toplantısında azınlıkta kalanlar veya herhangi bir sebeple genel kurula veya oylamaya katılmamış pay sahipleri de azınlık olarak nitelendirilebilir. Bununla birlikte çalışmamızda azınlık, kanun koyucunun tespit ettiği belli orandaki pay sahipleri anlamında ele alınmıştır. Zira diğer iki anlamdaki azınlığa TTK'nın tanıdığı özel bir hak ya da yetki yoktur.

Azınlığın hakları korunurken diğer bir yandan, menfaatler dengesinin de bozulmaması gerekir. Azınlık haklarının esas sermayenin belirli bir yüzdesine sahip olanlara tanınması düşüncesinin temelinde de bu yaklaşım vardır. Kapalı anonim şirketler ile halka açık anonim şirketlerde azınlık oranının yüzdesinin aynı olmaması, bu iki şirketteki menfaat dengelerinin farklı olmasından kaynaklanmaktadır.

---

³¹ Anonim şirketlerde güç boşluğu kavramı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinalp, Ü. (1974). Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştiriler, *Kubalı'ya Armağan*, s. 467-489.

³² Birsal, M. (1970). Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları. *İmran Öktem'e Armağan*. Ankara: Sevinç Matbaası, 623-659, s. 627.

1.2.1.2.1. Kapalı tip anonim şirketlerde azınlığın tespiti

TTK'nın 411'inci maddesine göre, esas sermayenin en az onda birini, oluşturan pay sahibi veya sahipleri anonim şirketlerde azınlığı oluşturur. Azınlığın tespitinde esas sermaye dikkate alınır. Ödenmiş sermayenin azınlığın tespitinde belirleyici bir rolü yoktur. Pay sahiplerinin sermaye borcunun bulunması azınlık haklarından yararlanmalarına engel değildir.

Payların birden fazla kişiye ait olması durumunda pay sahiplerinin aralarında ittifak oluşturması gerekir³³. Bununla birlikte azınlık, esas sermayenin onda birine sahip tek bir pay sahibi olabileceği gibi birden fazla pay sahibi olarak da görülebilir.

Azınlık hakları, kanun veya esas sözleşme gereğince belirlenen asgari bir miktar sermayenin birlikte hareket etmesi şartı ile kullanılabilirler. Kanun veya esas sözleşme ile kendisine azınlık hakkı tanınan sermaye ve payların birden fazla pay sahibine ait olması gerekmemektir. Tek bir pay sahibinin de azınlık haklarından istifade etmesi mümkündür³⁴. Doktrinde bu oranın yükseltilemeyeceği oy birliği ile kabul edilmektedir. Ancak bu oranın azaltılabileceği hususunda, doktrinde görüş birliği yoktur. Bazı yazarlar esas sözleşme ile bu oranın azaltılabileceğini savunurken³⁵, aksi görüşü savunan yazarlar da vardır³⁶.

Karşıt görüş taraftarları TTK m. 411 hükmüne dayanmaktadır. Bu hükme göre, *“Sermayenin en az onda birini, halka açık şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri, yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri konuları gündeme koymasını isteyebilirler. Esas sözleşmeyle, çağrı hakkı daha az sayıda paya sahip pay sahiplerine tanınabilir”*. TTK m. 411'de, ETTK'nın 366'ncı maddesine paralel olarak, esas sözleşme ile genel kurulu toplantıya çağrı hakkının daha az oranda sermayeye

³³ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1418.

³⁴ Domanıç, a.g.e., 1978: 868, Tekil, a.g.e., 1974: 464, (72. dn.).

³⁵ Domanıç, a.g.e., 1978: 868, Tekil, a.g.e., 1974: 464, (73. dn.).

³⁶ Birsal, a.g.m., 1970: 645, İmregün, a.g.e., 1993: 409, Tekinalp, a.g.e., 2013: N.14-09, (Sermaye Ortaklıkları).

sahip pay sahiplerine tanınabileceği öngörülmüştür. Bu hükmün kıyasen diğer azınlık hakları için de uygulanabileceği ise tartışmalıdır.

Olumlu görüş sahiplerinden *Tekil'e* göre, esas sermayenin onda biri şeklindeki ölçü, esas sözleşme ile hafifletilebilir, fakat ağırlaştırılmaz³⁷. *Domaniç* de müktesep hakların da üstünde yer alan emredici haklarla, ancak pay sahiplerinin rızası ile ortadan kaldırılacak müktesep hakların bulunduğu anonim şirketlerde, esas sözleşme ile onda birden daha az bir pay grubuna azınlık hakkı tanınmasının sakıncalı olmadığını belirtmiştir³⁸.

Olumsuz görüş taraftarları *Birse*³⁹ ve *İmregün'e*⁴⁰ göre ise, azınlık hakları ile ilgili hükümler yalnızca azınlık pay sahiplerini korumak amacı ile değil, çoğunluk ile azınlık arasındaki menfaat ihtilaflarını çözmek için getirilmişlerdir ve emredici niteliktedirler. Bu nedenle yazarlar, kanunun tayin ettiği bu oranın esas sözleşme ile ağırlaştırılmayacağı gibi hafifletilemeyeceğini savunmaktadırlar.

Kanunda esas sözleşme ile azınlığa yeni haklar tanınmasının önü kapatılmamıştır⁴¹. ETTK'nın 366'ncı ve TTK'nın 411'inci maddesinde getirilen bu ilkeyi sınırlayıcı olarak değil, açıklayıcı anlamda yorumlamak gerekir⁴². Bu nedenle kanaatimizce, kanunda öngörülen hallerden başka esas sözleşme ile sermayenin belirli bir oranını oluşturan azınlığa bazı haklar tanınması mümkündür. TTK'nın 360'uncü maddesi de savımızı doğrular niteliktedir. Hükme göre esas sözleşmede öngörülme şartı ile azınlığa yönetim kurulunda temsil hakkı tanınabilir. Ayrıca belirtmemiz gerekir ki, esas sözleşme ile yeni azınlık hakları kabul etmenin mümkün olduğu kabul edildikten sonra nisaplarda azınlık lehine değişiklik yapılamayacağını savunulması hukuk mantığına aykırıdır. Zira esas sözleşme ile tanınan azınlık hakkı kanunda hiç tanınmayan ya da kanunda daha

³⁷ Tekil, a.g.e., 1974: 464, (73. dn.).

³⁸ Domaniç, a.g.e., 1978: 868.

³⁹ Birsel, a.g.m., 1970: 645.

⁴⁰ İmregün, a.g.e., 1993: 409.

⁴¹ Doğan, D. (2010). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (2);385-435, s. 395.

⁴² Tekil, a.g.e., 1974: 474.

yüksek bir nisaba tanınmış olan hakların nisap değişikliği yolu ile daha küçük pay oranlarına tanınmasıdır⁴³.

1.2.1.2.2. Halka açık anonim şirketlerde azınlığın tespiti

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında halka açık anonim şirketler, payları halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan anonim şirketlerdir (SerPK, m. 3/e). Halka açık anonim şirketler terimi ile payları borsada işlem gören şirketler ve pay sahibi sayısı beş yüzü aşan anonim şirketler kastedilmektedir (SerPK, m. 16/l). Halka açık anonim şirketler için azınlık oranı, TTK'da esas sermayenin yirmide biri olarak tayin edilmiştir (TTK, m. 411). Sermayesi ve pay sahibi sayısı fazla olan halka açık anonim şirketlerde azınlık haklarının kullanılabilmesi için esas sermayenin yirmide birini oluşturan pay sahibi ya da pay sahipleri yeterli görülmüştür. Nitekim halka açık anonim şirketlerde esas sermayenin onda birinin bir araya gelmesi oldukça güçtür.

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda halka açık anonim şirketler için azınlık haklarının, ödenmiş sermayenin en az yirmide birini temsil eden pay sahipleri tarafından kullanılacağı hükmedilmişken, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda bu hususta bir hüküm sevk edilmemiştir. Bu sayede, TTK ile SerPK arasındaki uyumsuzluk ortadan kaldırılmıştır. Zira TTK'da azınlık oranının tayininde ödenmiş sermaye değil, esas sermaye göz önünde tutulmuştur.

6102 sayılı TTK, kapalı tip anonim şirketlerin de kayıtlı sermaye sistemini benimsemelerine olanak tanımıştır (TTK, m. 332). Kayıtlı sermaye sistemini benimsemiş olan halka açık anonim şirketler ile kapalı anonim şirketlerde azınlık, kayıtlı sermayeye göre değil, başlangıç sermayesine veya sermaye artırılmış ise çıkarılmış sermayeye göre tayin edilir. Buna göre, kayıtlı sermaye sistemini benimseyen şirketlerde sermaye artırılmamışsa başlangıç sermayesi, artırılmışsa çıkarılmış sermaye üzerinden azınlık pay sahipleri tespit edilmelidir⁴⁴.

---

⁴³ Helvacı, a.g.m., 1988: 17.

⁴⁴ Can, E. M. (2014). Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri., E. Ulusoy (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 75-96, s. 83.

TTK m. 346'da payların halka arzının taahhüt edildiği halka açık kuruluş sistemi öngörülmüştür. Bu hükme göre, esas sözleşmede şirketin tescilinden itibaren iki ay içerisinde halka arz edileceği taahhüt edilen nakdi payların karşılıkları halka satış süresinin sonunda, halktan elde edilecek satış hasılatından ödenir. *Can'a göre*, halka açık kuruluş sistemini benimseyen anonim şirketlerde, azınlık oranının tayininde, halka satılması taahhüt edilen nakdi paylar da dahil kurucular tarafından taahhüt edilen tüm başlangıç sermayesinin yirmide birinin dikkate alınması gereklidir⁴⁵.

1.2.2. Azınlık Haklarının Kaynağı

Esas sermayenin en az onda birine tanınan azınlık hakları, genellikle kanundan doğar. Azınlık haklarına, TTK'nın 360, 399, 411, 420, 439, 486, 531, ve 559. maddelerinde yer verilmiştir. TTK m. 360'da azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, TTK m. 399'da denetçinin haklı nedenle görevden alınması ve yeni denetçi seçilmesini dava hakkı, TTK m. 411'de azınlığın genel kurulu toplantıya çağırması ve gündeme madde konulması istemi, TTK m. 420'de genel kurul toplantısındaki finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi talebi, TTK m. 439'da özel denetçi atanması, TTK m. 486'da nama yazılı pay senedi bastırılması istemi, TTK m. 531'de haklı nedenle şirketin feshini talep hakkı, TTK m. 559'da ise sulh ve ibraya engel olma düzenlenmiştir. Bu azınlık haklarından denetçinin görevden alınması ve yeni denetçi atanmasını talep hakkı, nama yazılı pay senetlerinin bastırılmasını talep hakkı ve haklı nedenle anonim şirketin feshini talep hakkı ilk defa 6102 sayılı TTK ile öngörülmüş yeni azınlık haklarındanır. Diğer azınlık haklarından genel kurulu toplantıya çağırma ve özel denetçi atanması istemleri ise yeni kanuna güçlendirilerek alınmış hükümlerdedir.

ETTK'da bazı hallerde azınlık haklarının kullanılabilmesi için, azınlığın elindeki pay senetlerini muteber bir bankaya tevdi etmesi zorunlu tutulmuştu (ETTK, m. 348/I; 356/III). 6102 sayılı TTK'da ise böyle bir şarta yer verilmemiştir. Azınlık haklarının kullanılmasını yolunda önemli bir kısıtlama getiren bu şartın TTK'ya alınmaması yerinde olmuştur.

---

⁴⁵ Can, a.g.m., 2014: 83.

TTK'nın yanı sıra 28 Kasım 2012 tarihli 28481 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik ile de azınlığa önemli bir hak sağlanmıştır. Yönetmeliğin 32'inci maddesinin üçüncü fıkrasında “...*Bakanlık temsilcisi bulunması zorunlu olmayan toplantılar için, çağrı yapanlar dışındakilerin Bakanlık temsilcisi görevlendirilmesine ilişkin görevlendirme makamına doğrudan yapacakları başvurular dikkate alınmaz. Ancak sermayenin en az onda birini oluşturan pay sahipleri tarafından gerekçeleri de bildirilmek suretiyle Bakanlık temsilcisi görevlendirilmesine dair talep, görevlendirme makamının değerlendirilmesine sunulmak üzere şirkete yapılır. Toplantıya çağırılanlar tarafından bu talebin görevlendirme makamına iletilmesi zorunludur...*” denilerek azınlığa, Bakanlık temsilcisinin zorunlu olmadığı genel kurul toplantılarında da Bakanlık temsilcisi talep etme hakkı tanınmıştır.

Kanunda düzenlenen azınlık haklarının esas sözleşmeye hüküm konarak kısıtlanması veya kaldırılması mümkün değildir. Bununla birlikte kanunda sayılanların dışında, başka azınlık haklarının da esas sözleşme ile getirilebileceği doktrinde çoğunlukla kabul edilmektedir⁴⁶.

1.3. Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği

Azınlık haklarını düzenleyen TTK hükümleri incelendiğinde TTK'nın “Kuruluş ve Sermaye Artırımında İbra” başlıklı 559' uncu maddesi dışında kalan bütün hallerde madde metninden bu hakkın bir talep hakkı olduğu anlaşılmaktadır. Talep haklarından olan ve olumlu azınlık hakları olarak adlandırılan hakların alınan bir kararla ihlal edilmesi durumunda, hakları ihlal edilmiş olan azınlık, mahkemeye başvurarak alınan kararın iptalini isteyebilir.

TTK'nın 559'uncu maddesinde, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin, şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumluluklarının şirketin tescil tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamayacağı ve bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibranın ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanacağı düzenlenmiştir. Bununla

⁴⁶ Domaniç, a.g.e., 1978: 868, Helvacı, a.g.m., 1988: 301, İmregün, a.g.e., 1993: 409.

birlikte aynı hükümde, azınlık pay sahipleri, sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz denilmiştir. Hükümde yer alan ve doktrinde olumsuz azınlık hakkı olarak adlandırılan bu hak, hukuken düzenleme hakları içerisinde bulunan yönetim haklarındandır⁴⁷.

Düzenleme hakları, yararlanma hakkı sahiplerine, üçüncü kişilerle olan hukuki ilişkilerini biçimlendirme yetkisi tanır⁴⁸. Bu haklar sayesinde hak sahibi, tek taraflı irade açıklamasıyla, başka bir kişinin hukuki alanını etkiler. Yararlanma haklarından farklı olarak düzenleme haklarında muhataba yükletilen özel bir yükümlülük yoktur. Muhatap sadece düzenleme hakkı sahibinin hukuki durumda meydana getirdiği yeni duruma katlanmak zorundadır⁴⁹. Talep hakkında talebin reddi durumunda ancak dava yolu ile talep hakkı ileri sürülebilir⁵⁰.

Helvacı'ya göre, azınlığı korumak amacıyla getirilen bütün düzenlemeler teknik anlamda azınlık hakkı olarak kabul edilemez. Yazar, hükümlerden talep hakkı olarak düzenlenenlerin teknik anlamda bir azınlık hakkı olduğunu belirtmiştir⁵¹. Bu düşünceye göre olumsuz azınlık haklarının varlığından söz edilemez, azınlık hakkı olarak nitelendirilen bu haklar sadece karar yetersayılarını ilgilendiren düzenlemelerdir⁵². Fakat kanaatimizce, olumsuz azınlık hakkı olarak nitelendirilen hükümlerin de asıl amacı azınlığın korunmasıdır. Olumsuz azınlık haklarının kullanma biçiminden çok asıl amacına bakıldığında azınlığın korunmasına hizmet ettikleri görüleceğinden, bu hakların da azınlık hakkı olduğu düşüncesine katılıyoruz⁵³.

---

⁴⁷ Eren, özel hukukun kişilere tanıdığı hakları, yararlanma hakları ve düzenleme hakları olarak iki ayrı başlıkta ele almıştır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Eren, F. (2014). *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. (16. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları, s. 47 vd.

⁴⁸ Eren, a.g.e., 2014: 47.

⁴⁹ Eren, a.g.e., 2014: 47.

⁵⁰ Helvacı, a.g.m., 1998: 306.

⁵¹ Helvacı, a.g.m., 1998: 299.

⁵² Aynı yönde bir başka görüş için bkz. Rüzgar, E. (2010). Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Azınlık Hakları. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, (73-74), 83-98, s. 87.

⁵³ Yördem, Y. (2003). Anonim Ortaklıklarda Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Hakları. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (8-9-10-11); 169-193, s. 174.

1.4. Azınlık Haklarının Sınıflandırılması

Azınlık hakları olumlu ve olumsuz azınlık hakları olmak üzere ikiye ayrılır. Olumsuz azınlık haklarının varlığını kabul etmeyen görüş ise azınlık haklarını genel kurul esnasında ve genel kurul dışında kullanılan azınlık hakları olarak incelemiştir.

1.4.1. Olumlu - Olumsuz Azınlık Hakları

Olumlu azınlık hakları, azınlığın kendisine kanun ya da esas sözleşme ile tanınan haklar hususunda, istemde bulunmasına olanak veren hallerdir. Pay sahiplerinin haklarını kullanabilmeleri için olumsuz azınlık haklarında olduğu gibi sadece menfi oy kullanmaları yeterli değildir, pay sahipleri belirli bir koordinasyon ve davranış ile haklarını gerçekleştirmelidirler. Olumlu azınlık haklarının tamamı birer talep hakkıdır. Bu nedenle pay sahiplerinin taleplerinin reddi durumunda, talep hakkı ancak dava yolu ile ileri sürülebilir.

Olumsuz azınlık hakları ise, azınlığın menfi oy kullanarak ya da toplantıya katılmayarak genel kurul kararının oluşmasına engel olmasını sağlayan haklardır. TTK'nın 559'uncu maddesinde yer alan kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibralarının engellenmesi olumsuz olarak sınıflandırılan azınlık haklarından biridir. Bununla birlikte ağırlaştırılmış yetersayı halleri de doktrinde olumsuz azınlık hakkı olarak ele alınmaktadır⁵⁴. Bu görüşe göre azınlık, sermayenin onda birini temsil eden azınlık değil, ağırlaştırılmış yetersayılarının sağlanmasına toplantıya katılmayarak ya da olumsuz oy vererek engel olan azınlıktır⁵⁵.

1.4.2. Genel Kurul Esnasında - Genel Kurul Dışında Kullanılan Azınlık Hakları

Azınlık haklarını genel kurul esnasında ve genel kurul dışında kullanılan azınlık hakları olarak tasnife tabi tutan görüş, olumsuz azınlık haklarını, teknik

---

⁵⁴ Birsel, a.g.m., 1970: 631, İmregün, a.g.e., 1993: 402, Sumer, a.g.e., 1991: 18 vd.

⁵⁵ Birsel, a.g.m., 1970: 627.

olarak azınlık hakkı kabul etmeyen görüştür⁵⁶. Bu görüşe göre, kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibralarının engellenmesi ve ağırlaştırılmış yetersayı halleri, olumsuz azınlık hakkı olarak değerlendirilemez. Zira bu hükümler sadece toplantı ve karar yeter sayılarına ilişkin hükümlerdir ve çoğunluğu oluşturan pay sahipleri de genel kurula katılmayarak veya genel kurulda olumsuz oy kullanarak bir kararın alınmasına engel olabilir. Bu görüşe göre olumsuz azınlık haklarının varlığı kabul edilmemektedir.

Helvacı ve *Dural'ın* tasnifi doğrultusunda, TTK m. 399'da düzenlenen denetçinin haklı nedenle görevden alınması ve yeni denetçi seçilmesine ilişkin dava hakkını, TTK m. 411'deki azınlığın genel kurulu toplantıya çağırması ve gündeme madde konulmasına yönelik istemini, TTK m. 486'da düzenlenen nama yazılı pay senedi bastırılmasını isteme hakkını genel kurul dışında kullanılan azınlık hakları olarak ele alabiliriz. TTK m. 420'de düzenlenen genel kurul toplantısındaki bilanço müzakerelerinin ertelenmesini talep hakkı ve TTK m. 439'da özel denetçi atanması istemi ise, tasnife göre genel kurul esnasında kullanılan azınlık haklarındandır.

Çalışmada, olumlu ve olumsuz azınlık hakları şeklinde yapılan tasnif esas alınacaktır.

1.5. Azınlık Haklarının, Pay Sahiplerinin Benzer Haklarından Farkları

1.5.1. Azınlık Haklarının Bireysel Haklardan Farkları

Anonim şirkette pay, sermayenin eşit miktarlara bölünmüş bir kısmını temsil eder. Pay sahipliği sıfatı ise anonim şirket hisse senedine malik olmakla kazanılır. Pay, sahibine çeşitli haklar sağlar ve bu haklara pay sahipliği hakları denir. Pay sahipliği hakları, bir anonim şirket ortağının pay sahibi olması sebebi ile kanunların ve esas sözleşmenin kendisine tanıdığı yetkileri kapsar. Kullanılış tarzı açısından payın sahibine sağladığı haklar, bireysel haklar, azınlık hakları ve çoğunluk hakları

---

⁵⁶ Dural, H.A. (1999). Anonim Şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi. *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı*. İstanbul: Beta Yayınevi, 179-192, Helvacı, a.g.m., 1998: 299, Rüzgar, a.g.m., 2010:87-88.

olmak üzere üç gruptur⁵⁷. Pay sahipliği sıfatından doğan bireysel haklar, tek bir paya sahip olan ortağın kendi iradesi ile kullanabileceği haklardır⁵⁸. Bir başka deyişle bu haklar, azınlık haklarından farklı olarak pay sahibi tarafından tek başına kullanılabilir. Kanun koyucu bireysel hakların öneminden dolayı bu hakların kullanılması için başka bir şart aramamıştır⁵⁹.

Pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılma ve genel kurulda oy kullanma hakkı (TTK, m. 414 ve m. 432), genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma hakkı (TTK, m. 445 ve m. 446), rüçhan hakkı (TTK, m. 461), tasfiye payına katılma hakkı (TTK, m. 543) ve bilgi alma ve inceleme hakkı (TTK, m. 437) başlıca bireysel haklardandır⁶⁰.

Bireysel haklardan yararlanabilmek için tek bir paya sahip olmak yeterlidir. Azınlık haklarından yararlanabilmek için ise kanun belli bir oran aramıştır. Başka bir deyişle azınlık hakları, sermaye oranı kanun tarafından belirlenmiş belli bir pay grubuna aittir. Fakat daha öncede belirttiğimiz gibi bu oranı temsil eden payların tümünün bir kişinin elinde olması, o kişinin bireysel bir hakkı kullandığı anlamını taşımaz⁶¹.

1.5.2. Azınlık Haklarının Müktesep Haklardan Farkları

Anonim şirketler, tek başına ekonomik fayda sağlamayacak olan küçük tasarrufların bir araya getirilmesi amacıyla kurulmuşlardır. Bu nedenle anonim şirketlerde küçük pay sahibinin korunması büyük önem taşır⁶². Küçük pay sahiplerini koruma fonksiyonu taşıyan ve bu amaçtan doğan müktesep (kazanılmış) hak deyimi ile doktrinde, malikinin rızası olmaksızın üzerinde tasarruf

---

⁵⁷ Tekil, a.g.e., 1974: 462 vd.

⁵⁸ Sumer, a.g.e., 1991: 13.

⁵⁹ Ünsal, a.g.e., 1990: 16.

⁶⁰ *İmregün*, bireysel hakları ortaklık dolayısıyla haklar ve ortaklığa karşı haklar olmak üzere iki grupta toplamış, genel kurula katılma ve oy verme gibi hakları birinci gruba dâhil ederken, genel kurul kararlarının iptalini talep etme ve müktesep haklara ikinci grupta yer vermiştir. Ayrıntılı bilgi için bkz. *İmregün*, a.g.e., 1993: 410.

⁶¹ Domaniç, a.g.e., 1978: 868, Sumer, a.g.e., 1991: 13, Tekil, a.g.e., 1974: 464, (72. dn).

⁶² Gürsel, a.g.e., 1990: 27-28.

mümkün olmayan ve ancak malikin kendi rızası ile tasarruf edebileceği haklar kastedilmektedir⁶³.

Şirketler hukukunda müktesep hak, pay sahiplerinin kanun veya esas sözleşme ile kazanılmış haklarını ifade eder. *Tekinalp*'e göre, bu tanım kanunla ve esas sözleşme ile ihdas edilen müktesep hakları büyük ölçüde açıklamakta fakat tereddütleri önlememektedir. Yazar, bu durumu açıklamak adına, pay sahibinin onayı olmadan ona borç yükletilememesi ilkesinin pay sahibinin müktesep bir hakkı olup olmadığını tartışmış, kanunda ve esas sözleşmede bazı haklar, ancak tüm pay sahiplerinin olumlu oyu ile sınırlandırılabilir veya kaldırılabilirse, bu hakların müktesep olduğu sonucuna varmıştır⁶⁴.

Müktesep haklar bireysel haklardandır. Bu hakların da tümü kuşkusuz pay sahipliği hakkından doğmaktadır. Müktesep haklar, azınlığın ve diğer pay sahiplerinin menfaatlerinin özellikle esas sözleşme değişikliklerinde korunması için getirilmişlerdir⁶⁵.

Müktesep haklar, ETTK'da "...kanun veya esas mukavele hükümlerine göre umumi heyet ve idare meclisi kararlarına tabi olmıyan yahut umumi heyetin toplantılarına iştirak hakkından doğan, hususiyle azalık, rey kullanmak, iptal davası açmak, kâr payı almak ve tasfiye neticesine iştirak etmek gibi haklardır" şeklinde örneklerle açıklanmıştı ve fakat tanımlanmamıştı (ETTK, m. 385). Doktrin, bu örneklerden yola çıkarak müktesep hakları mutlak ve nispi müktesep haklar olarak ayırmış⁶⁶, mutlak müktesep hakların kanunun emredici hükümlerinden kaynaklandığını, genel kurul başta olmak üzere diğer organların kararları karşısında mutlak bir güce sahip olduğunu ve bu nedenle pay sahibinin rızası ile dahi kaldırılamayacaklarını ve sınırlandırılmayacaklarını belirtmiştir. Bir başka deyişle mutlak müktesep haklar, pay sahiplerinden "alınamaz" nitelikteki haklardır⁶⁷. Buradan hareketle azınlık hakları ile mutlak müktesep haklar

⁶³ İmregün, a.g.e., 1993: 411, Sumer, a.g.e., 1991: 14 vd.

⁶⁴ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-27, (Sermaye Ortaklıkları).

⁶⁵ Müktesep haklar teorisinin doğuşu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. İmregün, a.g.e., 1962: 106 vd.

⁶⁶ Tekil, a.g.e., 1974: 476- 477.

⁶⁷ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1413.

benzerdir. Nitekim azınlık, haklarından vazgeçemez ve azınlık hakları bertaraf edilemez⁶⁸. Bir başka deyişle bu haklar, kamu yararına hizmet etmektedirler⁶⁹.

Pay sahibinin rızası dışında sınırlandırılabilen müktesep haklar ise nispi müktesep haklar olarak adlandırılmıştır. Nispi müktesep haklara örnek olarak kâr payı hakkı verilmektedir. Kâr payı sınırlandırılabilir fakat kâr payı alma hakkı ortadan kaldırılamaz⁷⁰. Çoğunluğun, müktesep hakların sınırlandırılmasındaki yetkisini MK m. 2 hükmündeki dürüstlük kuralını dikkate alarak kullanması gerekir⁷¹. Nispi müktesep haklar, sahibinin rızası ile değişiklik yapılabilmesi yönünden, azınlık haklarından farklılık gösterir.

Müktesep haklar hakkında, 6102 sayılı TTK'da da tanım yapmaktan kaçınılmış 452'nci maddede genel kurulun, aksine esas sözleşmede hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmenin bütün hükümlerini değiştirebileceği fakat müktesep ve vazgeçilmez hakların saklı olduğu belirtilmekle yetinilmiştir. ETTK'dan farklı olarak kanun, esas sözleşme değişikliklerinde genel kurulun karar alma yetkisini sınırlayan iki grup hakkın varlığına işaret etmektedir. Bu haklar müktesep haklar ve vazgeçilmez haklardır. TTK'da mutlak müktesep hak kavramı yerini vazgeçilmez hak kavramına bırakmıştır⁷². Vazgeçilmez haklar esas sözleşme ile yaratılamazlar⁷³. TTK m. 447 1(a) bendindeki "...yasadan kaynaklanan vazgeçilmez nitelikte kararları sınırlandıran..." ifadesinden de bu husus anlaşılmaktadır. Yine aynı maddede pay sahibinin genel kurula katılma ve asgari oy hakkı, vazgeçilmez haklara örnek olarak verilmiştir. Bu haklar pay sahibine sadece menfaatlerinin korunması için değil, anonim şirketin temel yapısı nedeniyle de tanınmıştır⁷⁴.

---

⁶⁸ Kısa-Ulaş, a.g.e., 2003: 523.

⁶⁹ Gürsel, a.g.e., 1990: 30.

⁷⁰ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-23, (Sermaye Ortaklıkları), Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1415.

⁷¹ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1415.

⁷² Aytaç, Z. (2013). Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Pay Sahipliği Haklarının Değerlendirilmesi., Ç. Kırca. (Editör). *Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 333-345, s. 338.

⁷³ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-25.

⁷⁴ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-28.

1.5.3. Azınlık Haklarının İmtiyazlı Pay Sahiplerinin Haklarından Farkları

Anonim şirketlerde kural olarak her pay, sahibine aynı nitelikte haklar sağlar. Bu paylar arası eşitlik ilkesinin önemli bir istisnası TTK m. 478'dir. TTK'nın 478'inci maddesinde “...*imtiyaz; kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün bir hak veya kanunda öngörülmemiş yeni bir pay sahipliği hakkı...*” olarak tanımlanmıştır. TTK'nın “Esas Sözleşme” başlıklı 339'uncu maddesinde, anonim şirket esas sözleşmesinde, pay senetlerinin nama veya hamiline yazılı olduklarının ve belirli paylara imtiyazlar tanınmışsa, bu imtiyazların yazılmasının zorunlu olduğu belirtilmiştir. Kurucu esas sözleşme ile veya esas sözleşme değiştirilerek bazı paylara imtiyaz tanınması mümkündür. Esas sözleşmede sadece imtiyazlı pay yaratılabileceğine ilişkin soyut bir hükmün yer alması yeterli değildir, özellikle imtiyazın konusu, niteliği, koşulları ve sınırlarının gösterilmesi gerekir⁷⁵.

İmtiyaz sadece esas sözleşme ile tesis edilebilir. Şirket esas sözleşmesinde öngörülme, imtiyazlar bakımından karakteristik bir özellik teşkil eder, bu aynı zamanda imtiyazlı pay ihraç etmek isteyen şirketlere kanunla yüklenmiş bir yükümlülüktür⁷⁶. İmtiyaz kişiye değil, paya tanınabilir. TTK'nın 478'inci maddesinin gerekçesinde, imtiyazın esas itibari ile malvarlığı haklarında tanınabileceği bunun bir istisnası olan oyda imtiyazın ise ayrı bir rejim ile düzenlendiği belirtilmiştir⁷⁷. Oyda imtiyaz rejimine baktığımızda, oyda imtiyazın, eşit itibarı değerdeki paylara farklı sayıda oy hakkı verilerek tanınabileceğini ve bir paya en çok on beş oy hakkı verilebileceğini söyleyebiliriz. Kanun, eşit olmayan itibarı değerdeki paylara eşit oy hakkı sağlayarak imtiyaz tanınmasını yasaklamıştır. On beş oy hakkı olan oy sınırının kaldırılması mümkündür fakat bu sınır ancak mahkeme kararı ile kaldırılabilir (TTK, m. 479/II). Esas sözleşme değişikliği ve ibra ve sorumluluk davası açılması kararlarında ise oyda imtiyaz kullanılamaz.

İmtiyazlı paylar, adi paylara nazaran daha fazla haklardan yararlanırlar. İmtiyazlı payların kaynağı esas sözleşmedir. Azınlık haklarının kaynağı ise

⁷⁵ Şener, O.H. (2012). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*. (1. Baskı). Seçkin Yayıncılık, s. 529.

⁷⁶ Şener, a.g.e., 2012: 528.

⁷⁷ Oyda imtiyaz rejimi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Çeker, M. (2000). *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 45-100.

kanundur, fakat daha öncede belirttiğimiz gibi esas sözleşme ile yeni azınlık haklarının yaratılabilmesi mümkündür. İmtiyaz tanınabilmesi için, imtiyazın esas sözleşmede öngörülmüş olması gerekmektedir. TTK m. 460 uyarınca, kayıtlı sermaye sisteminde yönetim kurulunun, imtiyazlı pay çıkarabilmesi için de esas sözleşmeyle yetkilendirilmiş olması şarttır. İmtiyaz rejimi kanunda düzenlenmiş olmakla beraber, hakkın içeriği esas sözleşme ile belirlenir. Azınlık haklarına, esas sözleşme ile olumsuz yönde müdahale edilmesi mümkün değildir. Zira bu haklar kanunun emredici hükümlerindedir.

Koruyucu haklardan olan azınlık haklarının öngörülmesinin ana nedeni çoğunluk gücünün sınırlandırılması ve sistem içerisinde zayıf konumda olan azınlığın güçlü olan çoğunluğa karşı korunmasıdır. İmtiyazlı paylar ise ekonomik ihtiyaçlar sebebi ile doğmuştur. Örneğin oyda imtiyazlı pay düzenlemesi, TTK'nın 479'uncu maddesinin gerekçesinde kurumsallaştırma politikası ve profesyonel yönetim anlayışına bağlanmıştır.

2. BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE OLUMLU AZINLIK HAKLARI

2.1. Genel Olarak

Yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, denetçinin haklı nedenle görevden alınması ve yeni denetçi seçilmesini dava hakkı, genel kurulu toplantıya çağırma ve gündeme madde konulmasını isteme hakkı, genel kurul toplantısındaki finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesini talep etme hakkı, özel denetçi atanması talebi, nama yazılı pay senedi bastırılmasını isteme hakkı ve haklı nedenle şirketin feshini talep hakkı, TTK'da yer alan olumlu azınlık haklarındanır. Azınlığın denetçilere şikâyet hakkına ise 6102 sayılı TTK'da yer verilmemiştir.

6762 sayılı TTK döneminde anonim şirkette, her pay sahibi yönetim kurulu üyeleri aleyhine denetçilere şikâyet hakkına sahipti. Denetçiler de bu müracaatları incelemek ve şikâyet konusunun gerçekliği durumunda bunu yıllık raporlarında belirtmek mecburiyetindeydiler (6762 sayılı TTK, m. 356/I). 6762 sayılı TTK m. 356/II hükmünde azınlığa da denetçilere şikâyet hakkı tanınmıştı. Bu haktan yararlanmak isteyen azınlık pay sahiplerinin pay senetlerini bir bankaya rehin olarak yatırmaları ve bu senetlerin ilk genel kurul toplantısına kadar bankada kalması gerekmekteydi (6762 sayılı TTK, m. 356/III). Azınlığın şikâyet hakkını kullanmasının ardından denetçiler, bu müracaat hakkında incelemelerini raporlarında belirtmek ve gerekli gördükleri takdirde genel kurulu olağanüstü toplantıya davet etmek zorundaydılar.

6762 sayılı TTK'da yer alan bu hüküm doktrinde birçok açıdan eleştirilmekteydi. *İmregün*'e göre burada onda bir sermayeyi temsil eden azınlığa tanınmak istenilen hakkın mahiyeti belli değildir. Zira maksat genel kurulu toplantıya davet etmek ise azınlık bu hakka ayrıca sahiptir. Denetçileri şirket yönetimi hakkında uyarmak ise, aynı hükmün birinci fıkrasında bu hak tüm pay

sahiplerine tanınmaktadır⁷⁸. Ayrıca münferit pay sahiplerinin paylarını bankaya rehin olarak yatırmaları da gerekli görülmemiştir.

Doktrinde yapılan eleştiriler ile denetçilere şikâyet hakkının azınlığa pratik bir fayda sağlamadığı haklı olarak ortaya konulmuştur⁷⁹. Bu eleştirilerin yanında 6102 sayılı TTK'da pay sahiplerinin bilgi alma veya inceleme haklarının daha kapsamlı ve etkili olarak düzenlenmiş ve özel denetim hakkındaki eksiklikler de giderilmiştir. Tüm bu nedenlerle 6102 sayılı TTK'da azınlığın denetçilere şikâyet hakkı düzenlenmemiştir. TTK'da denetçilerin organ niteliği de kaldırılmıştır.

2.2. Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkı

6102 sayılı TTK ile belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilmesi hakkı düzenlemeye kavuşturulmuştur. Nitekim ETTK uygulamasında azınlığın ya da diğer pay gruplarının yönetim kurulunda temsiline ilişkin bir düzenleme yer almıyordu. TTK m. 360 hükmü ile belirli pay gruplarına, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup oluşturan pay sahiplerine ve azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabileceği belirtilmiştir. Pay grubu esas sözleşme ile belirlenebilir. Yönetim kurulunda temsil edilme hakkı açısından *Tekinalp*, azınlık yüzdesinin en az kanuni yüzde kadar olmasına gerek olmadığını söylemiştir⁸⁰.

Yönetim kurulunda temsil hakkı, esas sözleşme ile tanınma şartına bağlı bir azınlık hakkıdır⁸¹. Hükme göre temsil edilme hakkı, esas sözleşmede öngörülme şartı ile sağlanabilir. Yönetim kurulunda temsil edilme hakkı iki şekilde tanınabilir. Esas sözleşmede, yönetim kurulu üyelerinin belirli bir grup oluşturan pay sahipleri, belirli pay grupları ve azınlık pay sahipleri arasından seçileceği öngörülebilir. Bu yöneme ek olarak nitelikleri belirtilen pay sahiplerine, esas sözleşme ile yönetim kurulu üyeliğine önerme hakkı da tanınabilir. Haklı bir sebep bulunmadıkça azınlığın bu hakkını kullanması genel kurul tarafından engellenemez. Bir başka deyişle genel kurul tarafından, yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya

⁷⁸ İmregün, a.g.e., 1962: 74-75.

⁷⁹ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1426, Sert-Canpolat, S. (2008). Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (74); 158-190, s. 180-181.

⁸⁰ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 12-19, (Sermaye Ortaklıkları).

⁸¹ Falcioğlu, M. (2014). Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili., E. Ulusoy (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 139-172, s. 153.

azınlığa mensup adayın, haklı bir sebep bulunmadığı takdirde üye seçilmesi zorunludur.

Gerekçede⁸², bu hükmün uygulanabilmesi için hem azınlığın hem de pay sahipleri gruplarının belirlenebilir olması gerektiği vurgulanmıştır. Yine gerekçede, belirli pay sahipleri gruplarının meslek ve işletme konuları gibi kıstaslarla belirlenebileceği fakat esasen azınlığın belirlenebilir olması gerektiği de belirtilmiştir. Zira azınlığın belirlenebilmesi için yüzdeler yeterli olmayabilir. Bu nedenle pay senedi numaraları ve sayıları ayırt edilebilirlik yönünden daha iyi kıstaslardır.

Halka açık anonim şirketlerde bu şekilde temsil edilme hakkının yönetim kurulu üye sayısının yarısını aşamayacağı düzenlenmiştir. Bu hususta 6103 sayılı Türk Ticaret Kanununun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un⁸³ 28'inci maddesinin ikinci fıkrasındaki istisnaya dikkat etmek gerekir. Hükme göre, 6762 sayılı eski Kanun zamanında ve TTK'nın kabul edilmesinden en az bir yıl önce esas sözleşme hükmü ile bazı pay gruplarına tanınmış olan yönetim kurulu üyeliği için aday gösterme hakkı, TTK'nın 360'ıncı maddesindeki sınırı aşsa bile müktesep hak sayılır.

TTK m. 360 hükmüne göre yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan payların imtiyazlı sayılacağı düzenlenmiştir. Bu hüküm TTK m. 478 hükmünün bir istisnasıdır⁸⁴. Zira ilgili hükümde imtiyaz; kâr payı, tasfiye payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün bir hak olarak tanımlanmıştır. Bununla birlikte TTK m. 360 hükmü ile belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı, paya değil, belirli pay sahipleri grupları ile belirli pay gruplarına ve azınlığa tanınmaktadır. Pay sahipleri grupları ile azınlığa tanınan bu imtiyaz, paylardan bağımsız olarak doğrudan şahıslara tanınmaktadır⁸⁵. Öngörülen imtiyaz TTK sistemi ile çelişmektedir. Bu nedenle *Moroğlu*'na göre de doğru olan düzenleme, esas sözleşmede belirtilen payların sahiplerine, yönetim kurulunda kendilerini

⁸² Bkz. TTK m. 360'ın gerekçesi.

⁸³ 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı RG'de yayımlanmıştır.

⁸⁴ Aytaç, a.g.m., 2013: 339.

⁸⁵ Barut, H. (2012). 6762 ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunlarında Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, I(8);141-183, s. 171.

temsil edecek üye için genel kurula bağlayıcı aday önerme imtiyazının tanınmasıdır⁸⁶.

Moroğlu'na göre, TTK 360' ıncı maddede yer alan “*haklı bir sebep bulunmadığı takdirde*” ifadesi hakkın kullanılmasını kâğıt üzerinde bırakacaktır. Zira çoğunluk pay sahipleri herhangi bir haklı neden ileri sürerek önerilen ya da gruba ve azınlığa dâhil başka birini seçmeyip, açılacak dava sonuna kadar şirketi yönetebilirler. Bu nedenle yazar hükmün şu şekilde değiştirilmesini önermektedir: “...*Yönetim kurulu üyeliğine önerilen adayın veya aday gösterilen gruba veya azınlığa dâhil bir pay sahibinin seçilmesi zorunludur. Ortaklık veya pay sahipleri bu seçimin haklı nedenlerle iptalini dava edebilirler...*”⁸⁷ . Kanaatimizce de düzenlemenin bu şekilde öngörülmesi azınlığın korunması açısından daha uygun olurdu. Ayrıca belirtmemiz gerekir ki, azınlık tarafından aday olarak gösterilen kimsenin haklı bir gerekçe olmaksızın seçilmemesi durumunda, genel kurul kararı iptal davasına konu edilebilir⁸⁸.

2.3. Denetçinin Haklı Nedenle Görevden Alınması ve Yeni Denetçi Seçilmesini Dava Hakkı

Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda azınlığa tanınan yeni haklardan biri de denetçinin haklı nedenle görevden alınması ve yeni denetçi seçilmesini dava hakkıdır. Kanunun 399. maddesinin dört ve beşinci fıkralarında yer alan düzenleme uyarınca azınlık, haklı sebeplerin varlığında mahkemeden yeni denetçi seçilmesini isteyebilir.

6102 sayılı TTK'da murakıpların organ niteliğine son verilmiş, denetimin bağımsız denetçiler tarafından yapılacağı öngörülmüştür. TTK'ya göre asıl olan bağımsız denetim sistemidir. Anonim şirket ile bağımsız denetçi arasındaki yapılan sözleşme hukukumuzda girmiş yeni bir iş sözleşmesidir⁸⁹. TTK'nın ilk halinde, her büyüklükteki anonim şirketin denetiminin bağımsız denetim kuruluşları veya serbest muhasebeci mali müşavirler ya da yeminli mali müşavirler aracılığı ile

⁸⁶ Moroğlu, a.g.e., 2007:151-152.

⁸⁷ Moroğlu, a.g.e., 2007: 151.

⁸⁸ Falcioğlu, a.g.m., 2014: 164.

⁸⁹ Köksal, A. (2009). *Bağımsız Denetim Sözleşmesi*. İstanbul: Beta Yayınevi, s. 416.

yapılacağı öngörülmüştü. Ancak 6335 sayılı Kanun ile bağımsız denetime ilişkin hükümlerin tüm sermaye şirketlerine uygulanmasından vazgeçilmiştir⁹⁰. Bağımsız denetime tabi olan şirketler ise Bakanlar Kurulu tarafından hazırlanan esaslar doğrultusunda sınırlandırılmıştır.

TTK sistemine göre hesap denetçisi ve özel denetçi olmak üzere iki tür denetçi vardır. Özel denetçi mahkeme tarafından atanır. Hesap denetçisi ise, TTK m. 399/I hükmüne göre, şirket genel kurulunca seçilir. Genel kurulun bu yetkisi devredilmez niteliktedir. Seçilen denetçi ile yapılacak sözleşmeyi yönetim kurulu imzalar. Denetçinin fesih ihbarı bulunması durumunda ise istisnai olarak yönetim kurulu geçici bir denetçi seçer ve seçtiği denetçiyi genel kurulun onayına sunar (TTK m. 399/IX).

TTK'nın yeni sistemi uyarınca genel kurul tarafından seçilen denetçinin anonim şirket tarafından görevden alınması mümkün değildir (TTK m. 399/II). Bu hüküm ile birlikte, denetçi ile yapılan sözleşmenin kural olarak feshedilemeyeceği kabul edilmiş ve yönetim kurulunun istemediği denetçiyi görevden almasının önü kapatılmıştır. Söz konusu kural "denetçi teminatı" ilkesine göre hazırlanmıştır. "Denetçi teminatı" olarak adlandırılan bu ilkeye TTK'da yer verilmesinin nedeni, denetçinin görevden azledilme korkusu olmadan görevini ifa etmesini sağlamaktır⁹¹.

TTK m. 399/IV hükmüne göre haklı nedenlerin varlığı durumunda, anonim şirket yönetim kurulu ve azınlık pay sahiplerinin istemi üzerine, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi, başka bir denetçi atayabilir. Dava açabilecek kimseler hükümde sınırlı sayıda sayılmıştır. Hükmün gerekçesinde de belirtildiği gibi esas sözleşme ile dava açmaya yetkili olanların kapsamı genişletilemeyeceği gibi azınlığın tayini için belirlenen oran yüzde yükseltme yönünde değiştirilemez.

---

⁹⁰ Demirkapı, E. (2014). Anonim Şirketin Denetimine İlişkin Esaslar Işığında Azınlığın Denetçinin Değiştirilmesini Dava Hakkı., E. Ulusoy (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 97-138, s. 100.

⁹¹ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 17-32, (Sermaye Ortaklıkları).

Genel kurulun seçtiği denetçi, yönetim kurulu tarafından ticaret siciline tescil ettirilir ve TTSG’de ve şirketin internet sitesinde yayımlanır. Görevden alma ve yeni denetçi atama davası, denetçi seçiminin TTSG’de ilanından itibaren üç hafta içinde açılabilir. Dava hakkı yenilik doğuran bir hakka ilişkin olduğu için üç haftalık süre hak düşürücü niteliktedir. Sürenin denetçinin TTSG’de ilanından itibaren başlatılması doktrinde eleştirilmiş ve sürenin haklı nedenin doğumundan itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir⁹². Kanaatimizce de sürenin haklı nedenin doğumundan itibaren başlatılması gerekir. Zira haklı neden denetçinin seçiminin ilanından üç hafta süre geçtikten sonra da ortaya çıkabilir.

Mahkeme tarafından atanan denetçi için görevden alma davasının açılması söz konusu değildir⁹³. Mahkemenin atadığı denetçinin kişiliğinden doğan haklı bir sebep mevcut ise bu sebep denetçiyi atayan mahkeme tarafından incelenir ve karara bağlanır.

Azınlığın görevden alma davasını açabilmesi için, denetçinin seçileceği genel kurulda olumsuz oy kullanmış ve bu menfi oyunu tutanağa geçirtmiş olması gerekmektedir. Tüm bunlara ek olarak olumsuz oy kullanacak olan azınlığın seçimin yapıldığı genel kurul toplantısı tarihinden itibaren geriye doğru en az üç aydan beri, şirketin pay sahibi sıfatını taşıyor olması şartı da aranmaktadır (TTK m. 399/V). Azınlığın davacı olduğu bu davada, davalı denetçidir. Şirket ise ilgisi nedeni ile fer’i müdahil olarak davalı ya da davacı yanında davaya katılabilir⁹⁴.

Gerekçede⁹⁵, azınlığın seçimin yapıldığı genel kurul toplantısı tarihinden itibaren geriye doğru en az üç aydan beri, şirketin pay sahibi sıfatını taşıyor olması şartının öngörülmesinin nedeni açıklanmamıştır. Kanaatimizce şartın amacı, şirkete yeni giren ve şirket hakkında yeterince bilgi sahibi olmayan azınlığın, genel kurul tarafından seçilen denetçinin görevden alınmasını talep ve dava edebilmesini önlemektir.

⁹² Köksal, a.g.e., 2009: 382-383, *Bahtiyar*, pratikte bu üç haftalık sürede haklı nedenin doğumunun imkansız olacağını belirtmiştir. Bu görüş için bkz., Türkiye Barolar Birliği. (2008). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları*. (1. Baskı). Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, s. 842, (TTK Tasarısı Toplantıları). Demirkapı, E. ve Meriç, M. (2014). Anonim Şirkette Denetçinin Değiştirilmesi Davasının Azınlık Tarafından Açılması Halinde Usul Hukukuna İlişkin Sorunlar. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, XXX(2);23-75, s. 59.

⁹³ Demirkapı ve Meriç, a.g.m., 2014: 40.

⁹⁴ Demirkapı ve Meriç, a.g.m., 2014: 56.

⁹⁵ Bkz. TTK m. 399’un gerekçesi.

Mahkeme ilgililerin dava açma yetkisini inceler ve denetçinin kişiliğine ilişkin haklı bir sebebin varlığını değerlendirerek karar verir. Gerekçede⁹⁶ haklı neden unsuru ile denetçinin kişiliğinden kaynaklanan sebeplerin kastedildiği belirtilmiş, mesleki yetersizlik, itibar kaybı, çalışma tarzı ve sır saklama yükümlülüğüne riayetsizlik gibi durumlar haklı neden olarak kabul edilmiştir. Hükme göre denetçinin yansız davranmadığı kuşkusu da haklı neden teşkil edebilir. Fakat *Bahtiyar*'ın da haklı olarak eleştirdiği gibi kuşku denetçinin görevden alınması için yeterli olmamalıdır. Kuşkunun en azından belirti ve emarelerle desteklenmesi gereklidir⁹⁷. Gerekçede⁹⁸ isabetli olarak somut olaylarla desteklenemediği durumlarda görüş aykırılıklarının haklı neden sayılmayacağı söylenmiştir.

Mahkemenin TTK m. 399/IV uyarınca vereceği kararın kesin olduğu TTK m. 399/VI hükmünün aksine vurgulanmamıştır. *Demirkapı*'ya göre, denetçi yokluğu sebebi ile denetçi atanmasına ilişkin dava, çekişmesiz yargı işi niteliğindedir. Bu nedenle de denetçi yokluğu sebebi ile açılan davada mahkemenin kararının kesin olduğu hükümde açıkça belirtilmiştir⁹⁹. Denetçinin haklı nedene dayanılarak değiştirilmesinin istendiği davada denetçi ve şirket arasındaki hukuki ilişkinin sona erdirilmesi amaçlandığından bu dava çekişmeli yargı faaliyetindedir¹⁰⁰.

Tekinalp'e göre görevden alma ve yeni denetçi atanması davasının güven sorununa dayanması sebebiyle bu davada da mahkemenin kararının kesin olduğu söylenebilir¹⁰¹. Fakat görevden alma ve yeni denetçi atanması davasında ileri sürülecek haklı neden denetçinin kişiliği ile ilgilidir. Bu nedenle kanaatimizce karara karşı temyiz yolu açık tutulmalıdır. *Demirkapı*'da, bu davada temyiz yolunun açık tutulması gerektiğini, aksi durumun, hakkın özüne müdahale niteliğinde olduğunu vurgulamıştır¹⁰². Buna karşılık temyiz süresince denetim mekanizmasının askıda kalmaması için denetçinin yerine mahkemece görevlendirilen denetçinin görevini yapması gerekir¹⁰³.

⁹⁶ Bkz. TTK m. 399'un gerekçesi.

⁹⁷ *Bahtiyar*'ın bu eleştirisi için bkz., TTK Tasarısı Toplantıları, (2008): 843.

⁹⁸ Bkz. TTK m. 399'un gerekçesi.

⁹⁹ Demirkapı, a.g.m., 2014: 134.

¹⁰⁰ Demirkapı ve Meriç, a.g.m., 2014: 57.

¹⁰¹ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 17-32, (Sermaye Ortaklıkları).

¹⁰² Demirkapı, a.g.m., 2014: 134.

¹⁰³ Demirkapı ve Meriç, a.g.m., 2014: 70.

2.4. Azınlığın Genel Kurulu Olağanüstü Toplantıya Davet Etme ve Gündeme Madde Ekletme Hakkı

TTK m. 410, 411 ve 412 ile anonim şirket genel kurulu çağrıya yetkili ve görevli organlar belirlenmiştir. Bu hükümlere göre, yönetim kurulu, görevleri ile ilgili konularda tasfiye memurları, belirli şartlar altında mahkemenin izniyle tek bir pay sahibi genel kurulu toplantıya çağırabilir. Bununla birlikte azınlığı oluşturan pay sahipleri de yönetim kurulundan, yazılı olarak gerektirici sebepleri ve gündemi belirterek, genel kurulu toplantıya çağırmasını veya genel kurul zaten toplanacak ise, karara bağlanmasını istedikleri hususları gündeme koymasını isteyebilirler.

Kanunun 411'nci maddesinde azınlığa tanınmış bulunan gündeme madde ekletme hakkı, halka açık anonim şirketlerde gündem maddelerine ilişkin karar taslaklarının görüşmeye sunulmasını da kapsar (SerPK m. 29/V). SerPK'da öngörülen bu hüküm azınlığın gündeme madde ekletme hakkını genişletmiştir. *Tekinalp*'e göre, hükmün öngörülme amacı yönetim kurulunun veya öneride bulunacakların kararlarının müzakere edilmesini sağlamak ve hemen oylamaya geçilmesini önlemektir¹⁰⁴.

2.4.1. Yönetim Kuruluna Başvuru

Kanundaki düzenleme gereği azınlık, genel kurulu toplantıya davet veya genel kurul zaten toplanacak ise, görüşülmesini istedikleri konuları gündeme koydurma yolundaki taleplerini önce yönetim kuruluna yöneltecektir. ETTK'da yer alan yönetim kurulunun olumlu cevap vermemesi üzerine denetçilere başvurma zorunluluğuna, denetçilerin organ sıfatının kaldırılmasına bağlı olarak TTK'da yer verilmemiştir¹⁰⁵.

Azınlık, yönetim kurulundan talepte bulunurken gerektirici sebepleri göstermek ve gündemi de belirtmek zorundadır. Başvuruların gereksiz yapılması durumunda gündemin hazırlanması mümkün değildir. Hüküm, azınlığın

¹⁰⁴ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 17-32, (Sermaye Ortaklıkları).

¹⁰⁵ Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2013). *Şirketler Hukuku*. Bursa: Dora Yayınevi, s. 283. TTK'da anonim şirketin finansal tablolarının denetlenmesi sistemi tamamen değişmiş, ETTK'da üç kanuni organdan biri olan murakıplar ile ilgili düzenlemeler yeni Kanuna alınmamıştır. (Bu hususta ayrıntılı bilgi için bkz. TTK'nın "Denetleme" Başlıklı Dördüncü Kısım, Üçüncü Bölüm gereğesi).

talebini bir gündem eşliğinde yapmasını öngördüğü için bu halde toplantıda uygulanacak gündem hazırdır¹⁰⁶.

Azınlığın yönetim kurulundan, genel kurulu toplantıya çağırmasını talep edebilmesi için, şirketin usulüne uygun seçilmiş, yetkisi ve görevi devam eden bir yönetim organı bulunmalıdır¹⁰⁷. Azınlığın bu talebini yönetim kuruluna iletebilmesi kanunda bir süreye bağlanmıştır. TTK m. 411/II' ye göre azınlık en geç, çağrı ilanının TTSG'de yayımlanmasına ilişkin ilan ücretinin yatırılma tarihine kadar talebini yönetim kuruluna ulaştırmalıdır. *Moroğlu*'na göre ¹⁰⁸ ilan harcının yatırılması, azınlığın çağrısı ve gündemi öğrenmesinden çok daha önce olacaktır. Bu nedenle hükmün işlevini yerine getirmesi mümkün değildir. Kanaatimizce de azınlığa zaman sınırlaması getirilmesi, azınlığın gündeme madde ekletme hakkını zedeleyebilir. Bununla birlikte, azınlığın yönetim kurulu aracılığıyla, genel kurulu olağanüstü toplantıya davet etmesi durumunda azınlık çağrıdan zaten haberdardır.

Çağrı ve gündeme madde konulması talebi noter aracılığıyla yapılmalıdır (TTK, m. 411/III). Çağrıya gerektirici sebepler yazılmalı ve gündem iliştilmelidir. Çağrı için yönetim kuruluna başvurulup başvurulmadığının, başvurulmuş ise başvuru tarihinin tespiti oldukça zor olduğundan, ispat kolaylığı açısından TTK'da çağrı talebinin noter aracılığı ile yapılması zorunlu kılınmıştır¹⁰⁹. Noter aracılığı ile yapılmayan istemlerin yönetim kurulu tarafından dikkate alınması zorunlu değildir. Yargıtay kararlarında da belirtildiği gibi azınlığın mahkemeden izin alabilmesi için yönetim kuruluna başvuru yolunun tüketilmiş olması gereklidir. Nitekim açılan davada öncelikli olarak incelenecek husus budur¹¹⁰.

Yönetim kurulu, azınlığın ileri sürdüğü gerekçeleri değerlendirme yetkisine sahiptir. *Can'a göre*, kendisinden talepte bulunulan yönetim kurulu, azınlığın istemi üzerine şartların gerçekleştiğini tespit etse dahi toplantı yapma ve gündeme madde ekleme hususunda takdir yetkisine sahip olduğundan, azınlığın talebini

¹⁰⁶ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 13-22, (Sermaye Ortaklıkları).

¹⁰⁷ Yarg. 11. HD. 27.03.2008T., E.1705/K.3958, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

¹⁰⁸ Moroğlu, a.g.e., 2007: 201.

¹⁰⁹ Bu hususta bkz. TTK'nın 411'inci maddesinin gerekçesi.

¹¹⁰ Yarg. 11. HD. 09.11.2004T., E.1883/K.11064; 11. HD. 28.10.2004T., E.11837/K.10469, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

reddedebilir¹¹¹. Ancak yönetim kurulu azınlığın teklifini gereksiz ve haksız yere reddederse, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu söz konusu olur (TTK m. 553/I).

Yönetim kurulu azınlık tarafından yapılan çağrıyı kabul ettiği takdirde, genel kurul en geç kırk beş gün içinde yapılacak şekilde toplantıya çağrılır, aksi halde çağrı, azınlık pay sahipleri tarafından yapılır (TTK, m. 411/IV). 45 günlük süre, yönetim kuruluna çağrı yapması için tanınan süre değildir. 45 günlük süre, toplantının yapılması için öngörülen azami süredir¹¹².

Hükmün lafzından, yönetim kurulu talebi kabul etmesine rağmen çağrıyı gerçekleştirmez ise azınlık pay sahiplerinin mahkemeye başvurmadan çağrıyı gerçekleştirebileceklerini anlıyoruz. Bu düzenleme şekli doktrinde eleştirilmektedir. Nitekim azınlığın yaptığı çağrı Bakanlık temsilcisi ve diğer pay sahipleri tarafından dikkate alınmayabilir. Daha da önemlisi azınlık pay sahipleri, çağrının ve toplantının yapılabilmesi için gerekli bilgi ve donanıma sahip değildir. Bu nedenle *Kendigelen*'in de belirttiği gibi, TTK'nın 412'nci maddesinde düzenlenen çağrı için kayyım atanması prosedürünün bu durumda da uygulanmasının öngörülmesi daha uygun olurdu¹¹³.

2.4.2. Mahkemeye Başvuru

TTK m. 412'de azınlık pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin taleplerinin yönetim kurulu tarafından açık veya zımni bir şekilde dikkate alınmaması durumunda, azınlığın mahkemeye başvurma hakkı düzenlenmiştir. Buna göre talebi yönetim kurulu tarafından reddedilen ya da yedi iş günü¹¹⁴ içinde talebine cevap verilmeyen azınlık, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak genel kurulun toplantıya çağrılmasına karar verilmesini isteyebilir. Asliye ticaret mahkemesinin bulunmadığı yerlerde dava asliye hukuk mahkemesinde açılmalıdır.

---

¹¹¹ Can, a.g.m., 2014: 87.

¹¹² Can, a.g.m., 2014: 89.

¹¹³ Kendigelen, A. (2011). *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. İstanbul: XII Levha Yayıncılık, s. 265.

¹¹⁴ Bu süre hükmün gerekçesinde "beş gün" olarak ifade edilmiştir.

TTK'nın 412'nci maddesinde, pay sahiplerinin çağrı veya gündeme madde konulmasına ilişkin istemlerinin yönetim kurulu tarafından reddedildiği ya da yedi iş günü içinde olumlu cevap verilmediği takdirde, aynı pay sahiplerinin mahkemeye başvurabileceği düzenlenmiştir. Mahkemeye müracaat hakkının aynı pay sahipleri tarafından kullanılabilmesini öngören bu hüküm, azınlığa tanınan bu hükmün sınırlarını daraltmaktadır. Doktrinde¹¹⁵, maddede geçen "aynı pay sahiplerinin başvurusu" ibaresi yerine, "azınlığın başvurusu" ifadesinin kullanılmasının daha uygun olacağı haklı olarak belirtilmektedir. Nitekim sadece noter aracılığı ile yönetim kurulundan çağrı yapılmasını talep eden pay sahipleri tarafından mahkemeye başvuru yapılabileceğini söyleyen hüküm bu hali ile azınlığın genel kurulu toplantıya çağırması hakkının kullanılmasını güçleştirmektedir.

ETTK döneminde, azınlığın mahkemeye başvurmadan önce paylarını bir bankaya rehin olarak tevdi etmesi ve bankadan yazı alması gerekiyordu (ETTK m. 367 ve m. 356). Doktrinde bu şartın öngörülme nedeni azınlık pay sahiplerinin hukuken azınlık sıfatını haiz olduklarının kanıtlanması olarak açıklanmıştır¹¹⁶. ETTK döneminde azınlığın önemli bir hakkını kısıtladığı gerekçesiyle eleştirilen bu şart TTK'ya alınmamıştır¹¹⁷. Örneğin, hisse senetlerinin bastırılmamış bulunduğu durumlarda bu şart yerine getirilememekteydi ve bu hususun değerlendirilmesi mahkemelere bırakılmıştı. Uygulamada yaşanan sorunlar nedeniyle kısıtlamanın kaldırılması kanaatimizce de isabetli bir tercih olmuştur.

Mahkeme, azınlığın toplantı talebini kabul ederse, gündemi düzenlemek ve TTK hükümleri uyarınca çağrıyı yapmak üzere bir kayyım atar. ETTK'da ise mahkeme, genel kurulu toplantıya davet için azınlığı yetkilendirmekteydi (ETTK m. 367). Mahkeme, kararında kayyımın görevlerini ve yetkilerini belirler. Zorunluluk söz konusu olmadıkça mahkeme dosya üzerinden inceleme yapar. TTK m. 412 ile mahkemenin izni hususunda birden fazla yenilik getirilmiş, uygulamadaki sorunlar çözülmeye çalışılmıştır. Bununla birlikte azınlık bu davayı kimin aleyhine açacaktır? İlk bakışta davanın şirket aleyhine açılabilmesi de bu

¹¹⁵ Can, a.g.m., 2014: 96.

¹¹⁶ Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanmasının Durdurulması. *Makaleler I*. (3. Tıpkı Baskı). İstanbul: Arıkan Yayınları, (Toplantıya Davet), 225-242, s. 233.

¹¹⁷ Eleştiriler için bkz. Sumer, a.g.e., 1991: 39, Tekinalp, a.g.e., 1988: 240.

husus yeni düzenleme ile açığa kavuşturulmamıştır. *Moroğlu*'na göre azınlığın mahkemeden izin istemesine ilişkin dava nizalı kazaya giren bir eda davasıdır¹¹⁸. Diğer yazarlara göre ise mahkemeden izin istemi nizasız kazaya dâhildir ve izin kararları idari niteliktedir. Bu nedenle mahkemenin izne dair kararının temyizi mümkün değildir¹¹⁹.

Yargıtay'a göre¹²⁰ "... *dava, olağanüstü genel kurula davet yetkisi istemiyle, TTK'nın 367'nci maddesi gereğince 1/10 azınlığı oluşturan ortaklarca açılmış nizalı yapıya dâhil bir eda davası niteliğindedir. Böyle bir istem duruşma açılmaksızın evrak üzerinde yapılan incelemeyle karara bağlanabilirse de, davanın bu niteliğinden dolayı mahkemece en azından davalı şirkete tebligat yapılmak ve şirket temsilcileri dinlenildikten sonra istemle ilgili karar verilmek gerekir...*". TTK m. 412'deki düzenleme ile mahkemeden izin isteminin nizasız kazaya yaklaştırıldığını söyleyebiliriz. Hükümde mahkemenin incelemeyi evrak üzerinden yapacağı öngörülmüştür. Bu nedenle kanaatimizce TTK, mahkemeden izin istemini idari bir işlem olarak kabul etmiştir.

TTK'nın 412'nci maddesine göre mahkemenin vereceği karar kesindir, bu karara karşı temyiz yolu kapalıdır. ETTK döneminde doktrinde tartışma konusu olan temyiz hususu TTK ile açıklığa kavuşturulmuştur¹²¹. *Moroğlu*'na göre mahkemenin toplantıya karar vermesi durumunda temyize gidilirse, kural olarak bu kararların icrasını durdurmaz fakat taraflar ihtiyat-i tedbir talep ederek genel kurul toplantısının yapılmasına engel olabilir¹²². Yargıtay' a göre ise temyiz edilen karar kesinleşmediği için icrası mümkün değildir ve bu nedenle de ihtiyat-i tedbir ile durdurulmasının talep edilmesi mümkün değildir¹²³.

¹¹⁸ Moroğlu, a.g.m., 2006: 234-235, (Toplantıya Davet).

¹¹⁹ İmregün, a.g.e., 1963: 409.

¹²⁰ Yarg. 11. HD. 03.12.2002T., E.6623/K.11212, Eriş, G. (2013). *Ticari İşletme ve Şirketler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, (II-III), s. 2772. Aynı yönde bir başka karar için Yarg. 11.HD. 24.04.1989T., E.5363/K.2489, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

¹²¹ Doktrindeki tartışmalar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davet İçin Azınlık Paysahiplerini Yetkilendiren Mahkeme Kararının Uygulanmasının Ertelenmesi. *Makaleler II*. (3. Tıpkı Baskı). İstanbul: Arıkan Yayınları, (Uygulanmasının Ertelenmesi), 31-39.

¹²² Moroğlu, a.g.m., 2006: 39, (Uygulanmasının Ertelenmesi).

¹²³ Yarg. 11. HD. 12.09.2000T., E.7323/ K.644, (Eriş, a.g.e., 2013: 2772).

Temyiz yolunun kaldırılması neticesinde azınlığın uzun süren temyiz incelemesi aşamasından kurtulduğu ve genel kurul toplantısının bir an önce yapılmasında çıkarı bulunduğu söylenebilirse de, temyiz hakkının tanınmaması azınlığın aleyhinedir. Nitekim mahkemeden red kararı alan azınlık temyiz yoluna gidemeyecektir. Kanaatimizce mahkemenin genel kurulu toplantıya çağrı yetkisi veren kararı için temyiz yolunun kapatılması ve fakat azınlığın hakkını zedeleyen red kararı için temyiz yolunun açık tutulması daha isabetli olurdu.

2.5. Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi Talebi

2.5.1. Genel Olarak

Küçük tasarruf sahibi yatırımcı ve tüm diğer pay sahipleri açısından kârın tespit edildiği finansal tabloların eksiksiz açık, kolay ve anlaşılır bir şekilde düzenlenmesi önemlidir. Bu önem neticesinde, TTK m. 420'de azınlığın¹²⁴ genel kurulda finansal tabloların ve buna bağlı konuların müzakeresinin bir ay süre ile ertelenmesini talep edebileceği düzenlenmiştir.

TTK m. 420'nin lafzından, azınlığın erteleme talebinde bulunurken gerekçe göstermek zorunda olmadığı anlaşılmaktadır. Bununla birlikte *Birsel*'e göre oturumun bir başka güne bırakılması istenirken, erteleme sebebinin açıklanması ve tutanağa geçirilmesi gereklidir. Aksi durum erteleme hakkının suiistimaline yol açabilir¹²⁵. *Tekil*'e göre ise erteleme isteğinin sebebe bağlanması ve bunun tutanakta zikri, hak sahibinin bir ay sonra da aynı sebeplere bağlı kalma, bunları aşamama şeklinde hak sahibi açısından bir kısıtlama yaratacaktır¹²⁶. Kaldı ki kanun erteleme hakkı ile görüşmelerin sabote edilmesi yolunu açık tutmamıştır. Zira kanuna göre bir ay sonra azınlığın tekrar itiraz edebilmesi yine de tatmin edilmemiş bulunmasına değil, itirazlarının yönetim kurulunca cevaplandırılmamış olmasına bağlıdır (TTK, m.420/II; ETTK, m. 377). Kanaatimizce de azınlığın

¹²⁴ İstemin pay sahiplerinin çoğunluğu veya şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlık tarafından yapılması gereklidir, Yarg. 11. HD. 08.06.1978T., E.3103/K.3030, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

¹²⁵ Birsel, a.g.m., 1970: 639, Aynı yönde bir başka görüş için bkz. Akipek, S. (2014). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Azlığı Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı. *Legal Hukuk Dergisi Prof. Dr. Rona Aybay'a Armağan*, Özel Sayı, 283-317, s. 292.

¹²⁶ Tekil, a.g.e., 1974: 472-473, (83. dn.), Aynı yönde Doğanay, İ. (1981). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*. (Yeniden İncelenmiş Genişletilmiş II. Baskı). Ankara, s. 859, Sumer, a.g.e., 1991: 33.

gerekçe göstermesi zorunluluğunu kabul etmek bu hakkı pratikte işlemez hale getirir¹²⁷. Bununla birlikte azınlığın talebine gerekçe eklemesine engel de yoktur. *Çamoğlu*'na göre erteleme talebinin gerekçeli olması azınlık açısından yararlıdır. Soruların somut olması ikinci toplantıda ilgililer tarafından verilen izahatların tatminkâr olup olmadığının tayini hususunda genel kurula ve azınlığa ışık tutacaktır¹²⁸.

28 Kasım 2012 tarihli 28481 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmeliğin 28'inci maddesinin üç ve dördüncü fıkralarını ele alan yazarlar, azınlığın müzakerelerin ertelenmesini isteyebilmesi için gerekçe göstermek zorunda olduğunu söylemektedirler. Yönetmeliğin 28'inci maddesinin üçüncü fıkrasında, azınlık pay sahipleri tarafından finansal tablolar hakkında ileri sürülecek tüm itirazların tutanağa yazılmasının zorunlu olduğu belirtilmiş, dördüncü fıkrada da erteleme üzerine yapılacak toplantıda aynı veya farklı gerekçelerle azınlık pay sahipleri tarafından finansal tabloların müzakeresinin tekrar ertelenmesinin talep edilemeyeceği söylenmiştir. *Akipek*'e göre bu düzenlemeler ışığında azınlığın ilk toplantıda da gerekçe göstermesi gereklidir¹²⁹.

Azınlığın finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi talebi üzerine oylama yapılmadan toplantı ertelenmelidir¹³⁰. Azınlığın genel kurulda talepte bulunması gereklidir. Toplantı açılmadan yönetim kuruluna yapılan talep doğrultusunda finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi mümkün değildir¹³¹. Doktrine göre başka bir pay sahibinin erteleme önerisine olumlu oy kullanılması durumunda azınlık bu hakkından yararlanamaz¹³². Azınlığın erteleme istemi bu konudaki genel

¹²⁷ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'de kararlarında azınlığın gerekçesiz dahi olsa talebi üzerine müzakerelerin bir ay sonraya bırakılmasının zorunlu olduğunu belirtmiştir. Yarg. 11.HD. 13.10.2003T., E.2885/K.9174, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

¹²⁸ Çamoğlu, E. (2003). Azınlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler. *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 287-295, s. 288. Aynı yönde bir başka görüş için bkz. Tekinalp, Ü. (1976). Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsh'e Armağan Özel Sayı*, 42(1-4); 233-243, s. 239.

¹²⁹ Akipek, a.g.m., 2014: 292.

¹³⁰ Doğanay, a.g.e., 1981: 859.

¹³¹ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., 2013: 536.

¹³² İmregün, a.g.e., 1962: 71, Tekil, a.g.e., 1974: 472, (82. dn.), Tekinalp, a.g.m., 1976: 241.

kurulda yapılmış bağımsız bir talebine dayanmalıdır. Kanaatimizce ilgili hükümde sadece azınlığın isteminden bahsetmekte ve bu isteğin müstakilliğine bir vurgu yapılmamaktadır. Bu nedenle azınlığın başka bir pay sahibinin önerisine olumlu oy kullanması ile de finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesini talep edebilmesi mümkündür.

2.5.2. Finansal Tabloların Bilgi Alma Hakkı Doğrultusunda İncelenmesi

Aydınlatıcı haklar olarak adlandırılan pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkı, azınlığı oluşturan pay sahiplerinin, hâkimiyeti elinde bulunduranlara karşı korunmasında önleyici kurumlardan biridir¹³³. Aydınlatıcı haklar, pay sahiplerinin şirketin faaliyeti, işlemleri, mali durumu hakkında bilgi almasına ve yönetime katılmasına yardımcı olurlar. Aydınlatıcı hakların temelinde kamuyu aydınlatma ilkesi yatar¹³⁴. Aydınlatıcı haklar, bilgi alma hakkının yanında inceleme ve denetleme hakkını da kapsar.

Azınlığın müzakereleri erteletme hakkı ile özel denetim isteme hakkı, 6102 sayılı Kanunla kapsamı genişletilmiş bilgi alma ve inceleme hakkı (TTK, m. 437)¹³⁵ ile yakından ilgilidir. Nitekim azınlık pay sahiplerinin bilgi alma ve inceleme taleplerine, yönetim kurulu ve denetçiler tarafından hesap verme ve dürüstlük ilkeleri bakımından özenli ve gerçeğe uygun karşılık verilirse, azınlık finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesine gerek duymayacaktır. Bu faydanın yanı sıra aydınlatıcı haklar azınlık pay sahipleri açısından tamire yönelik koruma tedbirleri için harekete geçilmesine de imkân tanır¹³⁶. Bir başka deyişle bilgi alma ve inceleme hakkı pay sahiplerinin menfaatlerine yönelmesi muhtemel zararları önlemeye yönelik en önemli araçlardan biridir¹³⁷.

TTK, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını ayrıntılı bir şekilde düzenlemiştir. Nitekim TTK m. 437'ye göre finansal tablolar ve konsolide finansal

¹³³ Kaya, a.g.e., 2001: 9, Öztekin, S. (1986). Şirketler Gruplarında Yavru Şirketlerdeki Azınlık Pay Sahiplerinin Türk Ticaret Kanunu m. 363/İsviçre Borçlar Kanunu m. 697 Çerçevesinde Bilgi Alma Hakkı. *Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'in Hatırasına Armağan*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 293- 327, s. 301.

¹³⁴ Ünsal, a.g.e., 1990: 22.

¹³⁵ TTK m. 437'nin gerekçesinde, bilgi alma ve inceleme hakkının kamuyu aydınlatma, kurumsal denetim ve dürüst hesap verme ilkelerine göre kapsamlı bir şekilde düzenlendiği vurgulanmıştır.

¹³⁶ Öztekin, a.g.m., 1986: 302.

¹³⁷ Kaya, a.g.e., 2001: 9.

tablolar, genel kurul toplantısından en az on beş gün önce, şirketin merkez ve şubelerinde, pay sahiplerinin incelemesine hazır bulundurulur. Ayrıca finansal tabloların ve konsolide tabloların bir yıl süre ile pay sahiplerinin bilgi edinmelerine açık tutulması gereklidir (TTK, m. 437/I). Bu haklara ek olarak tüm pay sahipleri gibi azınlık pay sahipleri de genel kurulda, yönetim kurulundan, şirketin işleri, denetçilerden denetimin yapılma şekli ve sonuçları hakkında bilgi isteyebilir. Yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler tarafından verilecek bilgilerin bilgi almada eşitlik ilkesi uyarınca genel kurulda verilmesi gereklidir¹³⁸. Pay sahiplerinden birine genel kurul dışında bir konuda bilgi verilmiş ise diğer pay sahiplerine de talepleri üzerine aynı bilgi hakkında gündemde olmasa dahi aynı ayrıntıda bilgi verilir (TTK, m. 437/II).

Bilgi alma veya inceleme talepleri cevapsız bırakılan, haksız olarak reddedilen, ertelenen, ya da hesap verme ilkesine uymayan bir cevapla karşılaşan azınlık, reddi izleyen on gün içinde, diğer hallerde makul süre içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurabilir. Basit yargılama usulüne göre incelenecek davada mahkemenin vereceği karar kesindir (TTK, m. 437/V).

Bilgi alma ve inceleme hakkı müktesep, bireysel ve bağımsız bir haktır¹³⁹. Bu hakkın esas sözleşme ya da şirket organlarının birinin kararıyla kaldırılması ya da sınırlandırılması mümkün değildir (TTK, m. 437/VI). Bilgi alma hakkının bireysel bir hak şeklinde ihdasındaki gaye, şirketin içinde bulunduğu ekonomik durum ve şirketin faaliyetleri hakkında pay sahibinin aydınlatılması ve bu doğrultuda pay sahipliği haklarını kullanabilmesi konusunda sağlıklı karar verebilmesini sağlamaktır¹⁴⁰.

Kanunda, bilgi alma hakkının kapsamının genişletildiği ve özel denetçi tayini kurumu getirildiği için azınlığın erteleme hakkına artık ihtiyaç kalmadığı söylenebilir ¹⁴¹. Bununla birlikte TTK'da erteleme kurumunun korunması kanaatimizce yerinde olmuştur. Nitekim bilgi alma ve inceleme hakkı kapsamında

---

¹³⁸ Öztekin, a.g.m., 1986: 306.

¹³⁹ Kaya, a.g.e., 2001: 354.

¹⁴⁰ Kaya, a.g.e., 2001: 354.

¹⁴¹Bu hususta bkz. Tekinalp, a.g.m., 1976: 235-236.

hesap verme ilkesine uymayan bir cevapla karşılaşan azınlık, TTK m. 420'de düzenlenen erteleme hakkından yararlanabilecektir. Kaldı ki TTK m. 437'de pay sahiplerine finansal tabloları incelemek için verilen 15 günlük süre, bilanço, kâr ve zarar hesabı gibi özel bilgi gerektiren hususlarda bilgi sahibi olmayan azınlık için yetersiz kalabilir¹⁴².

2.5.3. Finansal Tabloların Müzakeresinin Ertelenmesi Talebinin Sonuçları

2.5.3.1. Genel olarak

TTK'da azınlığa tanınan haklardan biri de finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi talebidir. Azınlık pay sahipleri, hem finansal tabloların hem de buna bağlı konuların görüşülmesinin ertelenmesini talep edebilir. Bu halde ertelemeye ilişkin bir genel kurul kararına ihtiyaç bulunmamaktadır. Toplantı başkanı alacağı karar ile finansal tabloların görüşülmesini bir ay sonraya bırakır. Azınlığın talebi halinde toplantı başkanı bu isteğe uygun hareket etmek zorundadır¹⁴³.

Ertelme kararının ardından yapılacak genel kurul toplantısına, pay sahipleri, şirketin internet sitesinde ve TTSG'de yayımlanan ilanla çağrılır. Bu çağrının, ilan ve toplantı günleri hariç olmak üzere, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılması gereklidir (TTK, m. 414). İkinci toplantı için kanunda öngörülen usule uyularak çağrı yapılır (TTK, m. 420/I).

Azınlığın erteleme istemine rağmen finansal tabloların müzakeresine devam edilmesi durumunda, genel kurulda alınacak kararların müeyyidesinin ne olacağı doktrinde tartışmalıdır. Bir görüşe göre, azınlığın erteleme isteminin reddi kararı, yasaya aykırılık nedeniyle TTK m. 445 hükmü uyarınca iptal edilebilir. TTK m. 420'de öngörülen hak bir talep hakkıdır ve açılacak dava eda davası niteliğinde iptal davasıdır¹⁴⁴. Diğer bir görüşe göre ise azınlık hakkının ihlali halinde, açılacak

¹⁴² Tekinalp, a.g.m., 1976: 238.

¹⁴³ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1421.

¹⁴⁴ Aytaç, Z. (1982). *Anonim Ortaklıklarda İbra*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s. 146, İmregün, a.g.e., 1962: 72, Kısa-Ulaş, a.g.m., 2003: 529, Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1422; Sumer, a.g.e., 1991: s. 34, Yargıtay'da eski tarihli bir kararında "... geri bırakma talebinin reddi hakkındaki kararın iptâline müteallik hüküm isabetlidir. Bilançonun tasdiki hakkındaki müzakere geri bırakıldığına göre, geri bırakma talebinde bulunulan toplantının yapılmamış olması iktiza eder..." demiştir. Yarg. TD. 27.10.1961T., E.1147/K.3496 sayılı karar için bkz. Doğanay, a.g.e., 1981: 860.

dava yokluğun tespiti davasıdır. İptal davasının süreye bağlı olması ve azınlığın genel kurul kararına karşı olumsuz oy vermesi halinde, muhalefet şerhini tutanağa geçirtme zorunluluğunun bulunması azınlığın aleyhinedir. Bu görüşü savunan yazarlara göre TTK m. 420'nin hükümlerine riayet etmeyerek azınlığın hakkını ihlal edenlerin bu davranışlarına karşı yokluk müeyyidesinin uygulanmaması hukuk güvenliğini tehlikeye atacaktır¹⁴⁵. Kanaatimizce de kanunun emredici hükümlerine aykırı olarak ertelenmeyerek yapılan genel kuruldan çıkan kararlar, yok hükmündedir. Azınlığın korunmasının sağlanabilmesi ve TTK m. 420'nin işlerlik kazanabilmesi açısından açılması gereken dava, yokluğun tespiti davasıdır. Böylesine ağır bir ihlalin varlığı altında hukuk güvenliğine aykırı olan azınlığın dava açma hakkının 3 ay ile sınırlanmasıdır.

TTK m. 420'nin emredici niteliği nedeniyle erteleme üzerine yapılacak ikinci toplantının bir aydan önce yapılması mümkün değildir. Bir aylık süre azınlık lehine tanınmış asgari süredir. Bu sürenin uzatılabilmesi mümkün ise de kısaltılabilmesi azınlığın onayına bağlıdır¹⁴⁶. Bununla birlikte sürenin uzatılmasının dürüstlük ilkesine aykırı olmaması gereklidir. Bir ayı çok aşan bir zaman sonrası için yapılan genel kurul toplantısı kararlarının TTK m. 445 uyarınca iptalinin istenebilmesi mümkündür¹⁴⁷.

Finansal tablolarının müzakeresinin tekrar geri bırakılabilmesi mümkündür. *İmregün*'e göre ikinci toplantının ertelenmesi talebini ilk toplantıda erteleme talebinde bulunan azınlıktan farklı bir azınlık da yapabilir¹⁴⁸. *Pulaşlı* ise erteleme

---

¹⁴⁵ Helvacı, a.g.m., 1998: 307, Tekinalp, a.g.m., 1976: 240, *Teoman*'da yokluk görüşüne yakınlığını belirtmiş ancak genel kurul kararını uzun bir zaman yokluk tehlikesi ile karşı karşıya bırakmanın hukuk güvenliğine aykırı olduğunu ifade etmiştir, Teoman, Ö. (1988). Azınlığın Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi. *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu V Bildiriler Tartışmalar*. Ankara, s.82-83.

¹⁴⁶ Aytaç, a.g.e., 1982: 145, Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1422-1423, Sumer, a.g.e., 1991: 33, Tekinalp, a.g.m., 1976: 240-241.

¹⁴⁷ İmregün, a.g.e., 1962: 71-72. Yargıtay'a göre toplantı gerektiğinde bir aydan fazla süre ile ertelenebilir. Tersini kabul, bir ayı aşan ertelemelere dayalı tüm genel kurul toplantılarının iptali sonucunu doğurur bu ise hükmün amacına uygun değildir. Erteleme halinde izleyen toplantı gününün belirlenmemiş olması da iptal sonucunu doğurmaz. Yarg. 11. HD. 14.10.1982T., E.3556/K.3887, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

¹⁴⁸ İmregün, a.g.e., 1962: 72, Aynı yönde Birsal, a.g.m., 1970: 640.

üzerine yapılan toplantıda değişik azınlık tarafından değişik sebeplerle finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesinin talep edilemeyeceğini belirtmiştir¹⁴⁹.

İlk toplantıdan farklı olarak azınlığın isteminin kabul edilebilmesi için ikinci toplantıda, finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, yönetim kurulu ve denetçiler tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması gereklidir. İlgililer tarafından verilen cevapların azınlık tarafından yeterli ve tatminkâr bulunması zorunlu değildir¹⁵⁰. Bu nedenle kanaatimizce de ikinci toplantının değişik sebeplerle değişik bir azınlık tarafından ertelenmesinin talep edilebilmesi mümkün değildir. İtirazların ilk toplantıda yapılması gerekir. İkinci toplantıda incelenecek olan ilk toplantıda yapılan itirazlara ilgililerin kanunda öngörülen ölçüte uygun olarak cevap verip vermediği hususudur. ETTK'daki “*gerekli izahatın verilmemiş olması*” ölçütü TTK'da yerini “*dürüst hesap verme ölçüsü ilkelerine*” bırakmıştır.

Doktrinde erteleme talebi üzerine yapılacak ikinci toplantının bağımsız bir toplantı olup olmadığı konusunda bir tartışma mevcuttur. *Birsel'e* göre¹⁵¹, erteleme üzerine yapılacak toplantı bağımsız bir toplantıdır. Bunun neticesinde ikinci toplantı için gündem tekrar düzenlenebilir. *Tekinalp'e* göre¹⁵² ise, hükümde açıkça müzakerenin bir ay sonraya bırakılacağı belirtilmiştir. Bu nedenle de yeni toplantı görüşüne olanak yoktur. Kanaatimizce de finansal tabloların müzakeresinin görüşüleceği ikinci toplantı erteleme amacıyla yapıldığı için ilk toplantının devamı niteliğindedir. Bunun neticesinde gündemin tekrar düzenlenmesi mümkün değildir. Bu görüşün benimsenmesinin neticesinde, erteleme sonunda yapılacak ikinci toplantıda sadece finansal tablolar ve buna bağlı hususlar görüşülebilir.

Toplantının ikinci kez ertelenmesi genel kurulun değerlendirmesine tâbi olduğu için, genel kurulun toplantıyı ertelememe kararının iptali istenebilir. Bir uyuşmazlık çıkması durumunda, dürüst hesap verme ilkelerinin tespiti kanaatimizce bağımsız uzmanlarca hazırlanacak bilirkişi raporu neticesinde belirlenir.

¹⁴⁹ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1422, Aynı yönde Tekinalp, a.g.m., 1976: 241.

¹⁵⁰ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1422. Bu yönde bir Yargıtay kararı için bkz. Yarg. 11.HD. 12.12.2002T., E.8002/K.11518, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

¹⁵¹ Birsel, a.g.m., 1970: 640.

¹⁵² Tekinalp, a.g.m., 1976: 242.

2.5.3.2. Finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesinin diğer gündem maddelerine etkisi

Kanunda azınlığın finansal tabloların ve buna bağlı konuların müzakeresini ertelenmesini talep edebileceği düzenlenmiştir. ETTK m. 377'den farklı olarak TTK m. 420'de bilanço terimi yerine finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konular ifadesi kullanılmıştır. Fakat "*buna bağlı konuların*"¹⁵³ ne olduğu hakkında herhangi bir açıklama getirilmemiştir. Bu nedenle ETTK döneminde yapılan "*bilançonun ertelenmesinin diğer gündem maddelerine etkisi*" hususundaki tartışmalar günümüzde de önemini korumaktadır.

Finansal tabloların müzakeresi ile "*doğrudan bağlantılı*" olan gündem maddelerinin müzakeresinin tümü azınlığın istemi üzerine ertelenir¹⁵⁴. Finansal tabloların müzakeresi ile doğrudan ilgili olmayan esas sözleşme değişiklikleri ise aynı toplantıda görüşülebilir.

Doktrinde ağırlıklı olarak azınlığın talebi üzerine finansal tablolar ile birlikte finansal tablolarla yakından ilgili kâr zarar hesabının, yönetim kurulunun kârın dağıtılmasına ilişkin önerisinin, yönetim kurulunun yıllık raporu ve denetim raporunun, şirket hesapları ve faaliyeti ile doğrudan ilgili ibra oylamasının da erteleneceği savunulmaktadır¹⁵⁵.

TTK m. 413/III'de yönetim kurulu üyelerinin görevden alınmaları ve yenilerinin seçiminin, yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili olduğu açıkça söylenmiştir. Doktrinde organların seçimi hususunda organlara seçilecek adayların ibraya ihtiyaçları olup olmadığına bakılması gerektiği ileri sürülmüştür. Organlara seçilecek adayların yeni adaylar olması durumunda genel kurulda organ seçimi yapılabilir. Bununla birlikte adaylar, bir önceki faaliyet döneminde görev yapmış yönetim kurulu ve denetçiler ise seçimin bir sonraki genel kurula bırakılması

---

¹⁵³ *Tekinalp*, bağlı konular ölçütü yerine finansal tabloların ertelenmesi ile etkilenecek maddeler ölçütünün benimsenmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu hususta bkz. *Tekinalp*, a.g.m., 1976: 237.

¹⁵⁴ "*Doğrudan bağlantı ölçütü*" için bkz. *Pulaşlı*, a.g.e., 2011: 1423.

¹⁵⁵ *Aytaç*, a.g.e., 1982: 145-146, *Çamoğlu*, a.g.m., 2003: 290-292, *Pulaşlı*, a.g.e., 2011: 1423, *Teoman*, a.g.m., 1988: 87-88.

gerekir¹⁵⁶. Yine finansal tabloların müzakeresinin ertelendiği toplantıda gündemde sermaye artırımı veya tahvil çıkartılması hususları varsa bunların müzakeresinin de ertelenmesi zorunludur¹⁵⁷.

2.6. Özel Denetim İsteme Hakkı

2.6.1. Denetim Türleri

ETTK döneminde denetim, resmi kuruluşlarca yapılan dış denetim ve şirket içi yapılan denetim olarak iki şekilde yapılmaktaydı¹⁵⁸. TTK'da ise üç ayrı tür denetim öngörülmüştür¹⁵⁹. TTK m. 210 hükmüne göre şirketlerin TTK kapsamındaki işlemleri Gümrük ve Ticaret Bakanlığı denetim elemanları tarafından denetlenir. Bu denetimin esasları Bakanlığın düzenlediği bir yönetmelik¹⁶⁰ ile belirlenir.

ETTK'da organ niteliğinde olan murakıplara ve onların yaptığı iç denetime TTK'da yer verilmemiştir. Bunun yerine TTK'da bağımsız denetim müessesesi düzenlenmiştir. 6102 sayılı TTK'nın ilk halinde tüm şirketler için getirilen bağımsız denetim zorunluluğunun kapsamı 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklik doğrultusunda daraltılmış, denetime tabi olacak şirketlerin Bakanlar Kurulunca belirleneceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme neticesinde birçok anonim şirket denetim kapsamı dışında bırakılmıştır. TTK ile getirilen denetim sistemi ikincil

¹⁵⁶ Çamoğlu, a.g.m., 2003: 292, Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1423, Teoman, a.g.m., 1988: 91-92. Yargıtay da finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesinin talep edildiği toplantıda daha önce görev yapanlar dışında yeni yönetici ve denetçi seçiminin yapılabileceğini söylemiştir. Yarg. 11.HD. 13.10.2003T., E.2885/K.9174, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır. Daha güncel olan başka bir incelemesinde ise Yargıtay, bilançonun müzakeresinin ertelenmesi neticesinde ibra edilemeyen yönetim kurulu üyelerinin tekrar seçilmelerine engel bir hüküm bulunmadığına karar vermiştir. Bu karar için bkz. Yarg. 11.HD. 05.02.2009T., E.6326/K.1286, (<http://www.kazancihukuk.com>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

¹⁵⁷ Bu hususta bkz. Çamoğlu, a.g.m., 2003: 293-295.

¹⁵⁸ Moroğlu, E. (1976). Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 42(1-4);341-358, s. 341.

¹⁵⁹ 6102 sayılı TTK'nın ilk halinde dört tür denetim öngörülmüştü. 6335 sayılı Kanun ile yapılan değişiklik sonrasında işlem denetçisi kurumuna denetim sistemi içerisinde yer verilmemiştir.

¹⁶⁰ Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik 28395 sayılı 28.08.2012 tarihli RG'de yayımlanmıştır.

düzenlemelerinin henüz yapılmamış olması ve 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler neticesinde sağlam bir yapıya kavuşturulamamıştır¹⁶¹.

Denetim sisteminin yapısının henüz oluşturulamamış olması sebebi ile özel denetim önemini hala korumaktadır. Denetim görevinin etkili bir şekilde yerine getirilebilmesi için kanun koyucu her pay sahibine özel denetim isteme hakkını tanımıştır. Bu hakkın düzenlenmesindeki pratik amaç, yönetim kurulu üyeleri veya denetçiler tarafından yapıldığı düşünülen yolsuz işlemlerin delillerini toplayabilmek ve sorumlu kimselerin hukuki veya cezai sorumluluğu yoluna gidebilmektir¹⁶².

Bağımsız denetçi şirket genel kurulu tarafından, özel denetçi ise mahkeme tarafından atanır. Bağımsız denetimde denetçiler, özel bir nisap öngörülmediği için oyçokluğunu elinde bulunduran kimseler tarafından belirlenmektedir (TTK m. 421/I).

2.6.2. Özel Denetim İstenebilmesi İçin İzlenmesi Gereken Usul

2.6.2.1. Genel olarak

Pay sahibi ve azınlık pay sahiplerinin özel denetim isteme hakkı TTK'nın 438 ilâ 444'üncü maddelerinde düzenlemiştir. TTK sistemine göre bu hak iki şekilde kullanılabilir. Yöntemlerden ilki, bir pay sahibi tarafından anonim şirket genel kurulunda özel denetçi atanmasının talep edilmesi ve talebin genel kurulda kabulü üzerine mahkeme tarafından bir özel denetçi atanmasıdır (TTK m. 438)¹⁶³. İkinci yöntem, genel kurulun pay sahibinin talebini reddetmesi üzerine doğar. Genel kurulun menfi kararı üzerine, kapalı anonim şirketlerde sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya payların itibari değeri toplamı en az bir milyon TL olan pay sahipleri üç ay içinde mahkemeden özel denetçi atanmasını talep edebilirler(TTK m. 439).

¹⁶¹ Bu yönde eleştiriler için bkz. Özdamar, M. (2014). Anonim Şirketlerde Özel Denetim., E. Ulusoy (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 45-74, s. 45.

¹⁶² Aday, N. (1995). Anonim Şirkette Özel Denetçi. *Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan*. İstanbul: Mitos Yayınları, 21-47, s. 24, Moroğlu, a.g.m., 1976: 342.

¹⁶³ Bu hakkın bireysel hak niteliğinde olması ve her bir pay sahibinin bu haktan yararlanabileceğinin düzenlenmiş olması bu hakkın azınlık hakkı olarak görülmemesine neden olmuştur. Bu yönde bkz. Güven, Ş. (2011). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketler Hukukunda Özel Denetim. *Çankaya University Journal of Law*, 8(2);133-175, s. 136.

2.6.2.2. Genel kurul tarafından özel denetime karar verilmesi

Genel kurulun özel denetime karar verebilmesi için öncelikle kuruldan talepte bulunmak gerekir (TTK m. 438). Pay sahipleri bu istemlerini olağan ya da olağanüstü toplanmış genel kurulda ileri sürebilirler¹⁶⁴. Özel denetim istemin nasıl yapılacağı hususunda TTK'da bir düzenleme bulunmamaktadır. Doktrinde *Narbay*, talebin yazılı olarak yapılması gerektiğini belirtmiştir¹⁶⁵. TTK m. 438 hükmü nispi emredici niteliktedir. Bu nedenle kanaatimizce pay sahiplerine böyle bir kısıtlama getirmek hükmün mahiyeti ve kanun koyucunun gayesi ile bağdaşmaz. Pay sahipleri genel kurulda istemlerini sözlü olarak da dile getirebilmelidirler. Fakat ispat kolaylığı açısından istemin yazılı olması önem taşır.

TTK m. 438 hükmü uyarınca her pay sahibi hükümde öngörülen şartlar dâhilinde sahip olduğu paya bakılmaksızın genel kuruldan özel denetim isteme hakkına sahiptir. Özel denetim istemi her pay sahibine tanınmış bireysel bir haktır¹⁶⁶. TTK'nın 438'inci maddesinin gerekçesinde¹⁶⁷ sadece pay sahiplerinin özel denetim isteyebileceği, intifa hakkı ve tahvil sahiplerine bu hakkın tanınmadığı belirtilmiştir. İntifa hakkı sahipleri açısından bu hususun tartışılması gereklidir. TTK'nın 432'nci maddesine göre bir payın üzerinde intifa hakkı bulunması halinde aksi kararlaştırılmadıkça, oy hakkı intifa hakkı sahibine aittir. TTK m. 438 hükmüne göre ise özel denetim istenebilmesinin maddi şartlarından birisi, pay sahipliği haklarının, özellikle oy hakkının kullanımı yönünden gerekli olmasıdır. Bu nedenle kanaatimizce intifa hakkı sahiplerinin de özel denetim hakkına sahip olduklarının kabulü gerekir.

TTK'daki ana kural uyarınca gündemde bulunmayan konular genel kurulda görüşülemez fakat kanuni istisnalar saklıdır (TTK, m. 413/II). Bu istisnalardan biri de özel denetim hakkında tanınmıştır. Özel denetim isteminin yapılabilmesi için gündemde bu konuda madde bulunması gerekli değildir (TTK, m. 438/I). Buna

¹⁶⁴ Narbay, Ş. (2007). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü. *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, (I); 287-324, s. 293.

¹⁶⁵ Narbay, a.g.m., 2007: 293.

¹⁶⁶ *Moroğlu* ETTK döneminde de her paysahininin bu bireysel hak doğrultusunda özel denetim isteminde bulunabileceğini ifade etmektedir, Moroğlu, a.g.m., 1976: 343.

¹⁶⁷ Bkz. TTK m. 438 gerekçesi.

göre bir pay sahibi gündemde bulunmasa dahi özel denetim talep edebilecektir. TTK'da açıkça belirtilen bu husus ile doktrinde yapılan tartışmalar son bulmuştur¹⁶⁸.

Özel denetim talebinin genel kurulda görüşülmesi için özel bir nisap aranmamıştır. Bu nedenle toplantı ve karar yetersayısı için TTK m. 418'in uygulanacağını söyleyebiliriz. Buna göre özel denetim isteminin görüşüleceği genel kurul toplantısı, sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahipleri ile toplanır ve kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir. *Moroğlu*'nun da belirttiği gibi bu nisabın esas sözleşme ile ağırlaştırılması mümkün değildir¹⁶⁹.

Özel denetim oylamasında, TTK'nın 436'ncı maddesinde öngörülen oydan yoksunluk ilkesinin uygulanması gereklidir. Buna göre, özel denetçi tarafından incelenecek konuda sorumluluğu bulunan kurucu, yönetici veya denetçiler bu seçimde oylarını kullanamazlar¹⁷⁰.

Özel denetim konusunda eleştirilmesi gereken noktalardan biri oy hakkında imtiyazın istisnaları arasında özel denetime yer verilmemiş olunmasıdır. Oyda imtiyaz, esas sözleşme değişikliği ve ibra ve sorumluluk davası açılması hallerinde kullanılamaz (TTK, m. 479/III). Özel denetime 479'uncu maddede yer verilmemiş olması, pay sahibinin özel denetim isteme hakkını kullanmasını zedelemektedir. Zira *Narbay*'ın da ifade ettiği gibi oy hakkında imtiyazın söz konusu olduğu bir anonim şirkette, pay sahibinin 438'inci maddede öngörülen tüm şartları yerine getirmiş olmasına rağmen genel kurulda özel denetim kararı alınabilmesini sağlaması güçleşecektir¹⁷¹.

---

¹⁶⁸ Doktrindeki tartışmalar hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Birsal, a.g.m., 1970: 642, İmregün, a.g.e., 1962: 73-74, Moroğlu, a.g.m., 1976: 343-345, Tekinalp, a.g.e., 1988: s. 237 vd., Teoman, Ö. (2012). Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi. *Tüm Makalelerim*. (2. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayıncılık, (Gündeme Bağlılık), (I-II); 479-489, s. 482 vd.

¹⁶⁹ Moroğlu, a.g.m., 1976: 347

¹⁷⁰ Moroğlu, a.g.m., 1976: 347.

¹⁷¹ Narbay, a.g.m., 2007: 308-309, Aynı yönde bir başka görüş için bkz. Paslı, A. (2003). Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi. *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 611-643, s. 621, (44. dn.).

2.6.2.2.1. Özel denetim isteme hakkının kullanılabilmesi için gerekli şartlar

Özel denetim isteme hakkının kullanılması, denetçilere ve onlar tarafından hazırlanmış bilançoya güven duyulmaması halinde gündeme gelecektir. Bilanço ile yakından ilgili olan bu hakkın kullanılması bir önşarta ve bazı maddi şartlara bağlanmıştır¹⁷². Özel denetim isteme hakkının kullanılabilmesi için önşart, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmış olmasıdır.

Kanun koyucu, özel denetim isteme hakkının kötüye kullanılmasını ve bu hakkın şirkete zarar verme tehlikesini önleyebilmek adına, pay sahibinin istemini bir önşarta bağlamıştır. Önşart, özel denetim istenen konuda pay sahibinin daha önce bilgi alma ve inceleme hakkını kullanmış olmasıdır. Önşartın getirilmesinin bir diğer nedeni gerekçede¹⁷³, pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkının şirketçe baştan savarcasına yerine getirilmesini önlemek olarak gösterilmiştir. *Moroğlu*¹⁷⁴, özel denetim isteminin, pay sahipliği haklarının kullanılabilmesi bakımından gerekli olması koşulunun yanında, ayrıca inceleme ve bilgi alma hakkının daha önce kullanılmış olması önşartına da bağlanmasının, özel denetçi talebi hakkının kullanılmasını geciktirebilecek bir husus olduğunu düşünmektedir. Bir başka açıdan yaklaşılsa yazara göre bu düzenleme ile özel denetim isteme hakkının kullanılmasını engelleyebilmeleri için çoğunluk pay sahiplerine kanuni bir bahane sunulmuştur. Bu görüşten farklı olarak biz, önşartın gerekçede de belirtilen haklı nedenlerle öngörüldüğünü düşünmekteyiz.

Bilgi alma istemi, haksız yere reddedilen ya da cevapsız bırakılan pay sahibi daha önce de belirttiğimiz gibi reddi izleyen on gün içinde diğer hallerde ise makul bir süre sonra şirketin merkezinin bulunduğu asliye ticaret mahkemesine başvurabilir (TTK m. 437/V). *Narbay*'a göre¹⁷⁵ bilgi alamayan pay sahibi öncelikle bu yola başvurmalıdır. Nitekim pay sahibi mahkeme aracılığıyla bilgiye ulaşabilecektir. Bu nedenle, pay sahibi doğrudan doğruya özel denetim isteme hakkını kullanamayacaktır. Düzenlemenin bu şekilde, bilgi veya inceleme hakkını kullanamayan pay sahibinin özel denetim talebinde bulunabilmek için 10 gün

¹⁷² Doğanay, a.g.e., 1981: 808.

¹⁷³ Bkz. TTK m. 438'in gerekçesi.

¹⁷⁴ Moroğlu, a.g.e., 2007: 223.

¹⁷⁵ Narbay, a.g.m., 2007: 302.

içinde dava açma zorunluluğuna tabi olduğu da savunulabilirse de biz bu görüşe katılmıyoruz. TTK'nın 438'inci maddesi bu yoruma müsait ise de kanaatimizce, pay sahibinin özel denetim talep edebilmesi için bilgi alma veya inceleme hakkını genel kurula yöneltmiş olması yeterlidir.

Özel denetim isteme hakkının kullanılabilmesi için öngörülen maddî şart, gereklilik olarak adlandırılabilir. TTK'nın 438'inci maddesine göre genel kuruldan özel denetim talebinde bulunabilmek için pay sahipliği haklarının kullanılmasında gerekliliğin ortaya konulması zorunludur. Gerekçede pay sahipliği haklarından oy hakkı ele alınarak örnek verilmiştir. Buna göre pay sahibinin özel denetim talebinde bulunabilmesi için oyunu kullanabilmesi yönünden bilgi alması gerekli olmalıdır. Gereklilik kriteri ile pay sahibinin şirket dışı menfaat elde etmesi, bir üstünlük sağlama gibi kötüye kullanımların önüne geçilmesi amaçlanmıştır.

Özel denetim isteminde bulunabilmek için gerekli bir diğer maddî şart, özel denetimin konusu hakkındadır. Hükme göre özel denetimin konusunun belirli olması gereklidir. Nitekim aksi takdirde şirketin ticari sırlarının öğrenilmesinin yolu açılabilir¹⁷⁶. Gerekçeye göre belirli konu "*şirketin herhangi bir işi, işlemi, kararı, finansal durumu, finansman ihtiyacı, hâkim şirketin kararları veya şirkete verdiği kayıplar*" olabilir¹⁷⁷. İstemin belirli konu ile sınırlandırılması özel denetçinin görevinin sınırlandırılması anlamına gelir. Bir başka deyişle özel denetçinin görevi şirket yönetimi hakkında etraflı bir araştırma yapmak değil, belirli bir konu hakkındaki olayları açığa çıkartmaktır. Bu bakış açısıyla, genel olarak kuruluş işlemlerinin incelenmesi istemi ya da belirli tarihler arasındaki yönetim kurulu işlemlerinin incelenmesi şeklinde bir talep ile özel denetim yoluna başvurulamaz¹⁷⁸.

2.6.2.2.2. Mahkemeye başvuruda bulunulması

ETTK döneminde özel denetime karar veren genel kurul, özel denetçiyi tayine de yetkiliydi. Çoğunluk tarafından tayin edilen özel denetçinin tarafsızlığı ve

---

¹⁷⁶ Doğanay, a.g.e., 1981: 809.

¹⁷⁷ Bkz. TTK m. 438'in gerekçesi.

¹⁷⁸ Aday, a.g.m., 1995: 26.

bu denetimin faydası ise eleştirilmekteydi¹⁷⁹. Gerekçede de belirtildiği gibi bu değişiklik, kurumu işlemezlikten kurtaracak önemli bir yeniliktir. Bu sayede genel kurul talebi kabul edip, istediği kişiyi özel denetçi tayin ederek denetimi yönlendiremeyecektir. Bununla birlikte *Moroğlu*¹⁸⁰, özel denetçi talebinin genel kurul tarafından kabul edildiği durumda özel denetçiyi de istemde bulunan pay sahibinin belirlemesinin dava ekonomisine daha uygun olduğunu savunmuştur. Bu konuda ortaya çıkabilecek bir sorun özel denetçinin şahsına ilişkin bir husustur. Yazar bu eleştiriye de “*şirketçe özel denetçinin şahsına itiraz edilmesi halinde pay sahibi marifetiyle mahkemece atanması yoluna gidilebilir*” şeklinde bir çözüm önermiştir.

TTK'nın 438'inci maddesinin ikinci fıkrasında genel kurulun istemi kabul etmesinin ardından kimlerin mahkemeye başvurabileceği açıkça sayılmıştır. Genel kurulun olumlu karar alması durumunda, şirket veya her bir pay sahibi otuz gün içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bir özel denetçi tayin edilmesini isteyebilir. Kanun her bir pay sahibinden bahsettiği için, oy sahibi olsun olmasın herkes mahkemeye başvurabilir. Hükmün neticesinde, genel kuruldaki istemde bulunan pay sahibinden başka bir pay sahibinin de mahkemeye müracaat edebilmesi mümkündür. Şirket tüzel kişiliğine başvuru hakkının tanınması özel denetçinin tarafsızlığını zedeleyebilir gibi görünse de denetçinin tayinine mahkeme karar vereceği için, herhalde sonucun etkilenmesi mümkün değildir¹⁸¹.

Gerekçede otuz günlük sürenin bir düzen hükmü olduğu, hak düşürücü süre olmadığı belirtilmiştir¹⁸². Kanaatimizce öngörülen sürenin hak düşürücü süre olarak adlandırılması gerekirdi. Aksi durumun kabulünde, anonim şirket sınırsız bir şekilde özel denetim tehdidi altında kalacaktır. Bunun yanı sıra uzun bir sürecin varlığı altında belirlilik ilkesine tabi özel denetim konusunun da ortadan kalkması olasıdır. Özel denetim konusunun en kısa zamanda açıklığa kavuşturulması hem şirket tüzel kişiliğinin hem de pay sahibinin yararına olacaktır. Tüm bu nedenlerden ötürü

¹⁷⁹ Moroğlu, a.g.m., 1976: 348 vd, Tekinalp, a.g.e., 1988: 238.

¹⁸⁰ Moroğlu, a.g.e., 2007: 223.

¹⁸¹ Narbay, a.g.m., 2007: 311.

¹⁸² Bkz. TTK m. 438'in gerekçesi.

bizce gerekçe dikkate alınmamalı, süre hükmün niteliği gereği hak düşürücü olarak kabul edilmelidir.

Özel denetçi atanmasına karar verecek olan mahkeme şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir. Gerekçede mahkemenin incelemeyi dosya üzerinden yapacağı belirtilmiştir. Mahkeme dosya üzerinden yapacağı incelemeyi şeklen yapmalıdır¹⁸³. Mahkemenin 438'inci maddenin birinci fıkrasındaki önşart ve maddi şartları değerlendirme konusu yapması hükmün lafzına uygun değildir. Zira bu şartların bulunup bulunmadığı genel kurul tarafından incelenmiş ve özel denetim istemi kabul edilmiştir. Bu dava çekişmeli yargıya tabi bir dava değildir. Nitekim genel kurul özel denetçi atanması yönünde karar almıştır. Hasımsız olarak açılması gereken davada, istemin geçerli olup olmadığı şeklen incelenmeli ve özel denetçi atanmasına karar verilmelidir. Bununla birlikte gerekçede bu davanın eda davası olarak ileri sürülmesine ve tarafların dinlenmesine engel bulunmadığı da söylenmiştir.

Genel kurulun istemde bulunanların talebini reddetmesi durumunda TTK m. 439'da sayılan kimseler mahkemeden özel denetçi atanması talebinde bulunabilirler. Mahkemeye gitme hakkı, her bir pay sahibine değil, azınlığa ve paylarının itibari değeri belirli bir rakamın üzerindeki pay sahiplerine de tanınmıştır.

Genel kurulda talebi reddedilen azınlığın TTK m. 439 ile birlikte TTK m. 445'i kullanarak genel kurul kararının iptalini isteyip isteyemeyeceği doktrinde tartışmalıdır. *Moroğlu*'na göre, azınlık pay sahiplerinin özel denetçi atanması istemlerinin genel kurulda reddedilmesi halinde, bu pay sahiplerinin mahkemeden özel denetçi atanmasını isteme hak ve yetkileri bulunduğu genel kurulun özel denetçi atanmasının reddine ilişkin kararın iptalini dava etmekte hukuki yararları bulunmamaktadır. Bu takdirde iptal davası dinlenmez ve reddedilmelidir¹⁸⁴. *Teoman*'a göre ise genel kurul kararının iptali davası ile özel denetçi atanması davalarının konuları kesinlikle birbirinden farklıdır. İptal davası sonucunda özel

---

¹⁸³ Narbay, a.g.m., 2007: 313.

¹⁸⁴ Moroğlu, a.g.m., 1976: 354-355.

denetçi atanmış sayılmayacağından azınlık her iki yolu birlikte izleyebilir ve bu durumda derdestlik ilk itirazı da ileri sürülemez¹⁸⁵.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 26.02.1982 tarih ve E. 1982/757, K. 1982/770 sayılı bir kararında özel denetçi atanması istemi genel kurul tarafından reddedilen azınlığın, karar aleyhine iptal davası açmasının ardından ayrıca mahkemeden özel denetçi tayinini de talep edebileceğine hükmetmiştir¹⁸⁶.

Genel kurulun özel denetim istemini reddetmesi durumunda mahkemeye başvurabilecek kimseler sınırlı sayıda TTK m. 439'da sayılmıştır. Hükme göre, sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde yirmide birini oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon TL olan pay sahipleri mahkemeden özel denetçi atanmasını isteyebilirler. Genel kurulun denetim talebini reddetmesi durumunda ortaya bir azınlık hakkı çıkmaktadır. Zira istem reddedilmişse sadece azınlık mahkemeden özel denetçi tayini talebinde bulunabilir.

Azınlığın yanı sıra sermayesi çok büyük olan şirketlerde, hükümdeki azınlık oranına ulaşılması oldukça güç olduğundan sabit bir miktar da öngörülmüştür. Kanun koyucu özel denetim hakkının kullanılmasına ayrı bir önem atfediyor olsa gerektir ki, diğer azınlık haklarından farklı olarak hükümde paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon TL olan pay sahiplerine de bu hak tanınmıştır. Bu miktarın pay sahipleri aleyhine artırılması mümkün değildir¹⁸⁷. *Kendigelen*, özel denetim hakkında olduğu gibi diğer azınlık haklarının kullanımında da paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon TL olan pay sahiplerine aynı imkânın tanınmamış olmasını haklı olarak eleştirmiştir¹⁸⁸. *Ulusoy*, paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon TL olan pay sahiplerini teknik anlamda nominal azınlık olarak sınıflandırmıştır¹⁸⁹. Bununla birlikte TTK, oransal azınlığı temel alarak bir

¹⁸⁵ Teoman, Ö. (2012). Özel Denetçi Atanması İstemi Genel Kurulca Reddedilen Azınlığın İzleyebileceği Yollar. *Tüm Makalelerim*. (2. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayıncılık, (Özel Denetçi Atanması İstemi), (I-II); 537-542, s. 538 vd.

¹⁸⁶ Karar hakkında ayrıntılı bir inceleme için bkz. Teoman, Ö. (2012). Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Özel Denetçi Konusundaki Bir Kararı Üzerine Kısa Notlar. *Tüm Makalelerim*. (2. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayıncılık, (Kısa Notlar), (I-II); 563-568.

¹⁸⁷ Bu hususta bkz. TTK m. 439/I gerekçesi.

¹⁸⁸ Kendigelen, a.g.e., 2011: 293-294.

¹⁸⁹ Ulusoy, a.g.m., 2014: 17-22.

tanımlama yapmış ve kapalı anonim şirketlerde sermayenin en az onda birini, halka açık anonim şirketlerde ise sermayenin yirmide birini oluşturan pay sahiplerinin azınlığa tanınan haklardan yararlanabileceğini söylemiştir. Bir başka deyişle nominal anlamda azınlık olarak ifade edilen pay sahipleri, TTK'da kabul edilen orana erişemedikleri takdirde özel denetim hakkı dışında diğer azınlık haklarından yararlanamayacaklardır.

6762 sayılı TTK'da, azınlığın genel kuruldan özel denetçi atanmasını talep edebilmesi için azınlığın elindeki paylara genel kurul toplantısından önce en az altı ay süre ile sahip olması gerekiyordu. Azınlığın özel denetim hakkını sınırlandıran bu şarta TTK'da yer verilmemesi kanaatimizce isabetli olmuştur. TTK m. 439'daki yeni düzenleme uyarınca azınlığın mahkemeye müracaat edebilmesi için ispatlaması gereken tek husus, istemde bulunduğu anda azınlık statüsüne sahip olup olmadığıdır¹⁹⁰.

Genel kurulun özel denetim istemini reddetmesi üzerine azınlık tarafından yapılacak başvuruda mahkeme, yargılamayı TTK m. 438'deki şartların gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirerek yapar. Genel kurulun onay vermesi durumunda sadece şeklen inceleme yapan mahkeme burada, başvuruda bulunan kimsenin yetki tespitini yaptıktan sonra önşart olan bilgi alma veya inceleme hakkının kullanılmış olduğunu, ardından gereklilik kriterinin gerçekleştiğini ve özel denetimin belirli bir olaya özgülendiğini de değerlendirmelidir. Gerekçede de mahkemenin, azınlığın talebi üzerine denetçi atayabilmesi için TTK'nın 438'inci maddesindeki şartları ve buna ek olarak TTK m. 439/II'de öngörülen şirket veya pay sahiplerinin zarara uğratılmış olması şartını araması gerektiği belirtilmiştir¹⁹¹.

Mahkemeden özel denetçi atanmasını isteyen azınlık pay sahiplerinin veya paylarının itibari değeri bir milyon TL olan pay ya da pay sahiplerinin TTK m. 439/II hükmüne göre, kurucuların veya yönetim kurulunun, kanunu veya esas sözleşmeyi ihlal ederek, şirketi veya pay sahiplerini zarara uğrattıklarını ikna edici şekilde ortaya koymaları gereklidir. Kanun koyucu bu hükümde ispattan

---

¹⁹⁰ Narbay, a.g.m., 2007: 315.

¹⁹¹ Bkz. TTK m. 439/II gerekçesi.

bahsetmemiştir¹⁹². Kanaatimizce bu seçim isabetli olmuştur. Zira şirketi veya pay sahiplerini zarara uğratan olay özel denetim raporu ile açığa çıkacaktır. Raporun öncesinde azınlığın zararı ispatlayabilmesi mümkün değildir. Azınlığın şüphesinin makul olması ve şüphesini ikna edici bir şekilde ortaya koyması mahkemeden özel denetçi tayini talebi için yeterlidir. Bu nedenle mahkeme, kesin kanıt arayamayacağı gibi incelemeyi de derinleştiremez. Yeterli emarenin varlığında mahkemenin özel denetçi tayinine karar vermesi gerekir¹⁹³.

Moroğlu hükmün daha da yumuşatılması gerektiğini bu hali ile azınlığın mahkemeden özel denetim isteme hakkını kullanmasının oldukça güç olduğunu belirtmiştir¹⁹⁴. Yazar hükmün “*şirketin veya pay sahiplerinin zarara uğratıldıkları konusunda belirtiler bulunması halinde*” olarak değiştirilmesini önermektedir.

Özel denetçi atanması istemleri genel kurulda reddedilen azınlık pay sahiplerinin veya paylarının itibari değeri bir milyon TL olan pay ya da pay sahiplerinin mahkemeye başvuruda bulunabilmeleri için TTK m. 439/I’de üç aylık bir süre öngörülmüştür. Bu süre genel kurulda verilen red kararının ardından başlar. Gerekçede bu üç aylık sürenin niteliğinin hak düşürücü olduğu vurgulanmıştır¹⁹⁵. Genel kurulun özel denetim talebini kabul ettiği durumda ise mahkemeye başvurmak için pay sahiplerine otuz günlük süre tanınmış ve bu sürenin hak düşürücü nitelik taşımadığı, sürenin düzen hükmü olduğu söylenmiştir.

*Moroğlu*¹⁹⁶ haklı olarak TTK m. 439/I’de öngörülen üç aylık sürenin uzun olduğunu ve sürenin bir ay olarak düzenlenmesi gerektiğini söylemiştir. Zira bu sorunun bir an önce aşılmasında hem şirketin hem de istemde bulunan pay sahiplerinin yararı vardır.

Özel denetim istemini inceleyecek olan asliye ticaret mahkemesi, şirket ve istem sahiplerini dinledikten sonra karar verir (TTK m. 440/I). Bu dava genel kurulun özel denetim istemini kabul etmesi üzerine özel denetçi atanması

¹⁹² Yargıtay’a göre de azınlık pay sahiplerinin özel denetçi tayinine ilişkin nedenlerin varlığını kesin biçimde kanıtlaması şart değildir. Bu yönde bir karar için bkz. Yarg. 11. HD. 28.01.2002T., E.44/K.577, (<http://www.kazancihukuk.com/>), 22.01.2014 tarihinde alınmıştır.

¹⁹³ İmregün, a.g.e., 1993: 407.

¹⁹⁴ Moroğlu, a.g.e., 2007: 224.

¹⁹⁵ Bkz. TTK m. 439/I gerekçesi.

¹⁹⁶ Moroğlu, a.g.e., 2007: 224.

amacıyla açılan davadan farklılık gösterir. Zira burada çekişmeli yargı söz konusudur. Bu nedenle mahkemenin özel denetim istemini reddettiği durumda, bu kararın temyizi kabil kararlardan olduğu kabul edilmelidir¹⁹⁷.

*Moroğlu*¹⁹⁸, TTK m. 440 hükmünde mahkemenin nasıl karar oluşturacağını göstermemesi bakımından noksan olduğunu belirtmiştir. Bu nedenle hükmün; *“mahkeme özel denetçi atanmasına ilişkin bir dilekçe ile eklerini şirkete tebliğ ederek usulen cevap verilmesini sağlamakla beraber, gerekli olmadıkça duruşma yapmayıp, evrak üzerinde inceleme yaparak karar verir.”* şeklinde düzenlenmesinin daha doğru olacağını savunmuştur.

ETTK m. 348’de özel denetçi tayini talebinin mahkemece reddolduğu ve denetçinin raporunda bu talebin haklı sebebe dayanmadığı anlaşılırsa kötü niyetle hareket ettikleri ispat edilen pay sahiplerinin şirketin bu yüzden gördüğü zarardan müteselsilen sorumlu oldukları belirtilmişti. TTK’da ise böyle bir sorumluluğa yer verilmemiştir.

Genel kurulun red kararı üzerine makul bir şüphe ile özel denetim yoluna başvuran azınlık pay sahiplerinin kanaatimizce kötü niyetli olduklarından bahsedilemez. Şüphe, pay sahiplerinin bilgi edinme veya inceleme hakkının kullanılması ile ortadan kalkmamıştır. Şüphenin aydınlatılması için başvurulabilecek tek yol ise özel denetim raporudur. Bu nedenle pay sahiplerinin şüphe konusu olayının mahiyetini bilmeleri mümkün olmadığı gibi kötü niyetlerinden de bahsedilemez. Zira bu durumda hakkın kötüye kullanıldığının kanıtlanması da oldukça güçtür¹⁹⁹. Özel denetim hakkının kullanılması sonucunda bir sorumluluk ile karşılaşabileceğini düşünen azınlığın bu hakkını kullanabilmesi mümkün değildir. Bizce bu sorumluluğa TTK m. 439 vd. hükümlerinde yer verilmemiş olunması isabetlidir²⁰⁰. *Çelik*’in de belirttiği gibi, özel denetçi tayini

---

¹⁹⁷ Yargıtay, özel murakıp tayini talebinin reddine ilişkin mahkeme kararlarının kesin karar vasfını iktisap edecekleri için kâbili temyiz karar olduğu, buna mukabil, isteğin kabulüne dair kararlarının ise, bir uyuşmazlığı gidermemeleri ve eda davası mahiyetinde olmayıp sadece bir delil tespiti niteliğinde bulunmaları yönünden temyiz kabiliyetini haiz olmadıkları sonucuna varmıştır. Yarg. 11. HD. 30.06.1980 T. ve E.3183/K.3534, karar ve eleştirisi için bkz. Doğanay, a.g.e., 1981: 309.

¹⁹⁸ Moroğlu, a.g.e., 2007: 224.

¹⁹⁹ Aday, a.g.m., 1995: 46.

²⁰⁰ *Birsel*, özel denetçilerin raporlarıyla talebin haklı sebebe dayanmadığı ve azınlık pay sahiplerinin kötü niyetle hareket ettikleri ispat edilse bile, şirketin uğradığı zararı azınlık pay sahiplerinden tazmin etmesine,

oldukça zor şartlara bağlanmışken, özel denetçinin hazırladığı raporun, azınlığın iddia ve şüphelerini doğrulamaması durumunda, azınlığın kötü niyetle hareket ettiğinin bir karine olarak kabul edilmesi halinde hakkın kullanımı daha da zorlaştırılmış olur²⁰¹.

Mahkeme istemi yerinde görürse, denetim istenen belirli konuda bir veya birden fazla bağımsız uzmanı görevlendirir (TTK, m. 440/II). Mahkemenin özel denetçi atanması isteminin kabulüne ilişkin kararı kesindir. Fakat özel denetçinin şahsına ilişkin itirazların bilirkişilik müessesine ilişkin hükümler çerçevesinde özel denetçiyi atayan mahkemeye yapılabilmesi mümkündür²⁰². Özel denetçinin azli TTK'da düzenlenmemiş olmakla birlikte kanaatimizce azle de yetkili olan, atamayı yapan mahkemedir.

Özel denetçi, denetimin sonunda, şirketin sırlarını da koruyarak, mahkemeye ayrıntılı bir rapor verir (TTK, m. 442/I). Özel denetçinin sır saklama yükümlülüğü vardır (TTK, m. 441/V). Mahkeme raporu inceler ve hangi hususların açıklanacağına kendisi karar verir. Ardından rapor şirkete tebliğ edilir. Şirket raporun açıklanmasının şirketin korunmaya değer menfaatlerini zarara uğrattığına uğratmayacağını değerlendirir ve mahkemeden raporun pay sahiplerine sunulmamasını isteyebilir. Özel denetime karar veren mahkeme bu istemi de incelemeye yetkilidir (TTK, m. 442/II).

Kanun koyucunun düzenlemesine göre genel kurulun özel denetçinin atanmasına karar vermesi halinde, özel denetçi tayinine ilişkin giderler şirket tarafından karşılanır (TTK, m. 444/II). Fakat azınlığın ya da sabit bir miktara sahip pay sahiplerinin mahkemeden istemi üzerine özel denetçi atanması durumunda özel hâl ve şartların gerektirmesi halinde, giderler kısmen veya tamamen istem sahiplerine yükletilebilir (TTK, m. 444/I).

---

pay sahibinin genel kurulda oyunu serbestçe kullanabilmesi ilkesine engel olduğunu savunmuştur, Birsal, a.g.m., 1970: 644.

²⁰¹ Çelik, A. (2006). Anonim Ortaklıklarda Özel Denetçi Tayini. *Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 77-113, s. 109.

²⁰² Moroğlu, a.g.m., 1976: 355.

2.7. Nama Yazılı Hisse Senedi Basılmasını İsteme Hakkı

Halka açık anonim şirketlerde, 6362 sayılı Kanunun 13'üncü maddesinde de belirtildiği gibi sermaye piyasası araçlarının senede bağlanmaksızın elektronik ortamda kayden ihracı esastır. Kayden ihracın esasları Kurul tarafından belirlenir. Kaydi sermaye piyasası araçlarına ilişkin haklar Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından izlenir. Kayıtlar, MKK tarafından oluşturulan elektronik ortamlarda tutulur (SerPK, m. 13/III).

ETTK döneminde kapalı anonim şirketlerin hisse senedi bastırmalarına ilişkin herhangi bir mecburiyet söz konusu değildir. TTK'nın 486'ncı maddesinde ise yönetim kuruluna payların bastırılması hususunda yükümlülük getirilmiştir. Buna göre paylar hamiline yazılı ise yönetim kurulunun, pay bedelinin tamamının ödenmesi tarihinden itibaren üç ay içinde pay senetlerini bastırıp pay sahiplerine dağıtması gerekmektedir. Pay senetlerinin bastırılması için pay bedellerinin ödenmesi şarttır. Zira TTK m. 484'e göre "*...bedelleri tamamen ödenmemiş olan paylar için hamiline yazılı pay senetleri çıkarılamaz. Bu hükme aykırı olarak çıkarılanlar geçersizdir...*". Yönetim kurulunun hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin kararı tescil ve ilan edilir; aynı zamanda karar şirketin internet sitesine konulur.

Payları borsada işlem görmeyen anonim şirketlerde nama yazılı pay senetlerinin basılması zorunlu değildir. Bununla birlikte azınlığın istemi üzerine nama yazılı pay senedi bastırılıp tüm nama yazılı pay senedi sahiplerine dağıtılır (TTK, m. 486/III). Bu hüküm anonim şirketler hukuku bakımından yenidir. Hükümler özellikle aile şirketi şeklinde teşkil etmiş kapalı anonim şirketlerde pay senedinin bastırılmaması ve dağıtılmaması yoluyla pay sahiplerinin bu sıfatlarını ispattan yoksun bırakılmaları, devir olanaklarının sınırlandırılması gibi hukuka aykırı hallerin önüne geçilmeye çalışılmıştır. Hükme aykırılık halinde azınlık pay sahipleri mahkemeye başvurabilir. Zira talep ile birlikte yönetim kurulu üyeleri bakımından yükümlülük doğar (TTK, m. 553/I).

Azınlığa hamiline yazılı senetler için ayrıca bir hak öngörülmemiştir. Bunun sebebi, TTK'da, pay bedellerinin ödenmesinin ardından hamiline yazılı senetler için basılma zorunluluğu getirilmiş olunmasıdır. *Moroğlu*, 6102 sayılı TTK'da yer alan bu yeni azınlık hakkını, hamiline pay senedi çıkarılması için pay sahiplerinin istemine gerek görülmemesi ve fakat nama yazılı pay senetlerinin çıkarılmasının azınlığın istemde bulunması şartına bağlanması açısından eleştirmektedir²⁰³. *Narbay*, nama yazılı pay senetlerinin bastırılması kararının da hamiline yazılı senetlerin bastırılması zorunluluğuna ilişkin hükme kıyasen, yönetim kurulu tarafından tescil ve ilan ettirilmesi gerektiğini belirtmiştir²⁰⁴. Kanaatimizce de nama yazılı pay senetlerinin bastırılması usulünde hamiline yazılı pay senetlerinin bastırılması usulü izlenilmelidir.

2.8. Haklı Nedenle Şirketin Feshini İsteme Hakkı

2.8.1. Haklı Neden

TTK m. 531'de haklı neden kavramı tanımlanmamış, gerekçede de belirtildiği gibi kavramın tanımlanması ve niteliklerinin tespiti yargıya ve doktrine bırakılmıştır. Kollektif ortaklıklarla ilgili TTK m. 245'de ise haklı neden; "*şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalmış olması*" olarak tanımlanmıştır.

Haklı neden kavramı sürekli hukuki ilişkilerde, ilişkiye son verme imkânı tanır. Kavramın temelinde dürüstlük kuralı yatar²⁰⁵. *Çamoğlu*, haklı nedeni sürekli olan hukuki ilişkiyi çekilmez hale getiren yenilik doğuran bir bildirim veya dava yolu ile bunu sona erdirme veya değiştirme yetkisini veren hukuki olgu olarak tanımlamıştır²⁰⁶. Hukukumuzda farklı kanunlarda da haklı neden kavramı tanımlanmış ve örneklerle açıklanmıştır. Örneğin TBK'da düzenlenen belirsiz süreli

²⁰³ Moroğlu, a.g.e., 2007: 263.

²⁰⁴ Narbay, Ş. (2012). 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVI(3-4); 201-251, s. 213.

²⁰⁵ Çamoğlu, E. (2007). Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi. *Prof. Dr. Yavuz Alangoya İçin Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 667-684, s. 667, Sumer, A. (2010). Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi. *Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XXVIII(I); 171-181, s. 172-173, Steiger, F.V. (1968). *İsviçre'de Anonim Şirketler Hukuku*. (Çev. T. Çağa). İstanbul, s. 396.

²⁰⁶ Çamoğlu, a.g.m., 2007: 667 vd.

hizmet sözleşmesinde; haklı neden, sözleşmeyi fesheden taraftan, dürüstlük kurallarına göre sözleşme ilişkisini sürdürmesi beklenemeyen bütün durum ve koşullar olarak kabul edilmiştir (TBK m. 435).

Şirketler hukukunda haklı neden, şirketin feshi (TTK, m. 245, 348, 531, 636/III), ortaklıktan çıkma ve çıkarılma (TTK, m. 255, 257, 328, 638-640) ve yönetim yetkisinin geri alınması ve kısıtlanması (TTK, m. 219, 274-277, 282, 328, 565, 630) nedeni olarak düzenlenmiştir.

Çelik'e göre TTK m. 531'de haklı nedenin tanımlanmamış olması yerinde bir düzenleme olmuştur. Nitekim nelerin haklı neden sayılacağı hukuki ilişkiden ilişkiye değişen bir sorundur²⁰⁷. Bu nedenle haklı nedenin bütün hukuki ilişkiler için ortak bir tanımının yapılması mümkün değildir²⁰⁸. Sorunun çözümü hâkimin takdir yetkisi kapsamındadır. Hâkim haklı neden olarak ileri sürülen olayı veya olayları dürüstlük kuralı çerçevesinde inceleyerek karar verecektir²⁰⁹. Hâkimin kararında çıkarlar arasında iyi bir denge kurması da gereklidir. Hâkim, fesih isteyen azınlığın talepleri ile fesih sonucunun her iki tarafa, hatta şirketle ilgili olan herkese yansıyan etkileri bakımından bir denge sağlamalıdır²¹⁰.

Haklı nedenle şirketin feshini talep etme hakkı, anonim şirketler hukukunda sadece azınlığa tanınmıştır. Bu nedenle *Tekinalp* haklı nedenin azınlığın hayati nitelikteki menfaatlerinin korunması ile alakalı olması gerektiğini söylemiştir²¹¹. *Şahin*²¹²'de anonim şirkette haklı nedenle fesih kavramının unsurlarını azınlık hakları çerçevesinde çizmiştir. Yazara göre kavramın ilk unsuru, azınlığın hak ve menfaatlerinin ihlal edilmiş olmasıdır. İkinci unsur ise meydana gelen olgu ve ihlallerinin ağırlığını ifade eden ölçüye ilişkindir. Zira meydana gelen ihlaller

²⁰⁷ Çamoğlu, a.g.m., 2007: 678, Çelik, A. (2013). *Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*. (3. Baskı). Konya: Seçkin Yayıncılık, s. 295, Önder, M. F. (1997). *Anonim Şirketlerde Azınlığın Haklı Nedenlerle Şirketin Feshini İsteme Hakkı Üzerine Düşünceler*. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (2); 279-298, s. 281.

²⁰⁸ Sumer, a.g.e., 1991: 65, Erdem, N. (2014). *Azınlığın Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshini Mahkemeden Talep Etme Hakkı*, E. Ulusoy. (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 175-194, s. 179.

²⁰⁹ Mineliler, Z. (2012). Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketlerin Haklı Sebep Feshi. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVI(3); 95- 117, s. 97.

²¹⁰ Sumer, a.g.e., 1991: 65.

²¹¹ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-12, (Sermaye Ortaklıkları).

²¹² Şahin, A. (2013). *Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 586.

sebebiyle şirketin devamının azınlık için çekilmez hale gelmiş olması gereklidir. *Erdem*²¹³ ise azınlığın haklarını ihlal eden çoğunluğun bu faaliyetlerinin devamlılık arz etmesi ve çoğunluğun gücünü kötüye kullanmanın gerçekleşmesine vurgu yapmaktadır.

İsviçre Federal Mahkemesinin verdiği kararlardan bazılarını inceleyen *Rüzgar*, Federal Mahkemenin, şirketin sürekli kötü yönetimi, şirketin belirli bir ivme ile zarar etmesi, şirketin uzun yıllar kâr etmemesi, şirketin amacını yerine getiremez durumda olması gibi durumları, haklı sebep olarak benimsediğini belirtmiştir²¹⁴. Türk hukukunda da haklı nedenlere, çoğunluğun süreklilik arz eden pervasız davranışları, vazgeçilmez ve devredilemez olarak kabul edilen kâr payı hakkı, bilgi alma hakkı, genel kurula katılma hakkı gibi pay sahipliği haklarının ihlali, kötü yönetimin veya kötü finansal durumunun süreklilik kazanması, şirket kaynaklarının çoğunluğa hizmet eder hale getirilmesi gibi haller örnek verilmektedir²¹⁵. Unutulmaması gerekir ki pay sahipleri arasındaki çekişme haklı neden sayılamaz²¹⁶.

Moroğlu, fesih davası hakkının tanınmasını olumlu bulmakla beraber haklı neden kavramının anonim şirketler hukukuna yabancı bir kavram olduğunu vurgulamıştır. Yazara göre düzenlemede haklı neden gibi kavramlara sığınmak yerine, yalın olarak egemen pay sahiplerinin azınlığı sömürmesini, dava yolu ile ileri sürülebilecek bir fesih nedeni kabul etmek gerekir²¹⁷. Aynı yazara göre azınlığa haklı nedenle fesih hakkının tanınması durumunda, azınlık pay sahipleri yönetim kurulu üyeleri denetçilere tazminat davası ve genel kurul kararlarına karşı iptal davası açma haklarını kullanmaktan kaçınacaklardır. Zira adı geçen davaları açabilmek için gerekli olan haklı neden, haklı nedenle fesih davası açabilmek için de yeterli olacaktır ve pay sahipleri çoğunlukla daha etkili olan bu yolu tercih edeceklerdir. Bu nedenle yazar, fesih müessesesine ilişkin hükmün “*egemen pay sahiplerinin şirketi ve diğer pay sahiplerini sömürmeleri durumunda, kanun veya*

²¹³ Erdem, N. (2012). *Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, s. 113 vd.

²¹⁴ Rüzgar, E. (2014). Anonim Şirketin Azlık Tarafından Feshine İlişkin Dava İle İlgili İsviçre Federal Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (16); 337-371, s. 340.

²¹⁵ Bilgili ve Demirkapı, a.g.e., 2013: 538, Erdem, a.g.e., 2012: 119 vd., Şahin, a.g.e., 2013: 586.

²¹⁶ Tekinalp, Ü. (2013). Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Alternatif Çözümlü Feshi Davasının Bazı Usulî Sorunları. *Ersin Çamoğlu'na Armağan*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 211-222, s. 218, (Usulî Sorunlar).

²¹⁷ Moroğlu, a.g.m., 2006: 102, (Haklı Nedenle Fesih).

esas sözleşme ile tanınmış olan diğer olanakların etkisiz kalması ya da etkisiz kalacağına anlaşılması şartıyla, şirketin feshini mahkemeden isteyebilirler” şeklinde olması gerektiğini belirtmiştir²¹⁸.

Haklı nedenle fesih kurumu daha önce de belirttiğimiz gibi esasen azınlığın etkili bir şekilde korunmasına ve çoğunluğun daha dikkatli davranmasına hizmet eder. Bununla birlikte *Moroğlu*'nun da dile getirdiği gibi azınlığın bu hakkı kullanabilmesi kanaatimizce de kanun veya esas sözleşmede öngörülen diğer olanakların etkisiz kalması ya da etkisiz kalacağına anlaşılması şartına bağlanmalıydı. Azınlık, somut olay için tanınmış başkaca haklar mevcut ise örneğin özel denetçi tayini gibi, öncelikle bu imkândan yararlanmalı ve fesih son çare olmalıdır. TTK m. 531 uyarınca yargılama yapacak hâkimin haklı nedeni ele alırken bu hususu da nazara alması dürüstlük kuralına daha uygun olacaktır. Bununla birlikte önemle belirtmemiz gerekir ki bugünkü düzenleme ışığında azınlığın haklı nedenle fesih davasını açabilmesi için *Tekinalp*'in deyişiyle “*klasik çareleri tüketmiş olmasına gerek yoktur*”²¹⁹.

2.8.2. Haklı Nedenle Anonim Şirketin Feshi Davası

Anonim şirketin sona erme nedenleri TTK m. 529'da sayılmıştır. Buna göre bir anonim şirket, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle, işletme konusunun gerçekleşmesiyle veya imkânsız hale gelmesiyle, esas sözleşmede yer verilmiş olan herhangi bir nedenin gerçekleşmesiyle, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahiplerinin olumlu oyuyla ya da şirketin iflasına karar verilmesi sonucunda sona erer. Tüm bu olgulara ek olarak TTK m. 531'de anonim şirketin haklı nedenle feshine olanak tanınmıştır.

Azınlık pay sahiplerinin çoğunluk pay sahiplerinden korunabilmesi amacıyla azınlığa, yukarıda da değindiğimiz gibi pek çok hak tanınmıştır. Bununla birlikte önemli olan azınlığa çok sayıda hak tanınması değil, azınlığın etkin bir takım haklarla korunabilmesidir. Zira azınlığın korunabilmesi her şeyden önce sonuç

---

²¹⁸ Moroğlu, a.g.m., 2006: 102, (Haklı Nedenle Fesih).

²¹⁹ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-12, (Sermaye Ortaklıkları).

doğurucu ve çoğunluk üzerinde baskı oluşturabilecek hakların azınlığa sağlanması ile mümkün olur²²⁰.

Azınlığın haklı nedenlerin varlığı halinde anonim şirketin feshi davası açabilmesi 6762 sayılı TTK'da düzenlenmemiştir. Düzenleme bulunmaması bu hususta farklı görüşlerin ileri sürülmesine yol açmıştır. *Çamoğlu*²²¹ düzenleme bulunmadığı için kanunda bir boşluk olduğunu ve yorum yöntemi ile boşluğun doldurularak pay sahiplerine anonim şirketin haklı nedenle feshini dava etme hakkının sağlanması şeklinde doldurulmasını önermiştir. Bununla birlikte doktrinde hâkim olan bir başka görüşe göre, 6762 sayılı TTK'da bilinçli olarak anonim şirketin haklı nedenle feshine yer verilmemiştir²²². Tekinalp'e göre 6762 sayılı TTK'daki boşluğu olumlu bir boşluk olarak nitelendirmek mümkün değildir ve MK m. 1'den yararlanma yolu ile azınlığa bu hakkı tanıma olanağı da yoktur²²³. Yargıtay da 6762 sayılı TTK döneminde "...davacının fesih isteği muhik sebeplere müsteniden anonim şirketlerin feshine yer verilmemiştir..." diyerek anonim şirketin haklı nedenle feshini oy birliği ile kabul etmemiştir²²⁴.

6762 sayılı TTK dönemindeki eleştirilerden hareketle 6102 sayılı TTK'da azınlığa en önemli azınlık haklarından biri olan haklı nedenle fesih davası açma hakkı tanınmıştır (TTK, m. 531)²²⁵. Sistematiğe hale gelen, iptal davaları ile çözülemeyen hak ve menfaat ihlallerinin şirket faaliyetlerini güçleştirdiği durumlarda, azınlığa haklı nedenle fesih davası tanınmış olması yerinde bir düzenleme olmuştur²²⁶. Buna göre haklı nedenlerin varlığında, azınlık pay sahipleri, mahkemeden şirketin feshine karar verilmesini isteyebilirler. Mahkeme fesih kararı yerine azınlık pay sahiplerine paylarının gerçek değerinin ödenip

²²⁰ Çelik, a.g.e., 2013: 275.

²²¹ Çamoğlu, a.g.m., 2007: 671 vd.; Aynı yönde bkz. Erdem, a.g.e., 2012: 284.

²²² İmregün, a.g.e., 1962: 79, Tekinalp, a.g.e., 1988: 241.

²²³ Tekinalp, a.g.e., 1988: 241..

²²⁴ "...yasa koyucunun anonim şirketler bakımından yapılan kişisel durumdan kaynaklanan haklı sebebe dayalı ihraç imkanı tanınmamasının bilinçli bir düzenleme olduğu ve yasa boşluğunun bulunmadığının kabulü gerekir..." (Yarg. 11. HD. 08.05.2007T., E.4471/K.7105 sayılı kararı için bkz. Eriş, a.g.e., 2013: 3445).

²²⁵ Hükmün başlığı "Haklı Sebeplerle Fesih" olarak öngörülmüştür. Başlık seçimi *Koç* Tarafından eleştirilmiştir. Yazara göre "haklı sebeplerle fesih" ifadesinde, birden çok sebebin aynı olayda gerçekleşmesi gerektirmiş gibi bir izlenim yaratılmıştır, TTK Tasarısı Toplantıları, a.g.e., 2008: 1019. Bu nedenle ifadenin tekil olarak kullanılması kanaatimizce de daha doğru olurdu.

²²⁶ Şahin, a.g.e., 2013: 584.

onların şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir başka bir çözüme karar verebilir.

Limited şirketlerde anonim şirketlerden farklı olarak haklı nedenle fesih hakkı bireysel bir pay sahipliği hakkı olarak düzenlenmiştir (TTK m. 636/III)²²⁷. Zira limited ve kollektif şirketlerde haklı nedenle fesih, pay sahipleri arasındaki güven ilişkisi ve işbirliği esasına dayalı temel unsurların ortadan kalkması ile ilgilidir. Bununla birlikte anonim şirket açısından durum farklıdır. Anonim şirketin haklı nedenle fesih davası çoğunluk ilkesine karşı azınlığın korunması esasına dayalıdır²²⁸. Nitekim bu hak azınlığın korunabilmesi için sağlanan en etkili haklardan biridir. Diğer azınlık haklarının büyük bir kısmının, çoğunluk tarafından bertaraf edilebilmesi mümkündür²²⁹. Haklı nedenle fesih hakkının fonksiyonu da diğer azınlık haklarından farklıdır. Bu hakkın caydırıcılık fonksiyonu öne çıkmaktadır. Çelik'in de belirttiği gibi bu hakkın amacı şirketin feshinin gerçekleşmesini sağlamak değil, çoğunluk üzerinde baskı oluşturarak azınlık haklarının ihlal edilmesine engel olmaktadır²³⁰.

Anonim şirketin feshi azınlık dâhil tüm pay sahiplerine zarar verebilir. Bu nedenle haklı nedenle şirketin feshinin istenmesinin azınlık ve çoğunluk arasındaki menfaat ihtilaflarını çözemeyeceği ileri sürülebilir. Fakat daha önce de belirttiğimiz gibi haklı nedenle fesih kurumunun öngörülmesinin nedeni anonim şirketin feshinin uygulanması değil azınlığın elinde böyle bir hakkın bulunmasıdır²³¹. Bu nedenle haklı nedenle feshin son çare olarak uygulanması gerekir²³². Zira fesih kararı sadece pay sahiplerini değil, işletmeyi, işletmenin çalışanlarını ve hatta şirket alacaklılarını etkileyecek bir karardır.

---

²²⁷ Yıldırım, A.H. (2013). 6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebep Feshi. Bursa: Dora Yayınevi, s. 9, Giray, R.E. (2007). Limited Şirketin Haklı Nedenle Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(12);195-218, s. 200.

²²⁸ Şahin a.g.e., 2013: 585.

²²⁹ Çelik, a.g.e., 2013: 276.

²³⁰ Çelik, a.g.e., 2013: 276.

²³¹ Çelik, a.g.e., 2013: 277.

²³² Çelik, a.g.e., 2013: 2768, Bilge, M.E. (2012). Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVI(3-4);261- 294, s. 273, Mineliler, a.g.m., 2012: 114, Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-09, (Sermaye Ortaklıkları).

Haklı nedenle fesih davası niteliği itibari ile inşai bir davadır²³³. İnşai davalarda, mahkemeden, yeni bir hukuki durum yaratılması veya mevcut bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut onun ortadan kaldırılması talep edilir (HMK, m. 108/I). İnşai hükümler, geçmişe etkili değildir (HMK, m. 108/III). Bu nedenle davanın kabulü halinde verilen karar ileriye etkilidir.

Dava sonucunda mahkeme, şirketin feshine ya da uygun gördüğü alternatif çözüme karar verecektir. Alternatif çözümlere imkân tanınması azınlığın mahkemeye bu çözümlerden biri ile başvurup başvuramayacağı sorununu getirmektedir. TTK m. 531 uyarınca açılacak davanın konusu haklı nedenle fesihtir. Bu nedenle azınlık pay sahipleri şirketten çıkma, çıkarılma gibi taleplerle mahkemeye başvuramaz²³⁴. Şahin²³⁵ ise mevcut hüküm çerçevesinde, davacı pay sahibinin, dava dilekçesinde fesih ile birlikte alternatif çözümler konusunda talebini belirtebileceğini ve mahkemenin de talep edilen alternatif çözümleri öncelikle incelemesi gerektiğini belirtmiştir²³⁶. Şirketten çıkarılma talebi hususunda biz bu önerinin geçerli olmadığını düşünmekteyiz. Bir başka deyişle haklı nedenle fesih hakkının kanunda nedenleri sınırlı sayıda düzenlenmiş bulunan şirketten çıkma müessesine dönüştürülmesi mümkün değildir. Zira söz konusu olan hak, TTK'da pay sahibine üç durumda tanınmıştır. Buna göre pay sahibi, şirketin başka bir şirketle birleşmesi halinde (TTK m. 141), şirketler topluluğu içerisinde hâkimiyetin kötüye kullanılması durumunda (TTK m. 202) ve sermaye şirketlerinin kolaylaştırılmış birleşmelerinde (TTK m. 155/II/a) şirketten çıkma haklarını kullanabilirler. Fakat şirketten çıkma dışında alternatif çözümler açısından kanaatimizce de azınlık pay sahipleri öncelikle fesih taleplerini belirtmeli ve feshe karar verilmeyecekse alternatif taleplerinin uygulanmasını dava dilekçesinde belirtmelidir. Bununla birlikte talep edilen alternatif çözümün yazılmasının doğru olduğu ancak zorunlu olmadığı unutulmamalıdır²³⁷. Ayrıca bu açıklamanın ağır sonuçları olan haklı nedenle fesih davası gibi zor bir davada hâkimin işini kolaylaştıracağı da aşikârdır.

²³³ Erdem, a.g.m., 2014: 181.

²³⁴ Çelik, a.g.e., 2013: 292.

²³⁵ Şahin a.g.e., 2013: 591.

²³⁶ Tekinalp, haklı nedenle fesih davasında asli-feri talep olmadığı gerekçesiyle talebin terditli olmasının davanın niteliğine uymadığını savunmuştur. Ayrıntılı bilgi için bkz. Tekinalp, a.g.m., 2013: 217, (Usulî Sorunlar).

²³⁷ Tekinalp, a.g.m., 2013: 217, (Usulî Sorunlar).

2.8.2.1. Haklı nedenle fesih davası açabilecek kimseler

Haklı nedenle fesih davasını açmaya yetkili olan kimseler TTK'nın 531'inci maddesinde belirtilmiştir. Haklı nedenle fesih hakkı azınlığa tanınmış bir haktır. Kapalı anonim şirketlerde sermayenin en az onda birini halka açık anonim şirketlerde ise yirmide birini temsil eden pay sahipleri²³⁸ şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden şirketin feshini isteyebilirler. Diğer azınlık haklarında olduğu gibi, haklı nedenle fesih davası açma hakkını da azınlığı oluşturan tek bir pay sahibi kullanabileceği gibi birden fazla pay sahibinin de bir araya gelerek bu azınlık hakkından yararlanması mümkündür.

Tekinalp'e göre yüzdeler emredici niteliktedir ve bu nedenle azınlık hakkının yüzdesi esas sözleşme ile ne düşürülebilir ne de yükseltilebilir²³⁹. *Moroğlu'na* göre haklı nedenle fesih davası açma hakkı bir tehdit vasıtası olarak kullanılabilir bu nedenle esas sözleşme ile daha düşük bir oranının tespit edilmesine olanak verilmesi doğru değildir²⁴⁰. *Sumer'e* göre ise TTK m. 531'deki azınlık oranının esas sözleşme ile daha düşük bir oranda belirlenmesi mümkündür²⁴¹. Kanaatimizce de diğer azınlık haklarında olduğu gibi TTK m. 531 için de azınlık oranının esas sözleşme ile düşürülebilmesi mümkündür. Nitekim gerekçede de esas sözleşme ile daha düşük bir oran öngörülebilir denilmiştir²⁴².

Davada husumetin anonim şirkete yöneltilmesi gereklidir. Davalı olarak haklı nedenin veya nedenlerin sorumlusu olan pay sahipleri ya da çoğunluk gösterilemez²⁴³. Davalı anonim şirketin kendisidir. Zira dava anonim şirketin feshi davasıdır. Açılan davada anonim şirketi yönetim kurulu temsil edecektir. Haklı sebeple fesih hakkı, vazgeçilmez haklardandır. Bir başka deyişle azınlığın fesih

²³⁸ *Şahin*, haklı nedenle fesih davasının bozucu yenilik doğuran sonuçları nedeniyle, halka açık anonim şirketlerde sınırlı olarak uygulanmasını ve bu şirketlerde de oranın onda bir olarak uygulanmasını önermektedir, *Şahin a.g.e.*, 2013: 596.

²³⁹ *Tekinalp*, a.g.e., 2013: N. 14-09, (Sermaye Ortaklıkları).

²⁴⁰ *Moroğlu*, a.g.e., 2007: 285-286.

²⁴¹ *Sumer*, a.g.m., 2010: 176.

²⁴² Bkz. TTK m. 531 gerekçesi.

²⁴³ *Tekinalp*, a.g.e., 2013: N. 14-14, (Sermaye Ortaklıkları).

davası açma hakkı, çoğunluğun genel kurulda aldığı bir kararla bertaraf edilemez²⁴⁴.

2.8.2.2. Davanın sonuçları

Haklı nedenle fesih davasını inceleyecek olan mahkeme, davanın sonucunda anonim şirketin feshine karar vermek zorunda değildir. Mahkeme fesih yerine, azınlık pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen başka bir çözüme karar verebilir. HMK m. 26/1 hükmüne göre; *“hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir”*. Hâkimin takdir yetkisi bakımından burada HMK m. 26/1 hükmüne bir istisna getirilmiştir. Hâkim haklı nedenle fesih davasını değerlendirirken usul hukukundaki taleple bağlılık ilkesine tabi değildir²⁴⁵.

Azınlığın daha önce genel kurul kararının iptali, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu davası açmış olması veya bilgi alma veya inceleme hakkını talep etmek için mahkemeye başvurmuş olması fesih davasının kabul edilebilmesi için yeterli değildir. *Tekinalp*’in de belirttiği gibi davayı açan azınlığın oranının haklı nedenin ispatında önemi yoktur²⁴⁶. Bununla birlikte açılan bu davaların kazanılmış olması haklı nedenle fesih davasını kanıtlamaya yarayan olgulardır.

Haklı nedenle fesih davası esasında bir fesih davası veya azınlığa rahatsız olduğu bir anonim şirketten çıkması imkânını veren bir dava değildir. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu davanın amacı, çoğunluk ilkesinin kötüye kullanılmasının hâkim tarafından düzeltilmesi ve bu ilkenin dürüstlük kuralına uygun olarak kullanılıp kullanılmadığının denetlenmesidir²⁴⁷. Bu nedenle hâkimin fesih kararının yanında duruma uygun diğer çözümlerden de yararlanmasının yolu açık bırakılmıştır.

²⁴⁴ Erdem, a.g.m., 2014: 187.

²⁴⁵ Kendigelen, a.g.e., 2011: 378.

²⁴⁶ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-12, (Sermaye Ortaklıkları).

²⁴⁷ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-13, (Sermaye Ortaklıkları).

Fesih kararının yerinde olup olmadığı hususunda İsviçre Hukuku'nda hâkime şu sorularla bir yol çizilmiştir. Buna göre hâkim, şirketin devam ettirilmesinin pay sahiplerinin, pay sahipliği menfaatlerini ihlal edilmekte olup olmadığını belirlemeli ve bu ihlâlin daha hafif bir tedbir ile önlenibilip önlenemeyeceğini araştırmalıdır. Anonim şirketin çevresinde bulunan şirketle doğrudan ya da dolaylı kişilerin şirketin devamında üstün menfaatlerinin bulunup bulunmadığına bakmalıdır. *Steiger*, bu yol haritasını fesih kararının son çare olduğu yaklaşımdan hareketle çizmiştir²⁴⁸.

2.8.2.2.1. Fesih kararı

Mahkemenin fesih kararı vermesi durumunda diğer sona erme hallerinde de olduğu gibi şirket tasfiye haline girer (TTK, m. 533/I). Tasfiye durumundaki şirket, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur, fakat bu halde organların yetkisi tasfiye ile sınırlıdır (TTK, m. 533/II).

Mahkemenin vereceği fesih kararı bozucu yenilik doğuran bir karardır. Bu karar tüm pay sahipleri açısından hüküm ifade eder. Karar geriye etkili hüküm ifade etmez²⁴⁹.

Haklı nedenle fesih davasında fesih kararına mahkeme karar verdiği için tasfiye memurları da mahkemece atanır (TTK m. 536/III). Bizce bu düzenleme azınlığın böylesine önemli bir hakkının korunması açısından yerinde olmuştur. Zira aksi durumda tasfiye, haklı nedenle fesih davasında davalı taraf olan şirketin genel kurulca atadığı tasfiye memurlarınca ya da yönetim kurulu tarafından yapılacak idi (TTK m. 536/I). Yeni düzenleme ile birlikte mahkeme feshe karar verebildiği üç durumda; kuruluş sırasında menfaatlerin ihlal edilmesi halinde, organ yokluğunda ve haklı nedenlerin varlığı halinde, tasfiye memurunu atamaya da yetkilidir²⁵⁰.

---

²⁴⁸ Ayrıntılı bilgi için bkz. *Steiger* (Çev. Çağa), a.g.e., 1968: 395 vd.

²⁴⁹ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-09, (Sermaye Ortaklıkları).

²⁵⁰ Bkz. TTK m. 536 gerekçesi.

2.8.2.2.2. Azınlığın paylarının satın alınarak şirketten çıkarılmaları kararı

Haklı nedenin somut olaydaki varlığını tespit edecek olan mahkemedir. Bununla birlikte haklı nedenin varlığını tespit eden mahkeme fesih kararı vermek zorunda değildir. Durum haklı gösteriyorsa²⁵¹ şirketin yaşamasına karar vererek davacı azınlık pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına karar verebilir. Nitekim azınlığın menfaatlerinden başka şirket etrafında toplanan başka menfaatler de söz konusudur. Bu nedenle kanun koyucu fesih müessesinden daha hafif sonuçları olan şirketten çıkarılma müessesini de düzenlemiştir. Şirketin feshi için iddia edilen tüm sebeplerin, mahkeme incelemesi neticesinde yeterli ve haklı olduğunun tespit edilmesi halinde, mahkeme şirketle ilgili tüm grupların menfaatine uygun olması koşulu ile azınlığın şirketten çıkarılmasına karar verebilir. Şirketle ilgili tüm gruplar, doktrinde, şirket, şirketin kendisi, diğer pay sahipleri, alacaklılar, çalışanlar müşteriler ve kamu menfaati olarak örneklendirilmektedir²⁵².

Doktrinde *Yıldız'a* göre, davacı azınlığın paylarının, birliktelerce belirlenen gerçek değeri üzerinden, çoğunluk pay sahipleri veya şirketin kendi kaynaklarından alınmak istenmesi halinde, mahkeme şirketin feshine ya da alternatif çözümlere karar veremez²⁵³. Biz bu görüşe katılmıyoruz. Zira mahkemenin şirketten çıkarma kararı verebilmesi için şirketin devam etmesinde ekonomik ya da sosyal bir fayda görmüş olması gereklidir²⁵⁴. Bir başka deyişle mahkeme eğer şirketin devamında bir fayda görmüyorsa azınlığın şirketten çıkarılmasına değil, oluşacak değer kaybına rağmen şirketin feshine karar vermelidir. Bununla birlikte şirketten çıkarma kararı sadece azınlık açısından ihtilafı kaldıracaksa, mahkemenin şirketin devamına karar vermesi ve azınlığı şirketten çıkarması yerinde olacaktır.

Haklı nedenle fesih davasında mahkemenin vereceği en ağır karar fesih kararıdır. Bununla birlikte şirketten çıkarma kararının etkileri de önemli ve

²⁵¹ Haklı nedenle ilgilisi olmayan çözüm duruma uygun düşmez, Tekinalp, a.g.m., 2013: 219, (Usulî Sorunlar).

²⁵² Ulusoy, a.g.m., 2014: 40.

²⁵³ Bu görüş için bkz., Yıldız, Ş. (2008). TTK Tasarısına Göre Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi. *Makalelerim 1988-2007*. Ankara: Yetkin Yayınları, 531-539, s. 538. Aynı yönde bkz. Barut, a.g.m., 2012: 179.

²⁵⁴ Çelik, a.g.e., 2013: 306.

büyüktür. Çıkarma müessesesi ile hem şirketin devamının sağlanması hem de azınlığın mali haklarının korunması amaçlanmıştır. *Ulusoy*, faaliyeti devam eden bir şirketteki payların değerinin, feshedilmiş bir şirketteki payların tasfiye değerinden çok daha yüksek olacağından bahsetmiş ve azınlığın şirketten çıkarılmasının kural olarak menfaatlerine daha uygun bir çözüm olduğunu belirtmiştir²⁵⁵.

Azınlığın açtığı haklı nedenle fesih davası sonucunda şirketten çıkarılması ilk bakışta onun aleyhine gibi görünse de, bu davada azınlığın iddiası kabul edilmiş, azınlık ve diğer pay sahiplerinin aynı şirkette bir arada bulunamayacakları karara bağlanmıştır. Kanaatimizce de çoğu zaman azınlığın paylarının gerçek değeri verilerek şirketten ayrılması daha lehine olur. Nitekim tasfiye aşamasında azınlık payının gerçek değerini alamayabilir²⁵⁶. Buna ek olarak azınlığın mahkeme kararı sonucunda şirketten ayrılmasının hukuki niteliği çıkarma değil “çıkma”dır²⁵⁷. Çıkarma müessesinden farklı olarak burada azınlığın şahsına ilişkin bir durum ve ona yaptırım uygulama düşüncesi yoktur. Burada, şirkette kalmak azınlık için çekilmez hale gelmiştir ve bunu tayin eden mahkeme azınlığa bir çıkma hakkı tanımıştır²⁵⁸.

Şirketten çıkarılan azınlık pay sahiplerine, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değeri ödenir (TTK m. 531). Mahkeme payların gerçek değerini, karar tarihine en yakın bir tarihte bilirkişi incelemesine başvurarak belirleyecektir²⁵⁹. Limited şirketlerde düzenlenen haklı nedenle fesih müessesinde payın gerçek değerinin tespitinde hangi anın dikkate alınacağı belirtilmemiştir (TTK m. 636/III)²⁶⁰. Anonim şirket için neden farklı bir düzenlemeye gidildiği gerekçeden de anlaşılamamaktadır.

Kanun koyucu hükümde karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değer tespitinden bahsetmiştir. “*Karar tarihine en yakın tarihteki*” ifadesi muğlak ve tespiti güç bir ifadedir. Hükümde örneğin payların karar tarihinden bir ay önceki dönemde

---

²⁵⁵ Ulusoy, a.g.m., 2014: 41.

²⁵⁶ Çelik, a.g.e., 2013: 308.

²⁵⁷ Şahin a.g.e., 2013: 592.

²⁵⁸ Şahin a.g.e., 2013: 592.

²⁵⁹ Yıldız, a.g.m., 2008: 538.

²⁶⁰ Yıldırım, a.g.e., 2013: 10.

tespit edilen en yüksek değerinden bahsedilmesi kanaatimizce daha yerinde olurdu ve bu tespit kanun koyucunun amacı ile de bağdaşırdı.

*Kendigelen*²⁶¹ ise bu ifadeyi başka bir açıdan değerlendirmiştir. Yazara göre karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değer mutlak anlamda uygulanması davanın açıldığı tarihten sonra payların değerindeki artışların yanı sıra, azalmalardan da pay sahibinin etkilenmesi sonucunu doğuracaktır. Kanun koyucunun bu hükmü öngörürken amacı zaman içindeki değer artışlarından pay sahibini yararlandırmaktır. Fakat hükmün lafzındaki şekliyle uygulanması sonucunda hükmün amacına hizmet etmeyeceği açıktır.

*Erdem*²⁶² ise bu düzenleme şeklinin dava tarihinden itibaren davalı şirketçe aktiflerin muvazaalı yahut kötüniyetli olarak elden çıkarılmaları gibi sakıncaları doğurabileceğini vurgulamıştır. Bu nedenle yazar, ayrılma bilançosunun dava tarihinde hazırlanmasını ve buna göre bir gerçek değer tespitinin yargılamanın son aşamasında yapılmasını önermiştir. Yargılama aşamasının uzun sürebileceği ihtimali dâhilinde biz dava aşamasında hazırlanan bilançonun, karar tarihinde gerçek değeri yansıtamayacağını düşünmekteyiz.

Mahkeme TTK m. 531 gereği payların ancak şirket tarafından satın alınmasına karar verebilir²⁶³. Azınlığın paylarının şirket tarafından satın alınabilmesi için şirketin durumunun müsaitliğine de bakılmalıdır²⁶⁴. Davalı şirket ise payları pay sahiplerine veya bir üçüncü kişiye satabilir. Pay bedelleri şirketin durumu elveriyor ise serbestçe değerlendirilebilen öz sermayeden ödenebilir. Bu halde Erdem'e göre anonim şirket TTK m. 379'daki sınırlamalara tabi değildir²⁶⁵. Yine yazara göre tüm bunlar mümkün değil ise, esas sermayeden ödeme yapılarak sermaye azaltımı yoluna gidilmelidir. Kanaatimizce TTK m. 379 hükmü açıktır²⁶⁶. Bu hükme göre, *"bir şirket kendi paylarını, esas veya çıkarılmış*

²⁶¹ Kendigelen, a.g.e., 2011: 378.

²⁶² Erdem, a.g.e., 2012: 277.

²⁶³ Şahin, a.g.e., 2013: 593.

²⁶⁴ Tekinalp, a.g.e., 2013: N. 14-13, (Sermaye Ortaklıkları).

²⁶⁵ Erdem, a.g.e., 2012: 286, Aynı yönde bir başka görüş için bkz. Tekinalp, a.g.m., 2013: 222, (Usulî Sorunlar). Farklı bir görüş için bkz. Şahin, a.g.e., 2013: 594.

²⁶⁶ Bu konuda ayrıntılı bir çalışma için bkz. Ayan, Ö. (2013). Anonim Şirketin Genel Kurul Kararı ile Kendi Paylarını İktisap Etmesi veya Rehin Almasının Koşulları (TTK 379). *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVII(1-2);185-228.

sermayesinin onda birini aşan veya bir işlem sonunda aşacak olan miktarda, ivazlı olarak iktisap ve rehin olarak kabul edemez...". Bu hükmün ışığında, azınlığın şirketten çıkarılmalarında TTK m. 379'un uygulanmayacağını söylemeliyiz. Azınlığın paylarının sermayenin onda birini geçmesi üzerine doğacak sorunlar ancak TTK m. 531'in bir istisna hükmü olduğunun açıkça belirtilmesine bağlıdır.

Bu konuda yapılacak tartışmaların odaklanacağı bir başka kanun hükmü TTK m. 382'dir. Hükme göre bir kanuni satın alma yükümünden doğuyorsa, şirket TTK m. 379'a tabi olmadan kendi paylarını iktisap edebilir. Buradaki satın alma yükümünün de TTK m. 531'in doğal sonucu olduğu savunabilir. Fakat kanaatimizce buradaki satın alma yükümlülüğünün kaynağı mahkeme kararıdır. Buna ek olarak TTK m. 382'nin gerekçesinde Kanundan kastın Özelleştirme Kanunu ve diğer kanunlar olduğu belirtilmiştir.

Mahkemenin haklı nedenle fesih davasında azınlığı şirketten çıkarma kararı ile azınlığın pay sahipliği sıfatı sona ermeyecektir. Önemle belirtmeliyiz ki kararın kesinleşmesine kadar azınlık pay sahipliğinin getirdiği hak ve borçlardan yararlanmaya devam edecektir.

2.8.2.2.3. Alternatif çözümler

TTK m. 531'de hâkimin haklı nedenle fesih davasında, fesih kararından başka duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme karar verebileceği söylenmiştir. *Şahin*'in de haklı olarak belirttiği gibi davacı azınlığın şirketten çıkarılmalarına karar verilmesi kararı da esasen bir alternatif çözüm niteliğindedir²⁶⁷. Bu nedenle şirketten çıkarılma kararının da duruma uygun düşen ve kabul edilebilir bir karar olması gerekmektedir.

---

²⁶⁷ Şahin, a.g.e., 2013: 592. Tekinalp'de davacı pay sahiplerinin paylarının satın alınarak şirketten çıkarılmalarının madde metninde açıkça ifade edildiğini ve alternatif çözümlerden birinin hâkimin önüne konulduğunu belirtmiştir, Tekinalp, a.g.m., 2013: 214, (Usulî Sorunlar).

Alternatif çözümler ilgili olarak tanınan geniş yetki hâkimi, anonim şirketin feshi gibi etkili ve önemli sonuçlar doğuran bir husus hakkında karar vermek veya davayı reddetmek ikileminden kurtarmıştır²⁶⁸.

Haklı nedenle fesih davası kapsamında karar verilecek alternatif çözümler TTK m. 531'de sayılmamış, gerekçede her somut olaya göre hâkimin karar verebileceği belirtilmiş ve İsviçre doktrininden örnekler verilmiştir. Bu nedenle alternatif çözümlerin tayini hususunda doktrinde farklı görüşler ortaya çıkmıştır. Alternatif çözümler kapsamında *Erdem*, mahkemenin şirketin bölünmesine²⁶⁹, kâr dağıtılmasına, oy hakkına, bilgi alma hakkına, yöneticilere ilişkin düzenlemeler yapılması yönünde hüküm verebileceğini savunmuştur²⁷⁰. *Şahin*²⁷¹ ise alternatif çözümlerinin sınırını tayin ederken esas sözleşme değişikliği gerektirip gerektirmemesine, işletme iktisadı ile ilgili olup olmamasına bakılması gerektiğini söylemiştir. Yazara göre mahkemenin açıklayacağı alternatif çözüm şirket üzerindeki kontrolün değişmesine yol açacak nitelikte de olamaz. Bu görüş doğrultusunda birleşme, bölünme veya tür değişikliği gibi işlemler alternatif çözümler kapsamında değerlendirilemez. Bununla birlikte, mahkeme anılan kıstaslar çerçevesinde zorunlu kâr dağıtımına, yönetim kuruluna bir azınlık temsilcisinin seçilmesine veya bir azınlık temsilcisinin tayin edilmesine karar verebilir.

Kanaatimizce de mahkeme genel kurul yerine geçip şirketin işletme iktisadına ilişkin ya da esas sözleşme değişikliklerine yol açacak birleşme, bölünme ya da tür değiştirmeye karar vermesi mümkün değildir. Alternatif çözümlerin sınırsız olarak benimsenmesi, sermaye şirketlerinden olan anonim şirketlerin yapısına uygun değildir.

²⁶⁸ Tekinalp, a.g.m., 2013: 213, (Usulî Sorunlar).

²⁶⁹ *Tekinalp* davacı pay sahiplerinin paylarının satın alınması çözümü içine anonim şirketin bölünmesinin de girdiğini düşünmektedir, Tekinalp, a.g.m., 2013: 218, (Usulî Sorunlar).

²⁷⁰ Erdem, a.g.e., 2012: 286.

²⁷¹ Şahin, a.g.e., 2013: 590.

2.8.2.3. Fesih davasında usul ve zamanaşımı

Haklı nedenle fesih davası, her ihtimalde fesih ile sonuçlanmayabilir. Bu nedenle dava alternatif çözümlü, inşai nitelikte bir eda davasıdır²⁷². Fesih davasında, davacı sıfatı sermayenin onda birini (halka açık anonim şirketlerde yirmide birini) temsil eden pay sahiplerine aittir. Bu davada davalı şirketin kendisidir.

6762 sayılı TTK'da bazı azınlık haklarının kullanılabilmesi yukarıda da belirttiğimiz gibi davacı azınlığın paylarını teminat olarak bir bankaya tevdi etmesi şartına bağlanmıştır. TTK'da azınlığın haklarından istifade etmesini engelleyen bu şarta hiçbir hükümde yer verilmemiştir. *Moroğlu*²⁷³ en azından TTK m. 531'deki azınlığın haklı nedenle fesih hakkını kullanabilmesi için böyle bir şartın getirilmesi gerektiğini belirtmiş ve Kanunu eleştirmiştir. Yazara göre fesih davası önemli ve etkili davadır. Bu nedenle yazara göre davacı azınlığın hakkını kötüye kullanmalarını önlemek adına şirkete vereceği zararlar ile diğer muhtemel zararlar açısından bu şartın kanuna alınmaması bir eksikliktir. *Çelik*' de azınlığın bu hakkını tehdit vasıtası olarak kullanmasını önleyebilmek için dava masraflarından ve şirketin uğrayacağı zararlardan kötü niyetli azınlığın sorumlu olacağına dair bir hüküm getirilmesini önermiştir²⁷⁴. Kanaatimizce de haklı nedenle fesih davasının önemi gereği, azınlığın davayı açmadan önce teminat göstermesi şartı getirilmelidir.

TTK m. 531'de haklı nedenle fesih davası açabilmek için tek şart kapalı anonim şirketlerde esas sermayenin onda birine, halka açık anonim şirketlerde yirmide birine sahip olmak olarak belirtilmiştir. Bu nedenle açılacak olan haklı nedenle fesih davasının herhangi bir süreye tabi olmadığını söyleyebiliriz. Bununla birlikte haklı nedenle fesih davası hakkının kullanılmasında da MK m. 2'deki dürüstlük kuralının geçerli olduğu aşikârdır. Belirli bir süre öngörülmemiş olması, her ne kadar haklı neden söz konusu olsa da, bu haklı nedenin çok uzunca bir

²⁷² Tekinalp, a.g.m., 2013: 215, (Usulî Sorunlar).

²⁷³ Moroğlu, a.g.e., 2007: 285-286, Aynı yönde bir başka görüş için bkz. Şahin, a.g.e., 2013: 596.

²⁷⁴ Çelik, a.g.e., 2013: 309.

süre kullanılabilceği, yıllar sonra da fesih davası açılabilceği anlamına gelmemelidir²⁷⁵.

Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk düzeni korumaz. Buradan hareketle haklı nedenin ortaya çıkmasında katkısı bulunan ya da haklı nedene sonradan iştirak eden azınlık pay sahibinin fesih davası açma hakkı bulunmamaktadır²⁷⁶. Bu anlayış, dürüstlük kuralının bir başka yansımasının sonucudur.

Moroğlu, hükme haklı nedenle fesih davası açma hakkının feshe neden olan işlem veya eylemden itibaren bir yılda zamanaşımına uğrayacağına ilişkin bir ibarenin eklenmesi gerektiğini söylemiş ve bu eksikliği eleştirmiştir²⁷⁷. *Erdem*, öncelikle burada bir bozucu yenilik doğuran bir fesih söz konusu olduğunu ve haklı olarak zamanaşımı süresinden bahsedilemeyeceğini belirtmiş ve hak düşürücü sürenin varlığına işaret etmiştir²⁷⁸. Ayrıca yazar, TTK m. 531 hükmünde bir süre öngörülmemesini doğru bulmaktadır. Nitekim bir sürenin öngörülmesi, azınlığın elindeki son çarenin etkisizleşmesine yol açabilecek ve hükmün amacına aykırı olabilecektir. Bu nedenle kanaatimizce de hak düşürücü süreye yer verilmemesi yerinde olmuştur. Haklı nedenle fesih davasının niteliği gereğince de süreye tabi tutulması zordur. Zira haklı neden olarak ileri sürülen olayların başlangıcının tespiti çoğu zaman mümkün değildir.

Sumer'e göre TTK m. 531 hükmünün bu halinde, genel hüküm olan TBK m. 147/IV uygulanacaktır²⁷⁹. Yine aynı yazar azınlığın elindeki bu kadar etkili ve önemli olan silahın kullanılmasının daha kısa olan bir zamanaşımı süresi örneğinin iki yıl süre ile sınırlandırılması gerektiğini vurgulamıştır²⁸⁰. Kanaatimizce haklı nedenle fesih bakımından TBK m. 147/IV hükmünün uygulanabilmesi mümkün değildir. Zira TBK'da *"bir ortaklıkta, ortaklık sözleşmesinden doğan ve ortakların birbirleri veya kendileri ile ortaklık arasındaki; bir ortaklığın müdürleri, temsilcileri, denetçileri ile ortaklık veya ortaklar arasındaki alacaklar"* dan bahsedilmektedir.

²⁷⁵ Çelik, a.g.e., 2013: 292.

²⁷⁶ Çelik, a.g.e., 2013: 292.

²⁷⁷ Moroğlu, a.g.e., 2007: 285-286.

²⁷⁸ Erdem, a.g.e., 2012: 179-180.

²⁷⁹ Sumer, a.g.e., 2010: 179.

²⁸⁰ Sumer, a.g.e., 2010: 179.

Fesih davası kapsamındaki alacak hakkına yönelik diğer talepler için 5 yıllık sürenin uygulanabileceği savunulabilirse²⁸¹ de, haklı nedenle fesih davasının açılmasında bir süre yoktur ve bu nedenle davanın açılmasında alacak hakkına ilişkin TBK m. 147/IV zamanaşımı hükmü uygulanamaz.

---

²⁸¹ Erdem, a.g.e., 2012: 180-181.

3. BÖLÜM

TTK'DA YER ALAN OLUMSUZ AZINLIK HAKLARI VE AZINLIĞIN ŞİRKETTEN ÇIKARILMASI

3.1. TTK'da Yer Alan Olumsuz Azınlık Hakları

Olumsuz azınlık hakları, azınlığın genel kurul toplantısına katılmayarak ya da genel kurulda bir karar lehine mutlak çoğunluk sağlanmasına rağmen, olumsuz oy vererek karar alınmasına engel olmayı sağlayan haklardır²⁸².

Olumsuz azınlık hakları da azınlığın korunmasına hizmet etmektedir. TTK'nın 559'uncu maddesinde yer alan azınlığın kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibrasına engel olma hakkı, azınlığın olumsuz oy vererek karar alınmasına engel olduğu durumlardandır. Toplantı yapılabilmesi ve karar alınması için özel nisapların öngörülmüş olduğu hallerde de azınlık pay sahipleri olumsuz oy kullanmak suretiyle çoğunluğun arzusuna uygun bir kararın çıkmasına engel olabilir. Bu nedenle, doktrinde ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayıları da olumsuz azınlık hakkı olarak nitelendirilmektedir.

3.1.1. Kuruluştan Dolayı Sorumlu Olanların Sulh ve İbrasına Engel Olma

3.1.1.1. Sulh ve ibra kavramları

İbra, kelime olarak aklama, temize çıkarma anlamına gelir²⁸³. Anonim şirketler bakımından ibra ise, genel kurulun, yönetim kurulu ve denetçilerin ilgili hesap dönemindeki tüm işlemlerini, ekonomik ve hukuki sonuçları ile onaylamasıdır²⁸⁴. Bir başka açıdan ibra, ibra edilenlere duyulan güvenin teyidi anlamına gelir.

---

²⁸² Ünsal, a.g.e., 1990: 56.

²⁸³ Yılmaz, a.g.e., 1996: 348.

²⁸⁴ Aytaç, a.g.e., 1982: 8.

Kanunda ibra tanımlanmamıştır. Kuruluştan önce ve kuruluştan sonraki işlemler için ayrı ayrı tanımlamak gerekirse ibra; kuruluştan dolayı sorumlu olanların kuruluş dönemi içerisinde gerçekleştirmiş oldukları işlemlerin, kuruluştan sonra ise, yöneticilerin hesap dönemi içerisinde yaptıkları işlemlerin onaylandığını ve şirket tüzel kişiliğinin onlara karşı bu işlemler nedeni ile herhangi bir tazminat davası açmayacağını beyan eden genel kurul kararıdır²⁸⁵. Sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri uyarınca ödenmemişken, taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi göstermek ya da aynı sermayenin değerlendirilmesinde emsiline oranla yüksek fiyat biçmek kuruluştan dolayı sorumluluk doğuran işlemlerdendir.

İbranın Borçlar Hukuku ve Şirketler Hukukunda taşıdığı anlam ve doğurduğu sonuç farklıdır. Borçlar Hukukunda ibra teknik olarak borcu sona erdirici bir hüküm doğururken, şirketler hukukunda ibranın borcu değil, şirket tüzel kişiliğine karşı sorumluluğu sona erdirdiğini söylemek mümkündür²⁸⁶.

İbra kararı genel kurul tarafından verilir. İbra, genel kurulun devredilemez yetkilerindedir. TTK'nın 408'inci maddesinde, yönetim kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları genel kurulun devredilemez görev ve yetkileri arasında sayılmıştır. İbra kararı için genel kurulda özel bir nisap öngörülmemiştir²⁸⁷.

İbra, sorumluların ilgili dönemdeki tüm işlemlerinin onaylanması anlamına geleceği için ibra kararı verilmeden önce incelemeler yapılmalı, gerekli görülen konularda bilgi alma ve inceleme hakkı ve özel denetim isteme hakkı kullanılmalıdır. İbra kararı verilebilmesi pay sahibinin bilgi alma ve inceleme hakkını kullanması ve özel denetim isteme hakkı ile yakından ilgilidir.

---

²⁸⁵ Ulusoy, E. (2003). Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği. *Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan*. Ankara: Turhan Kitabevi, 253-282, s. 257.

²⁸⁶ Ulusoy, a.g.m., 2003: 256.

²⁸⁷ Uysal, L. (2009). 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (81); 1-34, s. 25.

TTK'nın 424'üncü maddesine göre bilançonun onaylanmasına ilişkin genel kurul kararı, kararda aksine açıklık bulunmadığı takdirde, yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin ibrası sonucunu doğurur. Bilançonun onaylanması ile yöneticilerin de ibra edilmiş sayılmaları doktrinde "örtülü ibra" olarak ifade edilmektedir²⁸⁸. Yine aynı maddede, bilinçli olarak bilançoda bazı hususların hiç veya gereği gibi belirtilmediği veya bilançonun şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içerdiği durumda onamanın ibra etkisi doğurmayacağı belirtilmiştir.

TTK m. 558/II'ye göre genel kurulun, ibraya ilişkin kararı, ibranın kapsadığı açıklanan maddi olaylara ilişkin olarak, ibraya olumlu oy veren ve ibra kararını bilerek şirketin payını sonradan iktisap etmiş olan pay sahiplerinin dava hakkını kaldırır. Diğer pay sahiplerinin dava hakları ise ibra tarihinden itibaren altı ay geçmesiyle düşer. Gerekçede altı aylık sürenin hak düşürücü süre olduğu belirtilmiştir. Yönetim kurulu üyeleri ve denetçileri sınırsız süre ile dava açılması tehdidi ile karşı karşıya bırakmamak ve şirketin devamlılığı açısından altı aylık sürenin öngörülmesi yerindedir.

TTK'nın 558'inci maddesinde ibranın kapsadığı maddi olaylardan bahsedilmiştir. Bu anlamda ibra, sadece genel kurulun bilgisine ulaşan işlem ve konuları kapsar. Yönetim kurulu ve denetçiler tarafından sunulan belge, tablo ve hesaplardan, genel kurulda anlaşılan veya anlaşılması gereken konular hakkında ibra kararı verilebilir. Bununla birlikte genel kurulun hiçbir şekilde bilmediği ve öğrenme imkânı da bulunmayan hususlar ibranın kapsamı dışındadır. Nitekim genel kurula sunulmayan ve kurul tarafından bilinmeyen bir hususta pay sahiplerinin ibra kararı vermesi düşünülemez.

TTK'nın 558'inci maddesinde 6762 sayılı Kanununun 380'inci maddesinden farklı iki yenilik vardır. Nitekim bu hükümde ibraya olumlu oy veren pay sahipleri ve ibra kararını bilerek payı iktisap eden pay sahiplerinin dava hakkının bulunmadığı ve diğer pay sahiplerinin de dava hakkının altı aylık süre ile sınırlı olduğu söylenmiştir.

---

²⁸⁸ Ulusoy, a.g.m., 2003: 256.

Anonim şirketlerde ibra ile karıştırılsa da sulh farklı bir müessesedir. Sulh, doğmuş veya doğacak bir uyuşmazlığın karşılıklı olarak ortadan kaldırılmasıdır²⁸⁹. Sulh bir sözleşme olduğundan, karşılıklı vazgeçme asıldır. İbra ile sulh arasındaki en önemli fark, sulh iki tarafa borç yükleyen, karşılıklı bir sözleşmedir. İbra ise genel kurulun tek taraflı bir irade açıklamasıdır. Bu iki kurum şirketler hukukunda mutlak bir şekilde birbirlerinden ayrılırlar. Mahkeme dışında yapılan sulh sözleşmesine adi sulh sözleşmesi denir. Adi sulh sözleşmesi şekle tabi değilken şirketler hukukunda sorumluların ibra edilebilmeleri için bir genel kurul kararına gerek vardır²⁹⁰.

İbra kararının genel kurul kararıyla ortadan kaldırılması ya da geri alınması mümkün değildir (TTK m. 558/I). Kanun koyucu bu hükümlerle hakkında dava açılmamış bulunan ibra kararının yıllar sonra genel kurul tarafından geri alınamayacağını açıklığa kavuşturmuştur. 6102 sayılı Kanun, uygulamada sıkça yaşanan sorunları ortadan kaldırmak için ibra kararının genel kurul tarafından kaldırılamayacağını düzenleme gereği duymuştur. Çünkü zaman zaman Bankacılık Düzenleme ve Denetim Kurulu tarafından el konulan bankaların yöneticileri ve denetçileri aleyhine tazminat davası açılmadan önce, bu bankaların genel kurullarından, daha önce verilmiş olan ibra kararlarının kaldırılması yolunda kararlar çıkartılmıştır²⁹¹.

Kanuni bir engel bulunmadığı takdirde, genel kurul daha önce almış olduğu kararını geri alabilir veya kaldırabilir. Ancak yenilik doğurucu olan ve gerek şirket içinde gerekse şirket dışındaki ilişkilerde birtakım haklar doğurmuş bulunan genel kurul kararlarının geri alınmaları ya da kaldırılmaları geçmişe etkili değildir²⁹². İbra kararının geri alınmaması, ibranın yenilik doğuran hukuki işlem olmasının sonucudur. Ancak TTK'nın 558'inci maddesinde 445'inci madde hükmü saklı tutulmuştur. Nitekim ibra da bir genel kurul kararıdır ve iptalinin istenmesi mümkündür. TTK'nın 445'inci maddesinde genel kurulun, kanun veya esas sözleşme hükümlerine ve özellikle dürüstlük kuralına aykırı olan kararları aleyhine

²⁸⁹ Aytaç, a.g.e., 1982: 28.

²⁹⁰ Ulusoy, a.g.m., 2003: 267.

²⁹¹ Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun İbrayı Kaldıran Kararı Hakkında Açılan İptal veya Geçersizliğin Tesbiti Davasının Dinlenebilirliği Sorunu. *Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan*. Ankara: Turhan Kitabevi, (Armağan), 229-247, s. 230.

²⁹² Moroğlu, a.g.m., 2006: 230-231, (Armağan).

üç ay içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesinde iptal davası açılacağı düzenlenmiştir. Buna göre ibra kararı aleyhine iptal davası açmak mümkündür. Yine 424'üncü maddede bilinçli olarak bilançoda bazı hususların hiç veya gereği gibi belirtilmediği veya bilançonun şirketin gerçek durumunun görülmesine engel olacak bazı hususları içerdiği durumda onamanın ibra etkisi doğurmayacağı belirtilmiştir. Bu haller dışında ibra geçerlidir ve genel kurulun ibra kararını geri alması mümkün değildir.

3.1.1.2. Azınlığın kuruluştan ve sermaye artırımından dolayı sorumlu olanların sulh ve ibrasına engel olması

TTK'nın 559'uncu maddesinde kuruluş ve sermaye artırımında ibra düzenlenmiştir. Buna göre anonim şirketin kuruluşundan ve sermaye artırımından dolayı sorumlu olanların sorumlulukları, şirketin kuruluşundan itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamaz(TTK, m. 559). Bu hükme rağmen, genel kurul ibra kararı alırsa verilen karar hükümsüzdür²⁹³. 4 yıllık sürenin geçmesinden sonra sulh ve ibra genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanır. Fakat esas sermayenin onda birini oluşturan azınlık, sulh ve ibranın onaylanmasına karşı ise sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz. Başka bir deyişle, azınlık, dört yıllık süre geçse de, kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin, denetçilerin kuruluştan doğan sorumluluğun kaldırılmasında sulh ve ibraya engel olma hakkına sahiptir²⁹⁴. Kanun koyucu bu hükümle azınlığa olumsuz oy kullanmak suretiyle sulh ve ibraya engel olma imkânını sağlamıştır.

TTK'nın 559'uncu maddesindeki düzenlemenin amacı, şirketin kuruluş işlemlerinden dolayı şirket alacaklıları ile pay sahiplerine karşı sorumlu olan kurucu, yönetim kurulu üyesi ile denetçilerin sorumluluktan hemen kurtulmalarına mani olmaktır. Bir başka deyişle kanun koyucu kuruluş ve sermaye artırımı işlemlerinin önemi gereği sorumlu olanların sorumluluk sürelerini uzatmak istemiştir.

²⁹³ Doğanay, a.g.e. 1981: 223.

²⁹⁴ Eriş, dört yıllık sürenin geçmesinden sonra azınlık pay sahiplerinin kötü niyetli yaklaşımlarını önleyebilmek adına ibra davası açılmasının TTK'da düzenlenmemiş olmasını eleştirmektedir, Eriş, a.g.e., 2013: 3639- 3640.

Hükümde kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin sorumluluğundan bahsedilmiştir. TTK'nın 337'inci maddesinin birinci fıkrasına göre pay taahhüt edip esas sözleşmeyi imzalayan gerçek ve tüzel kişiler kurucudur. Bununla birlikte kurucular, pay taahhüdü işlemini üçüncü bir kişi hesabına yaptıkları takdirde, bu kişi de kuruluştan doğan sorumluluk bakımından kurucu sayılır. Ayrıca aynı maddenin ikinci fıkrasında üçüncü kişinin, kendi hesabına iş gören kimsenin bildiği veya bilmesi gereken bir hususu kendisinin bilmediğini ileri süremeyeceği söylenmiştir. TTK'da tedrici kuruluş sistemine yer verilmemiştir. Bu nedenle kurucular ani kuruluş sistemine göre tanımlanmıştır.

Azınlığın, hükümde belirtilen kişilerin ibrasına engel olması, olumsuz oy kullanmasıyla gerçekleşir. Bir başka deyişle bunun bir talep şeklinde ileri sürülmesi mümkün değildir²⁹⁵. Kuruluştan ve sermaye artırımından doları sorumlu olanlar ile sulh yoluna gidilmesi ya da açılan davadan feragat edilmesi suretiyle de bu kimselerin sorumluluğunun sona erdirilmesi mümkündür. Bu nedenle TTK'nın 559'uncu maddesinde azınlık pay sahiplerinin ibranın onaylanmasına karşı olmasının yanında sulhun onaylanmasına karşı olmaktan da bahsedilmiştir.

Sulh ve ibraya olumsuz oy verecek olan azınlığın, toplantıya katılan payların onda biri değil, şirketin esas sermayesinin onda biri olduğu ise unutulmamalıdır²⁹⁶. Ayrıca belirtmemiz gerekir ki; sulh ve ibra kararının hüküm ifade edebilmesi için azınlık pay sahiplerinin çekimser kalması yeterli değildir, mutlak olarak karar aleyhinde oy vermiş olmaları gereklidir²⁹⁷.

TTK'nın 559'uncu hükmünün gerekçesinde, hükmün ETTK'da yer alan 310'uncu maddenin tekrarı olduğu belirtilmiştir. Fakat bu gerçeği yansıtmamaktadır. Nitekim bu madde hükmü ETTK m. 310'un karşılığı ise de, 559'uncu maddenin farkı, kuruluş işlemlerinin yanı sıra, sermaye artırım işlemlerini de kapsıyor olmasıdır. Bir başka deyişle TTK, sermaye artırım işlemlerini, aynen kuruluş işlemlerindeki sorumluluk gibi değerlendirmektedir²⁹⁸. *Eriş*, haklı olarak bu

---

²⁹⁵ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1421.

²⁹⁶ İmregün, a.g.e., 1963: 404.

²⁹⁷ İmregün, a.g.e., 1962: 55.

²⁹⁸ Dedeğaç, E., Sapan, O. (2013). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu*. Ankara: Ankara Barosu Yayınları, s. 87.

halde, her sermaye artırımını ve tescilinden sonra, maddede öngörülen dört yıllık evrenin, her sermaye artırımını için yeniden başlayacağı tespitinde bulunmuştur²⁹⁹.

Önemle belirtmemiz gerekir ki, genel kurulun aldığı ibra kararının genel kurul kararıyla kaldırılması mümkün değildir (TTK, m. 558)³⁰⁰. Kanun ilgili hükmün gerekçesinde ibrayı menfi borç ikrarı olarak ele almış ve bu ikrardan tek taraflı dönme imkânının bulunmadığını belirtmiştir³⁰¹. Doktrinde de ibra kararlarının yenilik doğurucu nitelikte hukuki işlemler olmaları nedeniyle yeni bir kararlar geçmişe etkili sonuç doğuracak şekilde geri alınamayacakları savunulmuştur³⁰².

Azınlığın TTK m. 559 uyarınca aldığı kararın iptalinin istenip istenemeyeceği doktrinde tartışma konusudur. TTK m. 420 açısından da bu durum geçerlidir. *Moroğlu*'na göre, azınlık pay sahipleri kararları da, oy çokluğu ile alınan kararlar gibi özel kurul kararı niteliğindedir ve bu kararların da TTK'nın 445'inci ve devamı maddeleri hükümlerine göre iptalleri mümkündür. Ayrıca yazara göre açılacak iptal davasının şirkete değil azınlığa yöneltilmesi gerekir³⁰³.

3.1.1.3. Azınlığın kuruluştan sonraki ibra kararlarına engel olma hakkı var mıdır?

Şirketin kuruluştan sonraki faaliyet süresi içindeki ibra kararlarının azınlığın olumsuz oyu ile etkisiz hale getirilmesi mümkün değildir³⁰⁴. Zira 559'uncu madde, kurucuların sorumluluğunu kuruluş ve sermaye artırımını ile sınırlandırmıştır.

ETTK'nın "...umumi heyet; idare meclisi azaları aleyhine dava açılmasına karar verirse yahut dava açılmamasına karar verilip de esas sermayenin en az onda birini temsil eden pay sahipleri dava açılması reyinde bulunursa, şirket, bu karar veya talep tarihinden itibaren bir ay içinde dava açmaya mecburdur. Bu

²⁹⁹ Eriş, a.g.e., 2013: 3639.

³⁰⁰ Yargıtay yeni düzenlenmeden önceki kararlarında da bu duruma işaret etmiş "...ibra edilen işlemler hakkında sonradan maddi bir hataya dayanılmadan ibradan dönülerek ibraya konu işlemler hakkında dava açılması mümkün değildir..." demiştir. Yarg. 11.HD. 02.07.2012T. E.5063/K.11693 (Eriş, a.g.e., 2013: 3637-3638).

³⁰¹ Bkz. TTK m. 558 gerekçesi.

³⁰² Moroğlu, a.g.m., 2006: 230-231, (Armağan).

³⁰³ Moroğlu, E. (2012). *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. (6. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayıncılık, s.182-183.

³⁰⁴ Birsell, a.g.m., 1970: 638.

müddet geçirilmesiyle dava hakkı düşmez...” dediği 341’inci hükmü ise yeni kanuna alınmamıştır. ETTK’nın 341’inci maddesi azınlık pay sahiplerine, gündem maddesi olmasa dahi bilançonun onaylanmasıyla ortaya çıkan ibra kararına karşı yönetim kurulu üyeleri aleyhine dava açılması teklif hakkını tanıyordu. Bu davanın açılması ise ibraya engel teşkil ederdi³⁰⁵.

ETTK döneminde azınlığın 341’inci maddeye dayanarak yönetim kurulu üyeleri aleyhinde sorumluluk davası açılmasını istemesi halinde, ibraya karar verilmesi mümkün değildi. Bir başka deyişle sorumluluk davası açılması ibraya engel olurdu. Sorumluluk davası açılmaması, geçerli bir ibra kararının alınabilmesi için gerekli olan şartlar arasında sayılmaktaydı. Azınlık gündeme bağlı olmaksızın 341’inci maddenin tanıdığı hakkını kullanarak dava açılmasını talep ettiği takdirde, şirketin dava açmak zorunda olması ise ibraya engel olurdu. Böylelikle azınlığın her zaman ibraya engel olması mümkündü³⁰⁶.

Moroğlu’na göre, 341’inci maddeye TTK’da yer verilmemiş olması, azınlığın ibraya engel olma hakkını, kuruluştan doğan sorumluluk ile sınırlar hale gelmiştir. Yazar, bu durumun azınlık ile çoğunluk pay sahipleri arasındaki dengenin azınlık aleyhine bozduğunu söylemiş, azınlık pay sahiplerinin, dolaylı zararlar nedeniyle tazminat davası açma hakkının kâğıt üzerinde kalacağını belirtmiştir³⁰⁷. Biz *Moroğlu*’nun bu görüşüne kısmen katılmıyoruz. Zira ETTK’nın azınlığa sorumluluk davası açma hakkı tanıyan 341’inci maddesi, düzenleme biçimi nedeniyle zaten işleyemez durumda idi³⁰⁸. Davanın açılabilmesi için bu yönde oy kullanan azınlık pay sahipleri, öncelikle hisse senetlerini şirketin zarar ve ziyanına karşı teminat olarak muteber bir bankaya yatırmaya mecburdular. Bu mecburiyetin varlığı altında uygulamada azınlık, ETTK m. 341 yerine m. 309’u kullanarak her pay sahibi gibi dava açmaktaydı³⁰⁹.

---

³⁰⁵ Aytaç, a.g.e., 1982: 148. Bu konuda ayrıntılı bir çalışma için bkz. Okçuoğlu Y. N. (1998). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında Azlık Oyları ile Dava Açılması Koşulları. *Prof. Dr. Ali Bozer’e Armağan*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 57-69.

³⁰⁶ Aytaç, a.g.e., 1982: 148.

³⁰⁷ Moroğlu, a.g.e., 2007: 297.

³⁰⁸ Aytaç, a.g.e., 1982: 152, Teoman, a.g.e., 1988: 238 vd.

³⁰⁹ Sert-Canpolat, a.g.m., 2008: 168.

6102 sayılı TTK'nın 555'inci (ETTK m. 309) maddesine göre de her pay sahibi şirketin uğradığı zararın tazminini isteyebilir. Nitekim kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini kusurlarıyla ihlal etmeleri halinde, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar (TTK m. 553/l). Yine pay sahibi dolayısıyla zararının varlığında, tazminatın şirkete verilmesi suretiyle payındaki değer düşüklüğünü gidermek amacıyla da dava açabilir³¹⁰. Bu hususların neticesinde, ETTK'nın 341'inci maddesinin yeni kanuna alınmamasının azınlığın, dolaylı zararlar nedeniyle tazminat davası açma hakkını elinden aldığını söylemek mümkün olmamakla birlikte, bu hükmün yokluğunda azınlığın ibraya engel olma hakkının kuruluştan doğan sorumlulukla sınırlandırıldığını söylebiliriz.

3.1.2. Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

Toplantı yapmak ve karar alabilmek için özel nisapların öngörülmesi olduğu hallerde de doktrinde olumsuz azınlık hakkının varlığı kabul edilmiştir. Çünkü bu gibi hallerde sermayenin belirli bir kısmına sahip olan pay sahipleri olumsuz oy kullanmak suretiyle belli bir hâkim grubun arzusuna uygun bir kararın çıkmasına engel olabilirler³¹¹.

Dural'a göre, ağırlaştırılmış yetersayılar, azınlığı korumak amacıyla öngörülmemiştir. Zira çoğunluk da genel kurula katılmayarak veya genel kurulda olumsuz oy kullanarak bir kararın alınmasına engel olabilir. Kanun koyucunun gayesi önemli kararların alınmasına çok sayıda pay sahibinin katılımını sağlamaktır³¹². ETTK döneminde bu görüş savunulabilirse de, yeni TTK'nın 421'inci maddesinin gerekçesinde ağırlaştırılmış yetersayı hallerinin azınlık haklarını korumak amacıyla öngörüldüğü açıkça belirtilmiştir.

Pulaşlı, olumsuz azınlık haklarını muhtemel ve mutlak azınlık hakkının mevcut olduğu haller şeklinde ikiye ayırmıştır. Yazara göre, TTK'nın 559'uncu

³¹⁰ Bkz. TTK m. 555 gerekçesi.

³¹¹ Ansay, T. (1982). *Anonim Şirketler Hukuku*. (Altıncı Baskı). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, s. 255-256.

³¹² Dural, a.g.m., 1999: 189.

maddesi ve kanunun esas sözleşme değişikliği için oybirliği aradığı haller (TTK, m.421/2 a ve b), mutlak azınlık hakkının mevcut olduğu hallerdir. Yazar, esas sözleşme değişikliği için oy birliği aranmayan durumları ise muhtemel azınlık hakkının olduğu haller olarak ele almıştır. *Pulaşlı*, bu duruma, şirketin işletme konusunun değiştirilmesi için sermayenin yüzde yetmiş beşini temsil eden payların toplantıda bulunması halinde, sermayenin yüzde onunu temsil eden azınlığın toplantıda hazır bulunmaması, toplantı yetersayının oluşmasına engel teşkil etmez diyerek örnek vermiştir³¹³. Bizim de katıldığımız görüşe göre³¹⁴ ister kanun, ister esas sözleşme ile nitelikli çoğunluktan bahsedilen bütün hallerde olumsuz azınlık hakları karşımıza çıkar. Nitekim nitelikli çoğunluk aramak demek, kararın oluşabilmesi için, mutlak çoğunluğa ilaveten belirli bir oranda azınlık oylarının da karar lehine olması demektir.

Anonim şirket genel kurullarının toplantı ve karar yetersayılarına ilişkin hükümler TTK m. 418 ve 421'de düzenlenmiştir. TTK'nın 418'inci maddesinde toplantı ve karar nisabı, 421'inci maddesinde ise esas sözleşme değişikliklerinde toplantı ve karar nisapları düzenlenmiştir. TTK'da tercih edilen nisap terimi *Moroğlu* ve *Bahtiyar* tarafından eleştirilmiş, bu terimin Türkçe karşılığı olan yetersayı veya oran terimlerinin kullanılması gerektiği belirtilmiştir³¹⁵.

Diğer taraftan oydan yoksunluk hallerinde de azınlığın etkinliğinin arttığından bahsedilebilir. Örneğin TTK m. 436'ya göre, pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üstsoyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe veya işleme veya davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamaz. Yine, şirket yönetim kurulu üyeleri ve yönetimde görevli imza yetkisine sahip olan kimseler, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamaz. *Ansay'a* göre bu gibi hallerde sermaye sahipliği ile kullanılabilen oy sayısı arasındaki bağlantı bozulur ve azınlığın etkinliği artmış olur³¹⁶.

---

³¹³ Pulaşlı, a.g.e., 2011: 1420-1421.

³¹⁴ İmregün, a.g.e., 1962: 48.

³¹⁵ Bahtiyar, a.g.m., 2005: 50, Moroğlu, a.g.e., 2007: 3.

³¹⁶ Ansay, a.g.e., 1982: 256.

3.1.2.1. Basit toplantı ve karar yetersayı

Anonim şirket genel kurulu, kanunda veya esas sözleşmede aksine daha ağır bir yetersayı öngörülmedikçe, sermayenin en az dörtte birini temsil eden pay sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığıyla toplanır. İlk toplantıda anılan yeter sayıya ulaşılamadığı takdirde ise ikinci toplantının yapılabilmesi için bir yetersayı gerekli değildir. Kararlar toplantıda hazır bulunan oyların çoğunluğu ile verilir (TTK, m. 418). Buradan hareketle, ikinci toplantıya tek bir paya sahip olan tek bir pay sahibi gelse de, toplantı yetersayı sağlanmış olur³¹⁷.

ETTK'dan farklı olarak TTK m. 418'de “...nisabın toplantı süresince korunmasının şarttır” denilmiştir. Toplantı devam ederken bir kısım pay sahiplerinin yahut temsilcilerinin toplantıyı terk etmesi ve toplantıda sermayenin dörtte birini karşılayan pay sahibi veya temsilcisinin kalmaması halinde toplantıya devam edilemez; karar alınamaz.

*Moroğlu*³¹⁸ haklı olarak, TTK m. 418'de yetersayının toplantı süresince korunması şartının öngörülmüş olmasını eleştirmiştir. Yazara göre, bu şart gündem çerçevesinde alınan her bir kararın diğerinden bağımsız olduğu ilkesine aykırıdır. Ayrıca yetersayının toplantı süresince korunması şartı, ilk toplantıda anılan yetersayıya ulaşılamadığı takdirde ikinci toplantının yapılabilmesi için herhangi bir yetersayının aranmayacağını belirten hükümlerle bağdaşmamaktadır.

3.1.2.2. Ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayıları

Oylama yapılacak konunun önemli olduğu haller ile ilgili TTK'da ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayılarına yer verilmiştir. Buradan hareketle TTK'nın 421'inci maddesinde belirtilen esas sözleşme değişikliklerinde nitelikli çoğunluk aranmıştır. Toplantı ve karar yetersayılarının oluşabilmesi için çoğunluğa ilaveten belirli bir oranda azınlık oylarının da arandığı 421'inci madde, hükmün

³¹⁷ İmregün, O. (2003). Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme İle Düzenlenmesi. *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 441-454, s. 443.

³¹⁸ Moroğlu, a.g.e., 2007: 208.

gerekçesinde de açıklandığı üzere azınlık haklarını korumak amacıyla öngörülmüştür³¹⁹.

TTK'nın 421'inci maddesi, esas sözleşme değişikliklerine uygulanacak toplantı ve karar yetersayılarını göstermektedir. Maddede, esas sözleşme değişikliğinin konusuna göre farklı yetersayılar öngörülmüştür. TTK m. 421/I'e göre, kanunda veya esas sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde, esas sözleşmeyi değiştiren kararlar, şirket sermayesinin en az yarısının temsil edildiği genel kurulda, toplantıda mevcut bulunan oyların çoğunluğu ile alınır. İlk toplantıda yetersayı sağlanamazsa, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabilir. İkinci toplantı için yetersayı, şirket sermayesinin en az üçte biri olarak belirlenmiştir. Bu yetersayı esas sözleşme ile daha ağırlaştırılabilir, ancak hafifletilemez. Bu hükümler azınlığı koruma amacı ile konulmuştur ve emredici niteliktedir³²⁰.

Hükümün gerekçesinde belirtildiği gibi esas sözleşme pay sahipleri açısından anayasa niteliğini haizdir. Bu nedenle de esas sözleşmenin çoğunluğun altındaki bir nisapla değiştirilmesi uygun görülmemiştir³²¹. Zira anonim şirketin kuruluşundan sona ermesine kadar gerçekleşebilecek tüm hukuki süreçleri konu alan anayasa niteliğindeki esas sözleşmenin alelade bir yetersayı ile değiştirilmesinin öngörülmesi isabetli bir yaklaşım olmaz.

Esas sözleşme değişiklikleri için ana kural TTK m. 421/I'de belirtilmiş olmakla birlikte, hükümün diğer fıkralarında bazı esas sözleşme değişiklikleri için özel yetersayı halleri öngörülmüştür. Buna göre, bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar ve şirket merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin esas sözleşme değişiklikleri, sermayenin tümünü oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin oybirliğiyle alınır (TTK, m. 421/II).

Şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesine, imtiyazlı pay oluşturulmasına ve nama yazılı payların devrinin sınırlandırılmasına ilişkin esas sözleşme değişikliği kararları, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınır (TTK, m. 421/III).

³¹⁹ Bkz. TTK m. 421 gerekçesi.

³²⁰ Arslanlı, a.g.e., 1960: 37, İmregün, a.g.e., 1962: 53, İmregün, a.g.m., 2003: 445.

³²¹ Bkz. TTK m. 421 gerekçesi.

İşletme konusunun tamamen değiştirilmesi ile bir konudan başka bir işletme konusuna geçilmesi kastedilmiş ve gerekçede bu duruma, mobilya üretiminden vazgeçilip turizm yapılmak istenmesi örnek olarak gösterilmiştir. Mobilyacılığın muhafaza edilerek turizm yapılmak istenmesi durumunda ise mobilyacılığın pasif konu olarak kalıp kalmadığının incelenmesi gerekir³²². Mevcut işletme konusunun terk edilip ona çok yakın yeni bir konuya geçilmesinde ise kanaatimizce her somut durum ayrı ayrı ele alınmalıdır.

TTK'nın 421'inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkralarındaki yetersayılar ilk toplantıda sağlanamazsa izleyen toplantılarda da aynı yetersayılar aranır (TTK, m. 421/IV). Sermayenin tümünü oluşturan pay sahiplerinin oybirliğinin arandığı bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük getiren kararlar, şirketin merkezinin yurt dışını taşınmasına ilişkin kararlar ile sermayenin en az yüzde yetmişbeşini oluşturan payların sahiplerinin olumlu oylarının arandığı, şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesi, imtiyazlı pay oluşturulması ve nama yazılı payların devrinin sınırlandırılması kararlarında, bu esas sözleşme değişikliklerin önemi gereği ikinci ve izleyen toplantılarda da yetersayıların değişmeyeceği belirtilmiştir.

TTK'nın 473'üncü maddesinde, esas sermayenin azaltılmasına ilişkin genel kurul kararına 421'inci maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinin uygulanacağı söylenmiştir. Yine sona erme sebeplerinin düzenlendiği 529'uncu maddede, anonim şirketin 421'inci maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarına uygun olarak alınan genel kurul kararıyla sona ereceği düzenlenmiştir. TTK'nın tasfiyeden dönülmesi başlıklı 548'inci maddesinde, şirketin sürenin dolması veya genel kurul kararıyla sona erdiği halde, pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurulun şirketin devamına karar verebileceği ve bu kararın sermayenin en az yüzde altmışının oyu ile alınması gerektiği ifade edilmiştir.

TTK'nın 421'inci maddesinin altıncı fıkrasına göre, işletme konusunun tamamen değiştirilmesi veya imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin genel kurul kararına olumsuz oy vermiş nama yazılı pay sahipleri, bu kararın TTSG'de

---

³²² Bkz. TTK m. 421 gerekçesi.

yayımlanmasından itibaren altı ay boyunca payların devredilebilirliği hakkındaki kısıtlamalara tabi değildirler. Doktrinde bu hükmün, olumsuz oy veren pay sahiplerinin çıkarlarını korumaktan uzak olduğu dile getirilmektedir. Bu görüşe göre, pay sahiplerine böyle bir imkânın sunulması, pay sahiplerinin paylarını ucuz-pahalı satıp gitmeleri için zorlama aracı olabilir. Zira altı ay içinde pay sahibinin payın değerini ödeyecek bir alıcı bulabilmesi oldukça zordur. Bu nedenle *Moroğlu'nun* da ifade ettiği gibi esas sözleşme değişikliğine olumlu oy veren pay sahiplerine, hisselerini elden çıkarmak isteyen pay sahiplerinin paylarını rayiç değerleri üzerinden satın alma yükümlülüğünün getirilmesi daha doğru olurdu³²³.

Kanunun belirlediği ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayı hallerine kanundaki hükümlere aykırı olmamak şartıyla, anonim şirket esas sözleşmesinde yer verilerek yenilerinin eklenebilmesi ya da zaten ağırlaştırılmış olanların esas sözleşme ile daha da ağırlaştırılabilmesi mümkündür. Nitekim TTK'nın 418'inci maddesinde genel kurulun kanun veya esas sözleşmede, aksine daha ağır nisap öngörülmuş bulunan haller hariç, sermayenin en az dörtte birini karşılayan pay sahiplerinin varlığı ile toplanacağı söylenmiştir. Buradan hareketle esas sözleşme ile daha ağır bir toplantı ve karar nisabı öngörülebileceğini söylememiz yanlış olmayacaktır.

Ağırlaştırılmış yetersayılar ister kanun ister esas sözleşme ile öngörülmuş olsun ağırlaştırılmış yetersayıların her iki halde de azınlığın korunmasına hizmet ettiği açıktır. Nitekim ağırlaştırılmış yetersayıların sağlanabilmesi için azınlık pay sahiplerinin de olumlu oy kullanması gerekmektedir. Bununla birlikte esas sözleşme ile ağırlaştırılmış yetersayı halleri oluşturulurken sınırsız hareket edilmesi mümkün değildir. Doktrinde haklı olarak bu imkânın bir sınırının olduğu, istisnasız bütün kararlar için oy birliği şartının getirilmesinin anonim şirketin yapısına ve niteliğine aykırı olduğu dile getirilmiştir³²⁴.

---

³²³ Moroğlu, a.g.e., 2007: 212.

³²⁴ Arslanlı, a.g.e., 1960: 59, Birsnel, a.g.m., 1970 : 636, Steiger (Çev. Çağa), a.g.e., 1968: 79.

3.2. Olumsuz Azınlık Haklarına Uyulmamasının Sonucu

Ticaret Kanunu'nda, olumsuz azınlık haklarına uyulmamasının sonuçları hakkında hüküm bulunmamaktadır. Bu nedenle olumsuz azınlık haklarının ihlali durumundaki hukuki yaptırımlar hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür.

TTK m. 559'da, azınlık pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, sulh ve ibra genel kurulca onaylanmaz denilmiştir. Azınlığın itirazın rağmen, sulh ve ibranın onaylanması durumunda ise yaptırımın ne olacağından bahsedilmemiştir. Bazı yazarlara göre, azınlığın itirazına rağmen, genel kurul toplantı tutanağına sulh ve ibranın yapıldığı yazılsa bile, azınlığın kanuna aykırı bu genel kurul kararı aleyhine iptal davası açması söz konusu değildir. Zira karar yoklukla sakatlanmış bulunduğu azınlık sahiplerinin açabileceği dava, sulh ve ibranın oluşmadığının tespiti davasıdır³²⁵.

Doktrindeki bazı yazarlara göre ise, genel kurul, azınlığın itirazına rağmen sulh ve ibrayı onaylarsa, kanuna aykırı bir karar vermiş olacağından, bu kararın TTK'nın 445'inci maddesi uyarınca iptali istenmelidir³²⁶.

TTK m. 559 hükmü neticesinde kurucular, yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler aleyhine sorumluluk davası açıldığında davalılar, ibra def'inde bulunamayacaklardır³²⁷. Nitekim azınlık pay sahipleri sulh ve ibranın onaylanmasına karşı iseler, ibranın genel kurulca onaylanması bir hüküm ifade etmeyeceğinden, yönetim kurulu üyeleri ve denetçiler yok hükmünde olan ibrayı, def'i olarak ileri süremezler.

Olumsuz azınlık hakkı olarak kabul ettiğimiz toplantı ve karar yeter sayılarına uyulmaması durumunda da azınlığın hangi yolu izlemesi gerektiği TTK'da söylenmemiştir. *Pulaşlı*'ya göre kanunda öngörülen toplantı ve karar yetersayıları,

³²⁵ Helvacı, a.g.m., 1998: 305, Pulaşlı, H. (2013). Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVII(1-2); 885-898, s. 891-892.

³²⁶ İmregün, a.g.e., 1962: 55, Tekil, a.g.e., 1974: 467, Doğan, a.g.m., 2010: 397.

³²⁷ Birsnel, a.g.m., 1970: 638.

genel kurul kararının kurucu unsurudur. Bu nedenle yetersayılara uyulmadan alınan kararlar yok hükmündedir³²⁸.

Sumer, bir kararın mutlak hükümsüz veya batıl sayılabilmesi için ortada şeklen dahi bir genel kurul kararının bulunmaması veya alınan kararın kamu düzenine aykırı olması gerektiğini söylemiştir. Buradan hareketle yazar, azınlığın daha etkin korunabilmesi için kanunen aranan çoğunluk veya oybirliği şartı gerçekleşmeden alınan kararların yaptırımının hükümsüzlük olacağını kabul etmiştir³²⁹.

Moroğlu'na göre ise kanunun toplantı yetersayısı ile ilgili hükümlerine aykırılık halinde genel kurulun ve bu kurulda alınan kararların yokluğunu kabule imkân yoktur. Bu durumda hatalı olarak toplanmış bir genel kurul söz konusudur ve bu kurulda alınan kararlar iptal edilebilir kararlardır. Fakat TTK'nın 421'inci maddesindeki (ETTK m. 388) ağırlaştırılmış yetersayı hallerinin azaltılmasına ilişkin esas sözleşme değişikliği kararları, bu hükümlerin nispi emredici niteliklerinden dolayı batıldır³³⁰. *İmregün* de, TTK m. 418'e göre (ETTK m. 372) ilk toplantı için aranacak dörtte bir toplantı yetersayısının yedek hüküm niteliğinde olduğunu ve bu hükme uyulmamasının yaptırımının iptal olduğunu söylemiş, TTK m. 421'deki kanuni ağırlaştırılmış yetersayı hallerine aykırılığın ise yokluk müeyyidesine tabi olduğunu belirtmiştir³³¹. *Pulaşlı ve İmregün* yasada öngörülen yetersayılara uygun olmakla birlikte, esas sözleşme ile getirilen ağırlaştırılmış yetersayılara aykırılık halinde müeyyidenin iptal olacağını savunmuşlardır³³².

Yargıtay'a göre yasada öngörülen asgari toplantı ve karar yetersayılarına aykırı olan genel kurul kararları yoklukla malûdür³³³. Yargıtay uygulaması doğrultusunda olan ve bizim de katıldığımız görüşe göre olumsuz azınlık haklarının ihlali doğrultusunda açılan dava klasik anlamda bir iptal davası değildir.

³²⁸ Pulaşlı, a.g.m., 2013: 892.

³²⁹ Sumer, a.g.e., 1991: 22-23.

³³⁰ Moroğlu, a.g.m. 2012: 111-112.

³³¹ İmregün, a.g.m., 2003: 448-449.

³³² İmregün, a.g.m., 2003: 449, Pulaşlı, a.g.m., 2013: 892. (Yarg. 11. HD. 08.10.2009 T., E.7325/K.10282; Yarg. 11. HD. 05.02.2007T., E.13650/K.1252; Yarg.11.HD. 09.10.2001T., E.5691/K.7567), Yargıtay'ın bu yöndeki kararları için bkz. Eriş, a.g.e., 2013: 2864-2868.

³³³ Yarg. 11. HD. 08.10.2009 T., E.7325/K.10282; Yarg. 11. HD. 05.02.2007T., E.13650/K.1252; Yarg. 11.HD. 09.10.2001T., E.5691/K.7567, Yargıtay'ın bu yöndeki kararları için bkz. Eriş, a.g.e., 2013: 2864-2868.

Bu dava yokluk görüşü çerçevesinde bir tespit olup, herhangi bir süreye bağlı olmaksızın her zaman açılabilir³³⁴.

Kanaatimizce kanun veya esas sözleşme ile düzenlenmiş ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayıları genel kurulun toplanabilmesi için kurucu unsuru niteliğindedir. Bu nedenle bu yetersayılara uyulmaksızın alınan genel kurul kararları yok hükmündedir. Kanunda öngörülen ağırlaştırılmış yeter sayı hallerine aykırılığın yok hükmünde olduğu ve fakat esas sözleşme ile getirilen ağırlaştırılmış yetersayılara aykırılık halinde müeyyidenin iptal olacağını söyleyen yazarların bu ayırımına katılmamaktayız³³⁵. Ağırlaştırılmış yetersayıların anonim şirketlerin anayasası olan esas sözleşmede öngörülmesi durumunda da bu düzenlemeye aykırı olarak toplantı yapılması halinde toplantının kurucu unsuru olan yetersayı eksiktir.

---

³³⁴ TTK'nın 445'inci maddesinde iptal davasının, genel kurul kararının tarihinden itibaren üç ay içinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinde açılması gerektiği belirtilmiştir.

³³⁵ İmregün, a.g.m., 2003: 449, Pulaşlı, a.g.m., 2013: 892.

SONUÇ

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda kapalı anonim şirketler için azınlık oranı, esas sermayenin onda biri olarak tayin edilmiştir. 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda halka açık anonim şirketler için azınlık haklarının, ödenmiş sermayenin en az yirmide birini temsil eden pay sahipleri tarafından kullanılacağı hükmedilmişken, TTK'da halka açık anonim şirketler için azınlık oranı esas sermayenin yirmide biri olarak belirtilmiştir. 2499 sayılı SerPK'nın yürürlükten kaldırılması ile birlikte bu ikilik sona ermiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nun sistematığı doğrultusunda azınlık hakları olumlu ve olumsuz azınlık hakları olarak ele alınmıştır. Olumlu azınlık hakkı azınlığın çoğunluğun iradesine karşı koyarak kanunun verdiği bir hakkı talep veya dava şeklinde ileri sürmesidir. Olumsuz azınlık hakları ise azınlığın menfi oy kullanarak ya da oy kullanmaktan imtina ederek genel kurul kararının oluşmasına engel olmasını sağlayan haklarıdır.

Olumlu azınlık haklarından denetçinin görevden alınması ve yeni denetçi atanmasını talep hakkı, nama yazılı pay senetlerinin bastırılmasını talep hakkı ve haklı nedenle anonim şirketin feshini talep hakkı ilk defa 6102 sayılı TTK ile öngörülmüş yeni azınlık haklarındandır. Diğer olumlu azınlık haklarından genel kurulu toplantıya çağırma ve özel denetçi atanması istemleri ise yeni kanuna güçlendirilerek alınmış hükümlerdendir. Hemen belirtmemiz gerekir ki azınlığın korunması politikasında önemli olan bu oranı meydana getiren pay sahiplerine çok sayıda hak tanınması değil onların etkin bir takım haklarla korunabilmesidir. Zira azınlığın korunabilmesi öncelikle sonuç doğurucu ve çoğunluk üzerinde baskı oluşturabilecek hakların azınlığa sağlanması ile mümkün olur. Azınlığa haklı nedenle fesih hakkının tanınması bu anlamda önemli bir yeniliktir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile getirilen önemli değişikliklerden biri de hâkim pay sahibine azınlığı şirketten çıkarma hakkının tanınmasıdır. Nitekim kanuna göre azınlık pay sahipleri, haklarını kötüye kullanmaları durumunda veya birleşme işlemine karşı çıkmaları halinde şirketten çıkartılabilirler. Hâkim pay sahibine bu hakkın tanınmasının, azınlığa tanınan bütün hakları fiilen ortadan

kaldırıldığı söylenebilirse de bu imkânın menfaat ihtilaflarını çözümlenerek şirketin büyümesine ve gelişmesine katkı sağladığı gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca azınlığa tanınan haklı nedenle fesih hakkı ile çoğunluğa tanınan satın alma hakkının birbirlerini dengelediğini de söylememiz yanlış olmayacaktır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile getirilen yeni düzenlemeler ışığında çalışmada açıkladığımız üzere, ETTK'da olduğu gibi TTK sisteminde de çoğunluk prensibi anonim şirkete hâkim ilkelerden biri olmakla birlikte, azınlık pay sahiplerinin hakları genişletilip, uygulamadaki kullanımları kısıtlayan engeller kaldırılmıştır. TTK'nın yürürlüğe girmesiyle birlikte azınlık pay sahiplerini koruyan hükümler genişletilmiştir.

KAYNAKÇA

- Aday, N. (1995). Anonim Şirkette Özel Denetçi. *Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan*. İstanbul: Mitos Yayınları, 21-47.
- Akipek, S. (2014). 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Azlığı Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı. *Legal Hukuk Dergisi Prof. Dr. Rona Aybay'a Armağan*, Özel Sayı, 283-317.
- Ansay, T. (1982). *Anonim Şirketler Hukuku*. (Altıncı Baskı). Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Arslanlı, H. (1960). *Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller*. İstanbul, (II-III).
- Ayan, Ö. (2013). Anonim Şirketin Genel Kurul Kararı ile Kendi Paylarını İktisap Etmesi veya Rehin Almasının Koşulları (TTK 379). *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVII(1-2);185-228.
- Aydın, A. (1999). Anonim Ortaklıkta Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlığa Karşı Korunması. *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Armağanı*. İstanbul: Beta Yayınevi, 29- 50.
- Aytaç, Z. (1982). *Anonim Ortaklıklarda İbra*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Aytaç, Z. (2013). Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Pay Sahipliği Haklarının Değerlendirilmesi., Ç. Kırca. (Editör). *Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, 333-345.
- Bahtiyar, M. (2005). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (61);47-106.
- Barut, H. (2012). 6762 ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunlarında Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, I(8);141-183.
- Bilge, M.E. (2012). Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVI(3-4);261- 294.
- Bilgili, F. ve Demirkapı, E. (2013). *Şirketler Hukuku*. Bursa: Dora Yayınevi.
- Birsel, M. (1970). Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları. *İmran Öktem'e Armağan*. Ankara: Sevinç Matbaası, 623-659.
- Can, E. M. (2014). Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri., E. Ulusoy (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 75-96.
- Çamoğlu, E. (2003). Azınlığın Bilanço Erteleme Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler. *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 287-295.

- Çamoğlu, E. (2007). Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi. *Prof. Dr. Yavuz Alangoya İçin Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 667-684.
- Çeker, M. (2000). *Anonim Ortaklıkta Oy Hakkı ve Kullanılması*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 45-100.
- Çelik, A. (2006). Anonim Ortaklıklarda Özel Denetçi Tayini. *Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 77-113.
- Çelik, A. (2013). *Anonim Şirketlerde Ortaklıktan Çıkarılma*. (3. Baskı). Konya: Seçkin Yayıncılık.
- Dedeoğlu, E. ve Sapan, O. (2013). *Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu*. Ankara: Ankara Barosu Yayınları.
- Demirkapı, E. (2014). Anonim Şirketin Denetimine İlişkin Esaslar Işığında Azınlığın Denetçinin Değiştirilmesini Dava Hakkı., E. Ulusoy (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 97-138.
- Demirkapı, E. ve Meriç, M. (2014). Anonim Şirkette Denetçinin Değiştirilmesi Davasının Azınlık Tarafından Açılması Halinde Usul Hukukuna İlişkin Sorunlar. *Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi*, XXX(2);23-75.
- Doğan, D. (2010). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (2);385-435.
- Doğanay, İ. (1970). Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre, Anonim Şirketlerde, Azınlıkta Kalan Pay sahiplerinin, Genel Kurul Kararlarını İptal Ettirebilmeleri Hali, *İmran Öktem'e Armağan*. Ankara: Sevinç Matbaası, 359-388.
- Doğanay, İ. (1981). *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*. (Yeniden İncelenip Genişletilmiş II. Baskı). Ankara.
- Domaniç, H. (1978). *Anonim Şirketler*. İstanbul.
- Dural, H.A. (1999). Anonim Şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi. *Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı*. İstanbul: Beta Yayınevi, 179-192.
- Erdem, N. (2012). *Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Erdem, N. (2014). Azınlığın Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshini Mahkemeden Talep Etme Hakkı., E. Ulusoy. (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 175-194.
- Eren, F. (2014). *6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler*. (16. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.
- Eriş, G. (2013). *Ticari İşletme ve Şirketler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, (II-III).

- Falcioğlu, M. (2014). Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili., E. Ulusoy (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 139-172.
- Giray, R.E. (2007). Limited Şirketin Haklı Nedenle Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 6(12);195-218.
- Güven, Ş. (2011). 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketler Hukukunda Özel Denetim. *Çankaya University Journal of Law*, 8(2);133-175.
- Helvacı, M. (1998). Anonim Ortaklıkta Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı. *Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, 297- 310.
- İmregün, O. (1962). *Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunları Telif Çareleri*. İstanbul: İsmail Akgün Matbaası.
- İmregün, O. (1993). *Kara Ticareti Hukuku Dersleri*. (Yeniden Gözden Geçirilmiş 10. Baskı). İstanbul: Filiz Kitabevi.
- İmregün, O. (2003). Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme İle Düzenlenmesi. *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 441-454.
- İnternet: O'neal, F. H. (1987). Oppression of Minority Shareholders: Proctecting Minority Rights. *35 Cleveland State Law Review* 121. Web: <http://engagedscholarship.csuohio.edu/clevstlr/vol35/iss1/7> adresinden 20 Ocak 2014 'de alınmıştır.
- İnternet: Sergiiovych, I.I. (2012). *Protecting Minority Shareholders in Civil and Common Law Systems: Canadian, Ukrainian and German Examples*. Unpublished Master Thesis. Web: <http://ssrn.com/abstract=2271323> adresinden 20 Ocak 2014'de alınmıştır.
- Kaya, A. (2001). *Anonim Ortaklıkta Pay Sahibinin Bilgi Alma Hakkı*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü.
- Kendigelen, A. (2011). *Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler*. İstanbul: XII Levha Yayıncılık.
- Kısa-Ulaş, S. (2003). Anonim Ortaklıklarda Yaşanan Çıkar Çatışmasının Azınlıkta Kalanlara Zarar Vermemesi İçin Öngörülen Önleyici Hukuki Araçlar. *Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 507-536.
- Köksal, A. (2009). *Bağımsız Denetim Sözleşmesi*. İstanbul: Beta Yayınevi.
- Mineliler, Z. (2012). Yeni Türk Ticaret Kanunu'na Göre Limited Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVI(3);95- 117.

- Moroğlu, E. (1976). Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 42(1-4);341-358.
- Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklıkta Genel Kurulun İbrayı Kaldıran Kararı Hakkında Açılan İptal veya Geçersizliğin Tesbiti Davasının Dinlenebilirliği Sorunu. *Prof. Dr. Tuğrul Ansay'a Armağan*. Ankara: Turhan Kitabevi, (Armağan), 229-247.
- Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklık Genel Kurulunu Toplantıya Davet İçin Azınlık Paysahiplerini Yetkilendiren Mahkeme Kararının Uygulanmasının Ertelenmesi. *Makaleler II*. (3. Tıpkı Baskı). İstanbul: Arıkan Yayınları, (Uygulanmasının Ertelenmesi), 31-39.
- Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Genel Kurulu Toplantıya Daveti ve Mahkemenin Davete İzin Kararının Uygulanmasının Durdurulması. *Makaleler I*. (3. Tıpkı Baskı). İstanbul: Arıkan Yayınları, (Toplantıya Davet), 225-242.
- Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklıkta Azınlık Pay Sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih. *Makaleler I*. (3. Tıpkı Baskı). İstanbul: Arıkan Yayınları, (Haklı Nedenle Fesih), 89-102.
- Moroğlu, E. (2006). Anonim Ortaklıkta oğunluk Pay Sahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Pay Sahiplerine Karşı Korunması. *Makaleler I*, (3. Tıpkı Baskı). İstanbul: Arıkan Yayınları, (İmtiyazlı Pay Sahipleri), 215-224.
- Moroğlu, E. (2007). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı, Değerlendirme ve Öneriler*. (5. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Moroğlu, E. (2012). *Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*. (6. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayıncılık.
- Narbay, Ő. (2007). Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Ortaklıkta Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü. *Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, (I); 287-324.
- Narbay, Ő. (2012). 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Pay ve Pay Senetlerinin Devri. *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVI(3-4); 201-251.
- Okçuoğlu Y. N. (1998). Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyeleri Hakkında Azlık Oyları ile Dava Açılması Koşulları. *Prof. Dr. Ali Bozer'e Armağan*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 57-69.
- Önder, M. F. (1997). Anonim Şirketlerde Azınlığın Haklı Nedenlerle Şirketin Feshini İsteme Hakkı Üzerine Düşünceler. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (2); 279-298.
- Özdamar, M. (2014). Anonim Şirketlerde Özel Denetim., E. Ulusoy (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 45-74.

- Öztek, S. (1986). Şirketler Gruplarında Yavru Şirketlerdeki Azınlık Pay Sahiplerinin Türk Ticaret Kanunu m. 363/İsviçre Borçlar Kanunu m. 697 Çerçevesinde Bilgi Alma Hakkı. *Prof. Dr. Ernst E. Hirsch'in Hatırasına Armağan*. Ankara: Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, 293- 327.
- Paslı, A. (2003). Anonim Ortaklıkta Özel Denetçi. *Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan*. İstanbul: Beta Yayınevi, 611-643.
- Pulaşlı, H. (2011). *6102 sayılı Türk Ticaret Kanuna Göre Şirketler Hukuku Şerhi*. Ankara: Adalet Yayınevi, (II).
- Pulaşlı, H. (2013). Anonim Şirket Genel Kurul Kararlarının Sakatlığı ve Müeyyidesi. *Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, XVII(1-2); 885-898.
- Rüzgar, E. (2010). Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Azınlık Hakları. *Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi*, (73-74); 83-98.
- Rüzgar, E. (2014). Anonim Şirketin Azlık Tarafından Feshine İlişkin Dava İle İlgili İsviçre Federal Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (16); 337-371.
- Sert-Canpolat, S. (2008). Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (74); 158-190.
- Steiger, F.V. (1968). *İsviçre'de Anonim Şirketler Hukuku*. (Çev. T. Çağa). İstanbul.
- Sumer, A. (1991). *Anonim Ortaklıkta Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi*. İstanbul: İsmail Akgün Matbaası.
- Sumer, A. (2010). Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi. *Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XXVIII(I); 171-181.
- Şahin, A. (2013). *Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi*. İstanbul: Vedat Kitapçılık.
- Şener, O.H. (2012). *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku*. (1. Baskı). Seçkin Yayıncılık.
- Tekil, F. (1974). *Şirketler Hukuku, Anonim Şirketler*. İstanbul, (II).
- Tekinalp, Ü. (1974). Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştiri. *Kubalı'ya Armağan*, 467-489.
- Tekinalp, Ü. (1976). Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsh'e Armağan Özel Sayı*, 42(1-4); 233-243.

- Tekinalp, Ü. (1988). Otuz Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi. *Türk Ticaret Kanunu'nun 30. Yılı Semineri*. İstanbul: İstanbul Ticaret Odası, 229- 254.
- Tekinalp, Ü. (2013). *Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku*. (Değişiklikler ve İkincil Düzenlemelerle Geliştirilmiş 3. Baskı). İstanbul: Vedat Kitapçılık, (Sermaye Ortaklıkları).
- Tekinalp, Ü. (2013). Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Alternatif Çözümlü Feshi Davasının Bazı Usulî Sorunları. *Ersin Çamoğlu'na Armağan*. İstanbul: Vedat Kitapçılık, (Usulî Sorunlar), 211-222.
- Teoman, Ö. (1988). Azınlığın Bilanço Görüşmelerinin Ertelenmesini İsteme Hakkı Konusundaki Yargıtay Kararlarının Değerlendirilmesi. *Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu V Bildiriler Tartışmalar*. Ankara.
- Teoman, Ö. (2012). Anonim Ortaklıkta Azınlığın Genel Kuruldan Özel Denetçi Seçilmesini İsteme Hakkı ve Gündeme Bağlılık İlkesi. *Tüm Makalelerim*. (2. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayıncılık, (Gündeme Bağlılık), (I-II); 479-489.
- Teoman, Ö. (2012). Özel Denetçi Atanması İstemi Genel Kurulca Reddedilen Azınlığın İzleyebileceği Yollar. *Tüm Makalelerim*. (2. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayıncılık, (Özel Denetçi Atanması İstemi), (I-II); 537-542.
- Teoman, Ö. (2012). Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin Özel Denetçi Konusundaki Bir Kararı Üzerine Kısa Notlar. *Tüm Makalelerim*. (2. Baskı). İstanbul: XII Levha Yayıncılık, (Kısa Notlar), (I-II); 563-568.
- Türkiye Barolar Birliği. (2008). *Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları*. (1. Baskı). Ankara: Türkiye Barolar Birliği Yayınları, (TTK Tasarısı Toplantıları).
- Ulusoy, E. (2003). Şirketler Hukukunda İbranın Hukuki Niteliği. *Prof. Dr. Turgut Kalpsüz'e Armağan*. Ankara: Turhan Kitabevi, 253-282.
- Ulusoy, E. (2014). Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması., E. Ulusoy. (Editör). *Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları*. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 15-44.
- Uysal, L. (2009). 6762 Sayılı Türk Ticaret Kanunu ve Ticaret Kanunu Tasarısı Kapsamında Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (81); 1-34.
- Ünsal, G. (1990). *Anonim Şirketlerde Menfaat Grupları, Pay Sahiplerine Tanınan Haklar ve Özellikle Azınlık Hakları*. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Yıldırım, A.H. (2013). *6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi*. Bursa: Dora Yayınevi.
- Yıldız, Ş. (2008). TTK Tasarısına Göre Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi. *Makalelerim 1988-2007*. Ankara: Yetkin Yayınları, (531-539).

Yılmaz, E. (1996). *Hukuk Sözlüğü*. (Genişletilmiş 5. Baskı). Ankara: Yetkin Yayınları.

Yördem, Y. (2003). Anonim Ortaklıklarda Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Hakları. *Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (8-9-10-11); 169-193.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı :ALTINTAŞ Hasret
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 10.10.1990, Beylikova/ESKİŞEHİR
Medeni hali :Evli
Telefon : 0531 208 57 47
Faks : -
e-mail : hasretcorak@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk(Ticaret Hukuku) Ana Bilim Dalı	Devam Ediyor
Lisans	Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi	2012
Lise	Mehmetçik Lisesi	2008

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
2011-2013	Türk Patent Enstitüsü	Memur
2014-	Ankara Barosu	Avukat

Yabancı Dil

İngilizce

Hobiler

Kitap okuma, yüzme, belgesel izleme.

GAZİ GELECEKTİR..

Beispiel

